

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Terrae sanctae vetus effigies ex. scripturae libris adumbrata - Cod. Ettenheim-Münster 117

[S.l.], [18. Jahrh.]

Terrae Sanctae vetus effigies ex. s. Scripturae libris adumbrata (2.
Schreiber)

[urn:nbn:de:bsz:31-111337](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-111337)

Terra Sancta vetus effigies

in
S. Scriptura libri adumbrata

Part II.

De singulis illius regionibus et provin-
ciis, earumque Urbibus, Oppidis et vicis, p.
Ubi Israëlitæ, partim pulsi partim subactis
veteribus Terra Sancta. sibi à Deo in parente suo
Abrahama promissa Gen. 12. 13. inchois, illius possessio-
nem adepti sunt, tum Moyses, et post ipsum
Ioseph eam in duodecim portiones totidem Tribubus
assignatas, iuxta numerum filiorum Jacob, qui duo-
decim erant, distribuere: à quibus tamen Tribus
Levi specialem regionem hanc obtinuit, nec Joseph
ujus locum subiere Manasse et Ephraim filii filii,
sic, ut inter duodecim Tribus tota regio fuerit
distributa eâ ratione, ut cis Jordanem novem
Tribus et dimidia, trans Jordanem vero duo-
decim dimidia sedes suas auferunt.

Cis Jordanem ab austro ad aquilonem fuere
Tribus Juda, Tribus Simeon, Tribus Dan, Tribus
Benjamin, Tribus Ephraim, dimidia Ma-
nasse, Tribus Issachar, Tribus Zabulon,
Tribus Aser, et Tribus Nephthali. Trans
Jordanem ab Aquilone ad Austrum fuere
dimidia Tribus Manasse, Tribus Gad, et
Tribus Ruben.

Postmodum stante scilicet Templo Secundo in
quatuor distinctas principales regiones Terra
Sancta divisa fuit, nimirum cis Jordanem in
Judeam, qua Tribus Juda Benjamin, Simeon,
et Dan comprehendebantur: in Samariam
qua Tribus Ephraim et dimidiam Manasse
completabatur: et in Galileam qua Tribus
Issachar, Zabulon, Aser, et Nephthali conti-
nebantur. Trans Jordanem vero in Beza-
ran seu Ituream, qua in duas alias provincias
divisa erat, nempe in Trachonitidem, et Bathu-
neam, ~~quibus ad ipsos Idumæos adijunguntur~~

9 quibus altera dimidia Tribus Ma-
nasse, necnon Tribus Gad et Ruben
includebantur; aliqui Idumæam
adjungunt.

Tandem a tate Christi Servatoris nostri Terra
sancta universim in sex regiones seu provincias
distributa erat, quarum tres cis Jordanem ver-
sus mare mediterraneum colorate erant, scilicet
Galilea, in qua Tribus Zabulon, Aser, et Neph-
thali continebantur: eam D. Calmet in Superi-
orem et Inferiorem dividit, atque Inferiorem
tres memoratas Tribus complecti ad Orientem
Maris Genesareth seu Tiberiadis; Superiorem vero
etiam ac potissimum ultra Jordanem porrigi Tra-
chonitidem, Libanum, et Bathaneam versus,
atque Galileam Gentium appellatam fuisse,
sive quod Idumæos foret Ethnicos, sive quod Phœni-
ces, Syros, et Arabes quintimos habent. Samaria
qua proprie Idum Tribus Ephraim et dimidiam
Manasse continebat. Et Judea propria
qua Tribus Juda, Simeon, Dan, et Benjamin

comprehendebantur.

Dua vero trans Jordanem, nempe Trachonitis, in qua Simonia Tribus Manasse, regiones Basan seu Galilaea et Galilee includuntur: et Itursa seu Peraa, quae ambas Tribus Gad et Ruben complectebatur.

Denique Idumaea, quam aliqui in Orientalem et Meridionalem dividunt; haec ad meridiem Terrae Sanctae collocatur, imò olim in plaga australi Judaea Hebronem usque porrigebatur; Orientalis vero ad orientem Maris mortui sita erat. Verum de Idumaea huius loco agemus.

Porro huius ultima Terrae Sanctae distributione huius inhaerere animus est; proinde hanc partem nostri Partem II. in Sex Capita variis §§. distincte dividimus; in quorum I. de Judaea, in II. de Samaria, in III. de Galilaea, in IV. de Trachonitis, in V. de Itursa, et in VI. denique de Idumaea differemus.

Caput I.

De Judaea.

Judaea, quod primum diximus, quatuor Tribus complectitur, scilicet Tribus Juda, Simeon, Dan, et Benjamin. Limites habet ad Orientem Mare mortuum et partem Jordanis fluvii; ad Septentrionem Tribum Ephraim; ad Occidentem Mare Mediterraneum, et ad Meridiem Idumaeam et Amaleitarum regionem. Eius longitudo ab Oriente in Occidentem est circiter 80. miliarium Romanorum seu Hebraeorum, Latitudo vero 70. Singulas, quas continet, Tribus singulis §§. exhibemus.

§. I.

De Tribu Juda.

In Tribu Juda ambitu clauduntur Tribus Simeon et Dan, unde eadem ac Judaea limites ei sunt, nisi quod versus Septentrionem Tribus Benjamin attingat. In ea occurrit

1.º Jerusalem Urbis antea Jabus Jos. 18. 18. quod multorum est opinio, Salem Gen. 14. 18. Hebr. 7. i. vocata. Latini Solyman et Jerusalem dicunt. Hebraei pronuntiant Jerschalaim sive Jerschelem, quod reddi potest visio, possessio et hereditas pacis. Sita est 24. miliaribus Romanis à Joppe et Mari Mediterraneo ad Orientem, et 30. à Mari Mortuo ad Occidentem.

Metropolis seu Caput fuit non modo totius Judaeae sed et universae Terrae Sanctae, ex quo Deus illam in Sedem Templi sui elegit. Sed exacte lines Tribuum Juda et Benjamin occupabat, ut unius illarum esset haud satis dignoscere, unde modo illi modo huic attributa fuit. Filii Juda Jabuseos Urbis huius incolae delere non potuerunt, sed eum in habitare eos permittere dabuerunt; deinde

filiis Benjamin cepit, qui et Jebusaei cum in
illa manere siverunt, Jos. 18. 28. Mortuo
Jone filii Juda ad eam applicaverunt, expugna-
tamque incendio tradiderunt, Jud. 1. 8. quam
tamen vel sic devastatam reliquerunt, vel iterum
amiserunt, aut non nisi inferiorem urbem te-
nuerunt Jebusaeis Arcem Defendentibus, penes
quos et ea stetit usque ad Davidis aetatem, qui
statim regi sui initio expeditionem in eam
suscepit 2. Reg. 5. 6. p. captamque Tribui Juda
adjeit non modo sed et totius Regni Sedem pra-
cipuam constituit; unde Es. 7. 67. ait: Domini-
num non Ephraim elegerit sed Tribum Juda
et Montem Sion, in quo ipse novam urbem ex-
trauit suoque nomine insignivit.

Igitur Jerusalem jure veteris divisionis ad Ben-
jamin spectabat, deinde jure acquisitionis
ad Judam, quod illam hostibus his eripuerit
nempe primum sub Judicibus, ac tandem sub
Davide.

Urbis haec duobus collibus insidebat, monti-
umque coronam ambiabatur, Es. 124. 2. Solo
erat petroso et sterili 60. Stadium longitudi-
nis. Substantia illius fontibus Gihon et Siloe
irrigabantur, ac Torrens Cedron et aqua Ethan
moenia aduebant. Vetus Urbis, quam

David Jebusaeis eripuit, angustis pomeriis clau-
debatur, quippe quae montem ~~Sion~~ Moria, in
cujus vertice postea Salomon Templum aedifi-
cavit, tantum completabatur. In monte
Sion, priori è regione opposito et ad Aquilonem
Peto, David novam urbem extravit suo nomi-
ne appellatam, 2. Reg. 5. 7. 9. et 1. Par. 7. 8.
item 3. Reg. 6. 1. p. et 2. Par. 3. 1. p. Es. 47. 3.

Inter binos montes istos vallis Medo jacebat,
qua Davide et Salomone ejus filio ac hinc inde
invariantibus aggesti humo completata basis Urbis
ambas conjunxit, 3. Reg. 9. 15. 24. et 11. 27.
Post Manasses Rex Juda è captivitate rediit
novam urbem extravit ac moenibus cinxit, 2. Par.
33. 14. Deinde Machabaei quibusdam adjectis
à Septentrione illam produxerunt, adeo, ut ali-
um tertium collem completeretur, Joseph. de
Seb. lib. 5. c. 6. Quartum collem nomine
Bezetham ad Septentrionem Templi secundum
Torrentem Cedron Agrippam addidisse et
moenibus ambire coepisse ait idem Josephus.
Quare Urbis Jerusalem nunquam amplior
fuit, quam ubi à Romanis obrepit, quip-
pe cujus tunc temporis ambitus 33. Stadio-
rum seu 4125. passuum erat, qui leuam
galliam et fere dimidiam aequant.

Jerusalem magnificè exornatam et
auctam à Davide Salomon ejus filius,
praeclearis aedificiis ita ampliavit, ut Urbium
orientalium magnificentissima haberetur.
Postmodum variis calamitatibus prope

fuit, multotiesque offensa et capta. Regna
te Roboamo Salomonis filio et Successore à
Sesae Rege Aegypti occupata est, Saurone et
Regius thesaurus asportatus, 3. Reg. 14. 15. p.
Hazael Rex Syria motus ad illam exercitum ibidem
parabat expugnationem, id Joas Rex Juda, missus
ad Iffum Templi et Regii arari thesauris, impedi-
vit, 4. Reg. 12. 17. 18. et 2. Bar. 24. 25. Illi
quanto post Amasias eius filius bello contra Joas
Regem Israël temere initis victus in hostis venit
potestatem, qui ea occasione Ierosolymam in-
gressus thesauros Templi et Domus ^{Regis} Capita-
vit, ubisque muros à porta Ephraim usque
ad portam Anguli spatii 400. cubitorum de-
jicit, ac dein Samariam reversus est, 4. Reg.
14. 11. p. et 2. Bar. 29. 23. 24. Sub Ezechia
Rege Juda Sennacherib Rex Assiriorum
munit validum exercitum, qui Ierosolymam
obsideret, at Ezechia et Isaia Deum depre-
cantibus Angelus Domini 185.000. Assiriorum
interfecit, 4. Reg. 18. 17. p. et 19. 1. p. Re-
gnante Joachin filio Joachin Nabuchodonosor
Rex Babylonis demum urbem hanc obsedit et
obtinit, ablatisque Domus Domini et Domus
Regis thesauris, Regem Iffum unacum tota
sua familia, Principes omnes, universumque
populum, solis relictis pauperibus, cum Ba-
bylonem duxit captivos, pro Joachin Matthe-
nia ipsius patris in Regem constituto, cui Se-
decia nomen imposuit, 4. Reg. 24. 10. p. Cum
que hic adversus Iffum rebellasset, coacto
iterum valido exercitu movit in Jerusalem
captamque penitus evertit nec Templo nec
ceteris aedificiis parens. Populos vero et Re-
gem Sedeciam in fugam apprehensum, post oc-
culos coram eo filios suos, ac oculos effodi iussit
siquae orbatum oculis in captivitatem abdu-
xit, 4. Reg. 25. 1. p. Hic initium Summi
70. anni captivitatis Judaeorum à Jeremia
26. 11. et 29. 10. predicti. Quibus ex-
tis Cyrus anno primo, quo Babylone regna-
vit, relaxata captivitate Judaeis facultatem
ad propria remeandi dedit: tum Ipsi Tem-
plum ac urbem restituerunt, prout fuisse
narratur in binis Ebrae libris, Stetitque us-
que ad tempora Vespasiani Romanorum Im-
peratoris, cujus Imperii anno secundo Christo
70. Titus eius filius post gravem quatuor me-
sium obsidionem à mense Aprili scilicet
usque in Augustum eam obte asultu
obtinit ac penitus evertit. Haec omni-
um, quas Urbs haec ista sustinuit, memo-
rabilissima fuit, quippe in qua usque
1100000 Judaeorum perierunt. Sane
quidquid arte excogitari poterat formam

46
His obidionibus validius, quidquid admirabiliter, in-
hilitate à Romanis omnifum est; nec aggresso-
rum peritia seu peritia militari, seu virtuti,
seu constantia quidquam cepit obessorum ardor
resistendi: mala vero omnia, quae diuturnam
obidionum sunt appendices, misera haec urbs caper-
ta fuit, iuxta id, quod de illa jam diu antea vati-
cinatus fuerat Jeremias c. 7. 32. et c. 9. 11. ac vo-
luntate Christus ipse Matth. 24. 2. et Luc. 23. 29.
enimvero peste, fame, seditione, mutuisque
caedibus non minus in ipsa urbe levitum est, quam
hostium furore. Hoc tandem supremum fuit
divina iudicis justitiae de sorte et exitis superba
hujus metropolis in perfidia ac ingratisimi co-
ga cum animi ultionem latum iudicium.

2° Eleutheropolis. De hac urbe S. Scriptura
haud meminit; eam tamen huius statim amo-
tare placuit, quod Eusebius et S. Hieronymus,
quorum aetate celeberrima erat, ab illa omnia
urbium meridionalium Iudaeam inter-
valla. Sita erat ad occidentem Jerusalem
medio ferme itinere ab hac urbe ad mediterra-
neum. 20. miliaribus ab ea abfuisse tradit Jo-
sephus, et 24. ab Ascalone, nempe 18. à Lydda
in Itinerario Antonini perhibetur. Eusebius
illam 5. miliaribus à Geth, 6. à Lachis, 25.
à Gerava, 20. à Jether, et octo à Gila
removet.

3° Maecada Urbs 8. miliaribus ab Eleutheropo-
li Orientem versus et Jerusalem juxta Euse-
bium. Jome è Maecada Lebna processit,
Jos. 10. 29. et 15. 41. Maecada Tribui Juda affi-
gnatur.

4° Lebna seu Lobna ~~Urbs~~ Jos. 15. 42. ubi
Labana nuncupatur. Urbs Sacerdotalis et
refugii ib. 21. 13. et 1. Bar. 6. 57. Cuius Iudaei
sub regno Joram jugum exuissent, Lobna
etiam se in libertatem aperuit, 4. Reg. 8. 22.
In parte meridionali Tribus Juda sita erat.
Eusebius et Hieronymus in Eleutheropolis re-
gione illam locant. Alia non est à Lebna
seu Lebna prope quam Israelitarum per
desertum itinerantium Statio fuit Num. 33. 20.
Attamen quidam volunt locum hunc in Arabia
fuisse. Sennacherib Rex Assyriorum hanc
urbem obidebat, cum Angelus Domini una
nocte 185000. de exercitu ipsius concidavit, sic-
que obidionem solvere. eum coegit. 4. Reg.
19. 8. 35. et Isa. 37. 8. 36. 37.

5° Cariathiarim, Cariath-Baalath, Baal,
Urbs in Confiniis Benjamin, Dan, et Juda
12. miliaribus Romanis ciriter à Jerusalem
versus Occidentem. Primum Gabaoni-
tarum fuisse dicitur Jos. 9. 17. Tribui Juda
attribuitur, ib. 15. 9. Hic Ara Do-

mini in Domo Domus Aminadab tandem Servatae
donec à Davide Jerusalem defertur, 2. Reg. 6.2.
et 1. Bar. 13.5. p.

6° Adulam, Adulam, et Adulam Urbs sita
12. miliaribus ab Eleutheropoli ad Austum versus
Mare mortuum. Josue hujus urbis Regem
terfecit Jos. 12. 15. Tribui Juda illam adscripsit ib.
16. 36. David à Saule profugus in spelunca Adu-
lam delituit 1. Reg. 22. 1. Idem fuit in proci-
dio, dum Philistini in valla gigantum castra
haberent, 2. Reg. 23. 13.

7° Marva ten Morasthi Urbs 2. miliaribus
Romanis ab Eleutheropoli ad orientem posita.
Patris Michae Propheta, Mich. 1. 1. Justa
illam in valla Sephata initum est prolium
inter Aza Regem Juda, et Geram Regem Athi-
pum, quam 1000000. militum exercitu Regum
Aza fecit fugavitque, neon Geram in
persecutus est, 2. Bar. 14. 8. p. His Marva
1. Machab. 5. 66. legitur Samarita, quod mendacium
est librari.

8° Bethsur, Besur, sen Bethzura Urbs vel
Arx validissima à Roboam Rege Juda mun-
itionibus instruita, 2. Bar. 11. 7. Sita 20. milia-
ribus à Jerusalem Hebronem versus. Tribui
Juda ascribita est Jos. 15. 58. De ea etiam fit men-
tio 1. Bar. 2. 45. et 2. End. 3. 16. Potissimum at-
te Machabaeorum celebrata fuit, ac de ea fit
mentio 1. Mach. 4. 61. et 6. 7. 26. 31. 49. 50. item
9. 52. et 10. 14. neon 11. 65. ac 14. 7. 33. 2. Ma-
chab. 11. 5. ubi dicitur quinque diutinat studij
à Jerusalem abesse, verum error est, qui in ta-
tum incepit.

9° Socho sen Soco Urbs 9. miliaribus ab Ele-
theropoli Jerusalem versus disita. Tribui
Juda attribuitur Jos. 15. 35. Philistaei adu-
sus Saulem prolium inituri inter Soco et Alpe-
urbem Eleutheropolim inter et Jerusalem posita
castra matati sunt, 1. Reg. 17. 1. Sahel per-
sequens Davidem ad isternam magnam, qua
est in Socho venit, 16. 19. 22. Socho ad
hered num ex divitiis Prasatis, qui Salo-
moni Regi et Domini ejus annonam praebeant
partimisse dicitur 3. Reg. 4. 10.

10° Jerimoth Urbs 4. miliaribus ab Eleuthe-
ropoli ad Septentrionem Jerusalem versus.
Idem Regem occidit Josue, Jos. 10. 26.

11° Maspha sive Mispha et Mazphat Urbs
ad meridiem Jerusalem posita, et 6. leuis ab
illa distans, ad Septentrionem Hebronis et Eleu-
theropolis. De ea fit mentio Jos. 15. 38. Et
dicitur esse Maspha Benjamin Jos. 10. 17. et 18.
26. item 21. 5. ac 1. Reg. 7. 16. quo Hebraei oran-
di gratia convenire solebant, ac catus inductan-
tur 1. Reg. 7. 5. p. 10. 17. 3. Reg. 15. 22. 2. Bar.
16. 6. 2. End. 3. 7. et 1. Mach. 3. 46.

12° Thema sen Thema Urbs 12. miliaribus à
Jerusalem versus meridiem ab Eusebio et S. Hiero-

quodam modo inter
alios in reg. 15. 22. p.

* fenta
quing
mor
gor
ign
nut
Bala
Leth
So
rang
man

44
onymo coloratur; alibi tamen idem S. Hieronymus
6. miliaribus à Bethleem meridiam versus illam
amovet. ejus fit mentio 2. Bar. 11. 6. Desertum
Theue occurrit 2. Bar. 20. 20. quod non longè à
mari mortuo patebat, 1. Mach. 9. 4.

13° Bethleem, Bet-tehem, et Beth-lehem,
id est, Domus panis Jos. 17. 7. Urbs exigua in collis
divis posita duabus levis gallicis ad austrum à
Jerusalem. Vulgò dicitur Bethleem Juda, ut
ab alia ejusdem nominis Urbe in Tribu Zabulon
distingueretur ~~Beth-lehem~~ Ruth. 1. 1. Vocatur etiam Ephrata
Gen. 48. 7. Mich. 5. 2. et ejus Imola Ephrataei
numupantur 1. Reg. 17. 12. Nec magnitudine
nec opibus celebris ceteras tamen ob natum apud
ipsam mundi Servatorem nobilitate antecedit.
Autrum seu specus, in quo Christus natus est, non
intus sed extra urbem reperitur, atque prosta-
bulo adhibebatur.

14° Gomorra urbs regia et inter florentissi-
mas Pentapoles Gen. 10. 19. Etate Abra-
hami speciales suos habuit Reges, ac ob civium
suorum scelera una cum ipsis igne coelesti
consumpta est, ib. 19. 24. p. et Dent. 29. 23.

D. Calmet eam inter quinque Pentapoles Ur-
bes maxime Septentrionalem constituit, in-
jus iudera in Mari Mortuo non procul ab Engad-
di adhuc eam dicuntur.

15° Engaddi alio nomine Asaroththamar,
id est, Urbs palmarum 2. Bar. 20. 2. regioni
enim palnis consita adiacebat ad Mare Mor-
tuum 300. Stadiis ab Jerusalem. Vineis,
cypri et balsami arboribus abundabat; hinc
vineae Engaddi à Salomone celebrantur Cant.
1. 14. In spelunca deserti Engaddi Da-
vid latens Sauli se insequentem necem inferre
potuisset 1. Reg. 24. 1. p. Hujus Urbis
aliàs etiam fit mentio in Scriptura, ut Jos.
15. 62. ubi Tribui Juda adscribitur. Item
Ezech. 47. 10.

16° Seboim inter quatuor urbes Pentapoles
coelesti igne absumtas una, Gen. 19. 24. p. et
Dent. 29. 23. posita Sodomam inter et Engad-
di ad lacum Asphaltitem sive Mare Mortuum.
Hujus nominis Urbem ad ripam occidentalem
Maris mortui adhuc sua atata extitisse Euse-
bius et Hieronymus memorant. Forte post
Abrahami et Lothi tempora in eodem solo
altera ejusdem nominis Urbs edificata fuit.
Valis Seboim 1. Reg. 13. 18. et hujus nominis
Urbs in Tribu Benjamin 2. Par. 11. 34. occurrunt.

17° Sodoma Metropolis Pentapoles propè
Mare mortuum in plaga Australi Judæa Tha-
mar inter et Seboim colorata. In ea Loth
Abrahami nepos aliquamdiu versatus est, Gen.

* Pentapoles seu Pentapolis nomine
quinque simul Urbes Sodomam, Go-
morra, Adama, Seboim, et Se-
gor significantur. Illæ omnes,
igne coelesti delapso consumptæ fue-
runt, præter Segor, alio nomine
Bala Gen. 14. 2. 8. quæ ad præces
Loth servata est, Gen. 19. 24. p.
Segor verò urbs exigua ad alte-
ram partem anguli meridionalis
maris mortui sita erat.

13. 12. Hujus Urbis civium Sceleribus Divinam ultio-
nem provocantibus, ignis à coelo delapsus illos adeo
que consumpsit; una et deflagarunt Gomorra,
Sobrim, et Adama, qua ad orientalem Maris mor-
tui ripam sita perhibetur, criminum communi-
ne conjuncta civitates, Gen. 19. 24. p. Deut. 29. 23.
In amoenis et fertili agro Urbes istae sitae tunc
paradisi specimen exhibebant Gen. 2. 8. at
dein terra faecis versa est, nam fulmine caelesti
imensum latens in illa regione bitumen exarsit.
Igni aquae fluminis succedentes solum inunda-
runt, et iis subinde recedentibus Mare mor-
tuum protenso ambitu suo ibidem resedit, cui
etiam Lacus Asphaltidis ex bitumine seu
asphalto ex aquis ebulliente nomen inditum
est. Vid. quae de isto Lacu diximus Sup. parte I.
c. 5. n. 26.

Apud Prophetas minarum Sodoma et Go-
morra saepius fit mentio, ut Jer. 49. 18. et
50. 38. Amos 4. 11. et Sophon. 2. 9. Tra-
dit Josephus de Bello l. 5. c. 5. circumjacentem
illis Urbibus agrum incendiis etiam servare re-
liquias, et combustarum Urbium catere vestigia.

Sodomam postmodum restitutam fuisse sive in
eodem, quo prius erat loco, sive juxta illum caes
conjecti licet, quod in veteri Notitia Ecclesiastica
Sodoma Urbs Episcopalis recensetur, cujus Severus
Episcopus Concilio Nisano subscribit, necnon Tha-
mar inter et Engadi constituitur.

18. Thamar Urb. Eam veluti terminum meri-
dionalem Judaeae Ezechiel constituisse videtur Eze-
47. 19. et 48. 28. ad Angulum meridionalem Ma-
ris mortui; amissa videtur unius diei itinere Jeru-
salem versus à Maloda Urbe 20. circiter miliari-
bus Romanis ab Hebrone ad austrum sita, Jos. 15. 26
et 19. 2. Videtur eadem esse ac Maseloth Num. 33.
25. 26. Tribui Simeon attributa Jos. 19. 2. 1. Bar.
4. 28.

19. Gerara Urb. 25. miliaribus ab Eleutheropoli
ultra Davomam* in plaga meridionali Tri-
bus Juda posita. Illam Moyses inter Cades, et
Sud Arabia Petraea Urbem colorat Gen. 20. 1.
et S. Hieronymus de Trad. Heb. in genes. ab ea the-
rosolymanum tridui iter metitur. Torrentis
seu Vallis Gerara fit mentio Gen. 26. 27. Rex
Juda Zaram Aethiopi Regem proliofum Geraram usque persequi-
tur, 2. Bar. 14. 13. Praefecturam totius
ora à Ptolemaide usque Geraram seu Gene-
ros Antiochus Imperator Jude Machabaeo de-
fati, 2. Mach. 13. 24. Abrahami et

Isaacii aetate Reges Gerara communi nomine
lechi nomine appellabantur: cum ambo hi
Patriarchae pater et filius successivè ibidem ali-
quandiu versari cogerentur, uxores suas,
quas apud se habebant, sorores suas dixerunt
veriti, ne, quia formosae erant, raperentur

* Davoma Sive Davon vox Hebraea
meridiam significans, et plagam
australem Judaeae quod Eusebi-
um et Hieronymum. Propter hoc
nomine totus ille tractus appel-
labatur, qui ab Eleutheropoli
Arabiam Petraeam versus in sep-
tentrione ad meridiem spatii
20. miliarium, ab oriente ve-
rò in occidentem à mari mor-
tuo usque Geraram et Bersabeu
protenditur.

ipsi vero neci darentur Gen. 21. et 26. 48

20° Cades seu Cades-Barne Urbs, alio nomine mons Misphat, id est, mons iudicii dicta, Gen. 14. 7. 24. circiter miliaribus ab Hebrone ad austrum dista. Celebram esse tum Maria Soror Moyse et Aaron in ea diem claudens, tum ipsi Moyse et Aaron, cum super ad aquas contradictionis perire iussi Dei Omnipotentia diffidere aliquantulum nisi morte damnati fuerunt optata spe terra promissa potius praesens, Num. 27. 14. Huius Urbis Rex à Jone cuius est, Jos. 12. 22. Inter Urbes Tribus Juda recensetur Jos. 15. 23.

21° Hebron seu Chabron una ex vetustissimis mundi Urbibus, ut quae septem annis ante Tanin Inferioris Aegypti Metropolim condita fuerit Num. 13. 23. Cuius Aegyptii suarum Urbium iactant vetustatem, ac re vera illorum regio post Babelis dispersionem omnium prima incolas habuerit, omnium antiquissimam fuisse Hebronem fatendum videtur. In loco edito sita erat 22. miliaribus à Jerusalem versus Meridiem, et 20. à Berrabee ad orientem.

Vetus ipsius nomen fuit Arbe seu Arbee Gen. 23. 2. et 35. 27. Dein Pariath-Abe id est, Civitas Arbe Jos. 14. 15. ab Arbe eius institutore, qui fuit Gigas Balestina vetustissimus ex patre Enac genitus, à quo Enacim Gigantes dicti sunt, ib. 15. 13. qui adhuc Hebronem incolebant, dum Jone Chanaanitidem subegit, ib. 14.

Quando Urbs haec Hebron nuncupari coepit, ignotum est. Nonnulli autem aut Calab ea potitum Jos. 15. 13. illam Hebronis filii sui nomine vocasse: at nomen Hebron antiquius, ac potius Calab filium suum illius nomine Desasse videtur.

Abraham ex Aegypto movens in convalle Mambre prope Hebronem sedem fixit, Gen. 13. 18. Ibi sub quercu seu Terebintho tres Angelos ex cepit, Gen. 18. 1. Sara eius Uxor ibi etiam vitam ponit, ac in Mambre sepelitur duplici 4. sepelitur, ib. 23. 2. 19. post ipsa Abraham, ibid. 25. 7. p. ac demum Isaac ipsorum filius ib. 35. 29.

Jacob à Mesopotamia rediens venit ad patrem suum Isaac, qui et ipse in valle Mambre prope Hebron, quae tunc adhuc Arbee vocata fuit, morabatur, Gen. 35. 27. Joseph à Jacob patre de valle Hebron mittitur ad fratres suos, qui in Sichimis greges pascebant, Gen. 37. 14.

Jone Hebron exiugnat, Jos. 10. 37. fit civitas refugii, et datur filius Aaron, Jos. 20. 7. et 21. 13.

David adhuc Saulem fugiens casis Amaleitis, de ipsorum spoliis dona mittit ad habitatores Hebron, 1. Reg. 30. 31. In hac Urbe, Rex Juda primum, deinde Rex Israel proclamatur et inauguratur, 2. Reg. 2. 4. et 9. 3. Regnat in

q ayri Ephronis

ca septem annis, ib. 5. et 3. Reg. 2. 11., item 1. Cor. 29
27. Hic etiam conjuratio Abrahon in Davi
patram suam erumpit, ib. 15. 12.

est in Hebron domiciliu habuisse Zachariam
et Elisabeth, ibique eorum filium Joannem bap
tistam natum fuisse.

22° Diph Ubs Tribui Juda compta Jos. 15. 24. ^{15.}
populum millibus ab Hebrone ad Orientem posita. In
ejus solitudine David aliquandiu Saulem fugiens
latuit, 1. Reg. 23. 14. 15.

23° Ceila Ubs. 8. miliaribus ab Eleutheropoli
versis austrum et Hebronem. In ea, ut refert Do
Domemus hist. lib. 8. c. 19. est sepulchrum Haba
cui Propheta. Philistaeos eam oppugnante
David a Saule profugus caecidit, ubique libe
ravit, inde, quia Ceilite cum Sauli erant tra
dituri, aufugit, atque in desertum Diph se re
cepit, 1. Reg. 23. 1. p.

24° Lachis Ubs sub Chananaeis Regia, quatuor leuis
gabicis a Jerusalem ad austrum, Septem miliaribus
Romanis ab Eleutheropoli ad Euronotum. De ea
fit mentio Jos. 10. 26. et 15. 39. Sennacherib
Assyriorum frustra eam obsedit, ac inde Babylonia
Jerosolymam misit, ut Urbis hujus incolae ad sub
torem imitaret, 4. Reg. 18. 17. p. et 19. 8.

25° Cariath-Sepher, item Cariath-Senna, et
Dabir Ubs non procul ab Hebrone ad occidentem
Sita. Jos. 15. 15. 16. 49. et Jud. 1. 11. 12. p. Tribui Juda
assignata Calebo cepit, Jos. 15. 15. cujus dominium
obtinuit ope Othonielis, qui eam expugna
vit, atque in rei bene gesta praemium filiam
ibius uxorem accepit in uxorem. Jos. 15. 17. et
Jud. 1. 13. Data est filiis Aaron et Urbis refe

26° Arad live Aruda, Arath, Arava, Arva. ib.
Chanaanitidis ad meridiem Tribui Juda in Arabia
petrea, ~~Arava~~ in vicinia Cadis quatuor miliaribus
a Malathi, et viginti ab Hebron ad Aspinum
Sita. Hujus Urbis Rex iter Israelitarum, qui in
Chanaanitidem jam proceperant, Num. 21. 1. prohib
diturus, palio cum illis certavit prospero primum
successu; at Hebraeis totam eam regionem in
anathema devotentibus, iterum commisso pro
lio caesus est, tota ipsius regione igni etque
justa voti obligationem tradita, Num. 21. 2. 3.
Arad post eam eadem restituta fuit.

27° Gaza Ubs Sita ad Mare Mediterra
neum ad ostium Torrentis Besor, quem qui
dam putant esse ~~proximum~~ ^{idem} ~~egyptis~~, Jos. 15. 11. 12.
Torrentem Egypti, de quo Jos. 15. 4. 47. et Jud. 2.
12. Sita 22. miliaribus ab Jerusalem ad
Afrum. De ea fit mentio Gen. 10. 19. et
Deut. 2. 23. Inter quinque Satrapias Phi
listhinorum recensabatur, cuiusque loci op
portunitate ea Ubs maximi esset momenti
varis idcirco fortuna casibus, aestata fuit.
Jona eam occupasse, ac nihilominus Philis
taeos in ea reliquisse videtur, Jos. 10. 41. et 11. 2.
Sorte Tribui Juda tradita est ib. 15. 47. cui

7° Ubsque ejus interfectus,
9° à Josue captus et sustata fuit Jos. 10.
38. 39. Ibi Dabir et Cariath-Sepher
nuncupatur.

9° qui facta Jos. 21. 15. et 1. Cor. 6. 58.
ubi Dabir nuncupatur vocatur. 2. Eabr.
11. 25. fit mentio Urbis Dibon à filiis Juda
inhabitata, qua videtur eadem esse ac
Dabir seu Cariath-Sepher, ac ubi Jos. 12.
13. Vulgata nostra ex Hebraeo Dabir habet,
Septuaginta Dibon loquunt.

21. 15. p.
Dabir, nuncupatur
Dabir

49
cepit Jud. i. 18. tunc Jamis Philistaeorum facta
est, in qua Samson duo proclara miraculosa for-
titudinis sua specimen edidit: nempe urbes hujus in-
portas una cum portibus celsas humeris suis im-
ponens in montis verticem detulit, Jud. 16. 3.

Item Domum seu Templum Idoli Dagon con-
cussis, quibus innitebatur, columnis subvertit,
ubi tria milia utriusque sexus animarum
una cum ipso interierunt, H. 30. Ege-

chias Rex Juda eam subegisse legitur 4. Reg.
18. 8. Pulsis Syris Affamoni seu

Machabei non semel eam subegere, 1. Ma-
chab. 11. 61. et 13. 43. S. Lucae aetate Jere-

ta erat, Act. 8. 26.
29° Ascalon Urbs in regione Philistinorum
inter Gazam et Azotum ad mare medi-
terraneum posita quingentis Stadiis seu sexa-

ginta duobus miliaribus una dimidio à Jeru-
salem. Hanc urbem unam ex quinque Sa-
trapiis Philistaeorum viri Juda post obitum

Josue occuparunt, Jud. 1. 18. at postmodum
ad Philistaeos rediisse debuit; nam ibid. 14. 19.
Samson Ascalonem descendisse ibique trigin-

ta viros occidisse scribitur. Ceterum hujus
urbis frequens occurrit in S. Scriptura sermo,
ut 1. Reg. 6. 17. 2. Reg. 1. 20. Jer. 25. 20. et

47. 5. 7. Amos 1. 8. Sophon. 2. 4. 7. Zachar.
9. 5. ~~in Machab. 11. 61. et 13. 43.~~ Act. 8. 26. p.

30° Azotus, juxta lectionem hebraicam As-
dot Urbs ad mare mediterraneum Ascalonem

inter et Accaronem posita. Jos. 15. 47. Tribui
Juda adscribitur. Una à Philistaeis deten-

tata fuit atque illorum quinque Satrapiarum
potentissima habebatur. Fuit in ea Tem-

plum Dagon, in quod Philistaei Israelitis
sub Saule devictis, eoque interempto, Aram

Dei, quam Israelita cum ipso pugnaturi ad
castroru adduxerant, captam intulerunt,
1. Reg. 5. 1. p. Judas Machabeus in mon-

te Azoti occisus est 1. Mach. 9. 15. 18. Jona-

thas ejus frater Azotum una cum Templo Dagon
ac omnibus, qui in illud fugerant, succendit.
ib. 10. 84. Philippus baptizato Candaeus Regi-

na Eunuchus à Spiritu Domini raptus inven-

tus est Azoti Act. 8. 38. 39. 40. alias etiam
alibi in Scriptura Azoti memoria recurrit, ut

Jos. 11. 22. 1. Reg. 6. 17. 2. Reg. 26.
6. Isa. 20. 1. Jer. 25. 20. Amos 1. 8. et 3. 9.
Sophon. 2. 4. Zachar. 9. 6. 1. Mach. 4. 15. et

10. 7. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
11. 4. item 14. 34. et 16. 10.
p. 31° Bethsames Urbs Sacerdotalis Tribus
Juda Jos. 21. 16. 1. Reg. 6. 12. 4. Reg. 14. 21.
1. Bar. 6. 59. qua tamen, saltem sub hoc
nomine in catalogo Urbium Juda, quas huic
Tribui assignavit Josue cap. 15. non legitur.

Decem miliaribus ab Eleutheropoli ad Septentrionem versus Nicopolim seu Zumanus sita erat. Ara Domini à Philistais dimissa peruenit. Bethsames, cumque quidam ex populo nimia ditiacitate eam respicere ausi fuissent, Dominus ea principibus 70. viros et ex plebe 50000. hominum interfecit 1. Reg. 6. Amariam Regem, Iudas Rex Israël prelio vincit ac in hac urbe capit. 4. Reg. 14. 13. et 2. Par. 29. 23. Urbs hæc à Philistais oppugnatur, ib. 28. 18. Alibi etiam hujus urbis non raro meminit Scriptura.

q̄ habitabant,

39° Bethania urbs seu oppidum 15. Stadiis seu 2000. circiter passibus ab Jerusalem distans, Joan. 1. 18. ad radices Montis Oliveti, Mar. 11. 1. ad orientem Jerusalemæ seu viam Jerichentis ad Jerusalem. Hic Martha et Maria una cum fratre suo Lazaro, quem mortuum Iesus iam Christus ad vitam revocavit, q̄ Joan. 11. 1. 43. 44. Ibi etiam Maria unguento unxit pedes Iesu et capillis suis terxit, Joan. 12. 3. Huc etiam à Jerusalem Christus Discipulos suos eduxit, dum que illis benediceret sublatus est in coelum, Luc. 24. 50. 51. Hæc Bethania non confundenda est cum alia ejusdem nominis urbe trans Jordanem posita, ubi Joannes baptizabat, Joan. 1. 28.

37° Bethphage pagus ad radices montis Oliveti Bethaniam inter et Jerusalemam à qua 1819 passibus aberat positus. Cum Christus Bethaniam radens Jerusalemis appropinquaret, mandavit Discipulis, ut Bethphage se conferrent, ad querendam sibi asinam, cui triumphantis insidens Jerusalem ingrederetur, Matth. 21. 2. Marc. 11. 2. Joan. 12. 14. ¶

§. II.

De Tribu Simeon.

q̄ 33° Maon urbs in extremis finibus Juda ad meridiem posita. Tribui Juda assignata Jos. 15. 55. Nomen deserto tribuit, in quo Nabal Carmelus longum regionis tractum possidebat, 1. Reg. 25. 2. et David dicitur solvit Saulis persecutionem fugiens, 1. Reg. 23. 24. 25.

34° Carmel latus procul ab Urbe Maon sita civitas, tribui Juda assignata Jos. 15. 55. Eam Nabal Carmelus vir Abigail inolebat, 1. Reg. 25. 2. 3. De eo et uxore ejus plura scriptum est 1. Reg. 24. 3. et 30. 5. Item 2. Reg. 2. 2. et 3. 3. Hic Saul post victoriam de Amaleitis relatum trophæum sibi exivit. 1. Reg. 15. 12. Inter triginta fortes, hæc fuit assignata, Jos. 19. 1. p. quam hujusmodi viros exercitus Davidis recensetur hæc regi de Carmelo, 2. Reg. 23. 35.

Jacob Patriarcha morti proximus, in Simeon et Levi filios suos, ob crudelitatem in Hermor filiumque suum Sichem, necnon urbis Sichem incolas exercitum Gen. 34. 25. commotior divinos insectatus est: Maledictus pinguit ibid. 49. 5. furor eorum, quia pertinax; et indignatio eorum, quia dura. Dividam eos in Jacob et dispergam eos in Israël. Et sanè ambæ hæc Tribus nisi in Israël dispersæ substituerunt: nulla enim certa sedes et hereditas Levi constituta est; Tribui vero Simeonis pars quedam à Tribu Juda assignata, Jos. 19. 1. p. quam hujusmodi vir monte Seir ad meridiem Palestine, ubi Amaleitarum reliquias percusserunt, et nonnullis regionibus in deserto Gador ad Septentrionem circa Lyddam et Zumanum subactis nominibus auxerunt, 1. Par. 4. 39. p.

igitur Tribus Simeon in medio Tribus Juda substitit ita, ut ad oceanum propior esset Ma-

diterrones, quam ad ortum Mari mortuo; ad Aquilonem vero Tribum Dan et Philistaeos respiciat, ad austrum vero Arabiam Petraeam. Illius longitudo ab oriente ad occidentem erat 45. circiter miliarium Romanorum seu Hebraeorum, latitudo autem à Septentrione ad meridiem 30. In ea praecipue numerabatur sequentes Urbes,

1° Bersabee seu Beersabee, Putens juramenti vel Putens septem, quod ibi Abraham foedere cum Abimelech Rege Gerara Gen. 21. 22. immo septem agnas in jurati foederis monumentum illi dono dederit, Ibid. 30. Bersabee primum Tribui Juda à Jone tradita fuit, Jos. 15. 28. Deinde Tribui Simeon cepit, Ibid. 19. 2. Sitae est ad austrum 20. miliaribus ab Hebron. Sapientia Scriptura Terra Sancta fines his verbis notat: à Dan usque Bersabee, 2. Reg. 17. 11. et alibi, ad Aquilonem enim terminum habet Dan, ad austrum Bersabee, prout jam alibi indicavimus.

2° Molada, Malatha, Malathim Urbs ad orientem posita. Primum Tribui Juda Jos. 15. 29. dein Tribui Simeon adscripta, Ibid. 19. 2. Eadem videtur esse ac Maceloth Num. 33. 25. Israelita in hoc itinere in Aegypto moventes à Sepher venerunt Avad, inde Maceloth, quae dicitur, creditur esse Malathim seu Malatha.

3° Haserhual, Jos. 15. 28. Tribui Juda attribuitur, dein 1. Reg. 3. Tribui Simeon.

4° Asem Jos. 19. 3. eadem forte ac Asemona seu Hasmona, Num. 33. 29. ad meridiem Aegyptum versus Sita Jos. 15. 4. quae statio fuit Hebraeorum in deserto, Num. 34. 4. 9. videtur etiam quae

5° Bethul seu Bethuel et Bathuel, prout dicitur eadem ac Bethulia seu Bethulia Gazam versus Sita, quam Sodomemus Hist. Eul. lib. 5. c. 15. Suburbium Gaza dicit, Eam quinque brevium dierum itinere à Belusio Aegypti Urbe ad ostium Nili versus Palaestinam colorata distare ait S. Hieronymus in vita B. Hilarii. Haec est ipsa Bethulia obidione Holofernis à Judith interfecti celebris, Judith 6. 1. 10. et 13. 10.

6° Horma, Horma, Horma, et Arama Urbs in ultimis finibus Simeon ad meridiem vel innotuam posita. ab Hebraeis Horma, id est, Anathema, nomen accepit, cum prius Sephaat appellaretur, Jud. 1. 17. Cum Rex Urbis Avad meridiana Terra promissionis tenens Hebraeos proelio vicisset, illi, ut victoriam à Deo obtinerent, omnia, quae illius forent, anathemati devota se habituros Domino poponderunt. Hinc hoc nomen Horma inditum, Num. 21. 3. Hujus tamen voti religionem non antea solvisse videntur, quam post ingressum Jone in Terram promissionis. Inter devictos à Jone Reges Rex Horma seu Horma, et Rex Hared seu Avad vel Avad recensentur, Jos. 12. 14. Post Horma ut Tribum Juda primum Jos. 15. 30. deinde ad Tribum Simeon pertinuit, Jos. 19. 4.

7 eadem esse ac Jesimon, de qua 1. Reg. 23.

24.

7° Siceleg Urbs sita in septentrionali regione
plaga ad orientem, Tribui Juda adscripta Jos. 15. 31.
Tribui Simeon ceditur, 18. 19. 5. nec tamen illius
possessionem adesse videtur, enim vero Saulis pri-
mi Hebraeorum Regis aetate adhuc Philistaeorum
erat, illam quippe Achis Rex Geth Davidi don-
avit eo tempore, quo Saulem fugiens in terram
Philistinorum seceperat, 1. Reg. 27. 5. Unde legi-
bus, Juda mansit. Absente Davide Amale-
itae urbem hanc occupaverunt ac diruperunt,
1. Reg. 30. 1. 2. quos persequens David caedit, et
ninq̄ue praedam retulit, ib. 31. 7. 18.

8° Kemmon Jos. 19. 7. Urbem hanc confun-
dendam censet D. Calmet cum alia in parte
Juda Jos. 15. 3. 1. 2. 2. 29. quae interdum Kemm
appellatur. Sita est 16. miliaribus ab Eleu-
theropoli austrum versus, Eadem facile est
de qua Zacharias loquitur 14. 10.

9° Athar, Ether, seu Jether Urbs proxima
Tribui Juda, Jos. 15. 42. Dein Tribui Simeon
affecta, ib. 19. 7. octo miliaribus ad meridiem
ab Eleutheropoli juxta Malatham. Cata-
rae urbes, et loca, quae in hac Tribu occurrunt, cum in
iis nihil, quod memoria dignum sit, inveniantur
hic annotare supervacuum videtur.

§. III.

De Tribu Dan.

Danitarum Regio seu Tribus Dan limites habe-
bat ad orientem Tribum Juda et Tribum Benja-
min, ad meridiem demum Tribum Juda et Tribum
Simeon, ad occidentem Philistaeorum regionem
qua postmodum Tribus Juda facta est; et ad
septentrionem Tribum Ephraim. Solus erat pro-
picius et fertilis, sed artis adeo finibus: ut pote quod
portus esset regionis, quae Juda obtigerat: ut coloni
in alienas regiones mittere Danitae coacti fuerint;
quare missi quinque selectissimi viri ad aptum lo-
cum explorandum, Jud. 18. 1. p. Hi veniunt ad
Lais urbem ad fontes Jordanis, civibus nullo periculo
timore incautis, facile occupari posse. Idem igitur
destinata est colonia constans 600. viris, ad arma
idoneis cum suis familiis, qui in itinere juniores
quendam Levitam in domo Michae idoli ajuvantes
Myrtam in monte Ephraim offendentes seum in-
coegerunt. Urbem vero Lais improvisè adorti
facile obtinuerunt; cui deinde nomen Dan inde-
serunt, superstitioemque idoli Michae cultum
in eam invenerunt.

Jos. 19. 40. p. post assignatam Tribui Dan sortem
enumeratisque urbes illius tum v. 47. haec adhu-
tur: Manderuntque filii Dan et pugnaverunt
contra Lesem, ceperuntque eam in ore gladii
et possederunt et habitaverunt in ea vocantes
nomen ejus Lesem-Dan ex nomine patris sui
Dan. Lesem vero eandem esse ac Lais pla-
rime asserunt; cumque 600. viri illi Tribui Dan
proximum post obitum Josue Lesem seu Lais
occupaverint, dicendum videtur, ea, quae Jos.
19. 47. leguntur, deinceps ab aliis, qui Josue a

centior fuit, addita fuisse, necnon ex Jud. 18. huc
translata fuisse majoris claritatis gratia, et ut
omnes possessiones Tribus Dan legentium oculis li-
mul subicerentur. Praequae huius annotantur

1° Dan, Laïs, seu Lesem, alias etiam Baneas,
intra Caesarea Philippi, Iemum Neronias dicta:
Urbis in ultimis finibus Septentrionalibus Terra
Israëlitica ac Tribu Nephtali ad radices montis

Libani, ubi Jordanis è terra erumpit, collocata.
quare, ut iam alibi observavimus, apud Saceros Scrip-
tores in designandis ditioribus, Israëlitica extremitati-
bus non raro haec phrasis occurrit: à Dan usque Ber-
sabee, ut 1. Reg. 30. 20. 2. Reg. 3. 10. et 17. 11. item 24.
2. atque passim. Dan nempe ad Septentrionem
Terram Israëliticam terminabat, et ad Meridiem
Bersabee.

In Urbe Dan Jeroboam filius Nabath post adrep-
tum adversus Roboam filium Salomonis regnum
Israëliticum vitulum aureum consecravit, 3. Reg.
12. 29.

Dan dicta est à viris illis ejusdem nominis Tribus,
quorum supra meminimus; cum prius etiam
Baneas diceretur à monte Banio, ad cuius pe-
dem sita est, vel à Phoeniciis. Postmodum
in honorem Augusti Imperatoris, vel, ut alius
placet, Tiborii ejus successoris Philippus Magni
Herodis filius Caesarem Philippi appellari voluit.

Idius sub hoc nomine fit mentio Matth. 16. 13. et
Mar. 8. 27. Soemina illa, quae fimbria vestis
Christi contactu à fluxu sanguinis liberata est
Matth. 9. 20. et Luc. 8. 43. ex hac Urbe fuisse di-
citur.

Denique Caesarea nomen Junior
Agrippa in Neroniadiis nomen ob Neronem Impe-
ratorem commutavit.

Nonnulli post Eusebium et S. Hieronymum
Baneadem à Dan distinguunt, hancque ab illa
quatuor miliaribus in via Tyrum versus col-
locant: plerique tamen univiam Urbem cre-
dunt, ipsique S. Hieronymus in 2. Reg. 48. Dan
seu Lesem Baneadis nomen habuisse testatur.

2° Saraa sive Thara Urbs sita in plaga me-
ridionali Tribus Dan versus Africum, et ad confi-
nia Tribus Simeon non procul ab Esthaol, Jos.
19. 11. Hanc Urbem Eusebius sitam perhibet
juncta Capharsoree 10. miliaribus ab Eleuther-
ropoli Nicopolim seu Emmaum versus.

Fuit patria Samsonis Jud. 13. 24. C. Saraa
et Esthaol 600. viri illi Danita, quorum supra
meminimus, proceperunt ad Urbem Laïs seu Le-
sem, Jud. 18. 11. 10.

3° Esthaol Urbs ad Tormentum Soree, et Urbs
Saraa ad Africum posita 10. miliaribus ab Eleu-
theropoli Nicopolim versus. Primum Tribus
Juda fuit, Jos. 15. 33. Deinde Tribu Dan aperta, ib.
19. 4.

Urbem hanc inter et Saraa Danita
castra metati sunt adversus Philistaeos, ubi Sam-
son egregia stupenda fortitudinis suae edidit spe-
cimina, Jud. 15. 25. Hic quoque sepultus est
in tumulo patris sui Manue, postquam 20. annorum
spatio Insaël iudicasset, Jud. 16. 31.

4° Selebin seu Salebin Urbis Esthaol ad Gorum, Jos. 19. 42. Selebin Amorrhæi sibi oppugnauerunt, ~~Jos. 19. 42.~~ Sed Ephraimitæ et Manasse filii Josephi eos subjugauerunt, necnon tributarios sibi effecerunt, Jud. 1. 35. Hæc Resa-lomon fratre suo habuit unum ex illis duodecim, qui per singulos menses ei et domini sui amoniam præbebant, 3. Reg. 4. 9.

5° Hirsenes id est, Civitas Solis Jos. 19. 41. Selebin ad Aquilonem, et Saraa ad Caenam. Quibusdam eadem esse videtur ac Bethsames, que Bonnum Solis significat, et de qua Sup. 5. 1. egimus, id non obscure colligi ajunt ex 3. Reg. 4. 9. ubi inter Salebin et Elon ambas Daniticæ urbes collocatur. Cum enim Tribus Juda et Tribus Dan sint finitimæ, hinc fit, ut in Scripturâ modo uni modo alteri eadem Urbis tribuatur.

6° Ajalon, que et Ahialon, aliquando Elom, et Hilom dicitur, Tribui Dan assignata Jos. 19. 42. ac Levitis ea familia Cuath tradita Jbid. 21. 14. Jone Amorrhæos oppugnans lunam supra valem Ajalon stare jussit, Jos. 10. 12. De ea etiam fit mentio 2. Par. 28. 18. Urbis Selebin ad Caenam sita videtur.

7° Themna, alias etiam Thamna Urbis proximæ Tribui Juda Jos. 19. 57. postea vero Tribui Dan assignata Jos. 19. 43. Vocata etiam fuit Thamnata Samsonis historia celebris Jud. 14. 1. p. quam tunc tenebant Philistæi, Sita erat infra Saraam Modin inter et Emmaum. Eodem copolim versus Mare Mediterraneum in valle pularis vinetis ornata, in quibus Samson catulum Leonis discerpit, Jud. 14. 6. ad hæc vineta abuisse videntur Isaias 9. 2. et Jeremias 2. 21. Urbem hanc minivit Jonathas Machabæus 1. Mach. 9. 50.

8° Modin Vicus seu Urbis celeberrima, in qua Mathathias pater Machabæorum unam urbem filiis suis consedit 1. Mach. 2. 1. p. Judas unus ex dicti Mathathie filijs egressus circa Modin constituto nocte aggreditur Antiochi Regis pætorium atque 4000. viros interfecit, 2. Mach. 11. 14. p. Postmodum cum exigua 800. virorum manu adversus Barchidem et Alimum 20000. perditum et 2000. equitum instructos dimicans occiditur, ac in civitate Modin à fratribus suis Jonatha et Simone sepelitur, 1. Mach. 9. 6. p.

Urbis Modin haud procul à Mari sita erat tumulus enim in honorem Mathathie erectus à nautis à navi spectantibus videri poterat, 1. Mach. 13. 27. 28. 29. p.

9° Auaron seu Avron Akron et Ekron Urbis et Sacerdotia Philistinorum. Hæc in prima Tribuum Divisione Tribui Juda cessit, Jos. 19. tum Tribui Dan concessa est, Jb. 19. 43.

Haec prout à mediterraneo sita erat 2. Reg. 2.
tum inter et Jamniam. Potens erat civitas,
quam Hebraeos pacifice possedisse nusquam ex
historia patet. Accaronitae primi Arcam
Domini, quam fess Saulis exercitu ipsoque oc-
ciso Philistaei ceperant, remittendam censue-
re, ut à morbis, quos illius praesentia ipsi ac-
cesserat, liberarentur 1. Reg. 5. 10. Idolum
Musca seu Bealzebub primum Accaronitarum
numen fuit, 4. Reg. 1. 2. 3. 6. p.

10. Geth seu Gath Urbs quinque celeberrimum
Philistaeorum Urbium et Satrapiarum Ordine
quarta, Jos. 13. 3. 1. Reg. 6. 16. 17. ad mare medi-
terraneanum Aegyptum inter et Accaron communi-
ter collocatur. Eundem vero illam longe ad
Meridiem versus Arabiam Petraeam collocant,
quod 1. Par. 7. 21. illius incolae, qui rapina vivere
solebant in Aegyptum, ubi Israhelita adhuc versa-
bantur, descendentes Ephraimites primo occur-
rentes adorti occiderunt: at vero id accidere
potuit, quin propterea Urbs Geth in Arabia
Petraea collocetur. Galis autem hunc scrip-
turae locum interpretari videntur, qui ex eo
colligunt, Ephraimitas in Aegypto adhuc versan-
tes, inde egresos in Urbem Geth expeditionem
molitos esse, atque hac occasione ab illius in-
digenis truncatos fuisse. Vid. G. Germani Car-
tier Commentarium in hunc locum.

Inter Urbes Daniticas à Josepho Antiquitat.
lib. 5. 2. 1. recensetur, quamvis in catalogo
Urbium Tribuum Israel à Josue ducto nus-
quam legatur.

Ab hac Urbe ortum dixerunt gigantes Go-
liath altitudinis sex cubitorum et palmi 1. Reg.
17. 4. quem David prostravit, 2. Reg. 21. 16. et eius
frater cuius hasta lignum erat quasi liniato-
rium texentium, quem percussit Adonathus
filius Salthus Bethlehemitae, 1. Par. 20. 5. et
alius senos habens digitos, id est, simul viginti
quatuor, quem interfecit Jonathan filius
Samaa fratris David. 2. Reg. 21. 16. et 17. Hi fue-
runt filii seu de origine Rapha in Geth, 2. Reg.
21. 16.

David Regni sui initia in hujus Urbis expu-
gnatione auspiciatus est 2. Reg. 5. 1. et 1. Par.
18. 1. Davidi Absalom filium suum
fugienti se iunxit Ethai de Geth cum sea-
centis Gethaeis validis pugnantibus 2. Reg. 18.
18. p.

2. Reg. 21. 20. recensetur bellum à Davide
susceptum adversus Geth, inter bella ipsius
ordine quartum: at bellum hoc non vide-
tur esse aliud agnoscendum ab illis, quo Regni
sui initia auspiciatum esse fuisse pri-
mum diximus, atque Regem Geth Ge-
thaeisque sibi tributarios duntaxat esse
cit.

Semci servos suos ad Achis Regem Geth profugos persecutus, deorsum rediens, quod contra mandatum Salomonis Urbe egressus esset, infra ipsius interfectus, 3. Reg. 2. 36. p.

2. Par. 11. 8. Geth inter Urbes muratas à Salomone Salomonis filio edificatas recensetur. ex quo colligere licet vel Urbem hanc à Salomone occupatam fuisse, vel quod Roboam ipse ejusque filius Roboam jus praesidii in ea habuerint, Gethaique ipsorum tributaria fuerint. Labente regno ipsius Geth, jugum exiit, quare ab Ozia Rege Juda captata est et muris nudata 2. Par. 26. 6. postmodum Hazael Rex Syria eam obsedit ac obtinuit 4. Reg. 12. 17.

Sub prophetis Amos et Michaa Geth tanquam Urbs potentissima atque à jure Regni Juda exanta habebatur Amos. 6. 2. Mich. 1. 10. 14. quare illi vanae Ozias, ut diximus, et post ipsum Ezechias sub Michaa operam hanc frustra impenderunt.

Eadem est ac Gethaim, de qua 2. Reg. 4. 3. et 2. Reg. 11. 33.

Sub Davide inter milites corporis sui custodes seu Fraternos legis etiam Gethaorum cui praerat Ethai, recensetur 2. Reg. 15. 18. 19. et 18. 2.

Cum autem vox Geth seu Gath. Coruella sonat, idcirco multa hujus nominis loca in Palaestina occurrunt.

11.º Gebbethon Urbs in plaga orientali Tribus Dan posita, Jos. 19. 49. Eadem forte ac Zabbatha. Baasa filius Ahia de Domo Tribus Issachar, Nadab Regem Israel Gebbethon, qua tunc Philisteorum erat, obsidentem occidit, atque pro eo regnavit, 3. Reg. 15. 27. 28.

12.º Geth-Remmon, Jos. 19. 45. 10. miliaribus à Diopoli seu Lydda in via ad Eleutheropolim sita Civitas. Levitis ex familia Caath caput.

4 13.º Jamnia seu Jabnia Urbs Maritima inter Azotum et Joppem. commode portu utitur. Eius nomen in textu Hebraeo et vulgata nostra Jos. 15. 45. non legitur sed tantum in Graeco ubi Jamnai dicitur, atque post Accaron in enumeratione Urbium Juda recensetur. Hanc Urbem Ozias Rex Juda filius Amasia à Philistaeis reduxit, 2. Par. 26. 6. Tribus Dan cepit teste Josepho Antiq. l. 5. c. 1. Portus Jamniae 240. Stadiis seu 30. miliaribus Romanis à Jerusalem ab ipse legitur 2. Mach. 12. 9.

4

§. IV.

De Tribu Benjamin.

Regionis Benjamin termini describuntur in Josue 18. 11. p. Sunt autem ad Orientem Jordanis flumen, ad Meridiem Tribus Juda ad Occidentem Tribus Dan, et ad Septentrionem Tribus Ephraim. In notari merentur 1.º Jericho Urbs aequae in Novo ac in Veteri Testamento celebrata, Tribu Benjamin apud Jos. 18. 25. Septem circiter miliaribus à Jerusalem ad Orientem, et duobus à Jordane ad Occidentem distans. Eam Moyses Deut. 34.

urbem palmarum appellat, siquidem ejus planities, palmis abundabat.

Hanc in Chanaanide primam urbem Jone, promissis exploratoribus novis eoque miraculosis obsequiis genere expugnavit, pentitusque caecisam dicitur devotit, maledictioni subiciens eum, qui in postremum illam restaurare cogitaret, Jos. 2. 1. p. et 6. 1. p. Haec maledictio post 575. annos impleta est in Hiele de Bethel sub regno Ahab, qui eam urbem restituit, cum illius fundamenta jaceret primogenitum suum Abiram amisit, et cum portus imponeret, sequor illius natus minimus filius extinctus est, 3. Reg. 16. 34.

Præter tamen et ante Hiele aetatem urbs quaedam in eadem regione fuit, cui Jericho nomen, in vicinia Siliest veteris posita, nam tempore Judicum in eadem plaga Egloni Regi Moab parit urbs palmarum Jud. 3. 13. quæ non alia à Jericho fuisse videtur. Item Legati Davidis ab Ammonitis probrose habiti tandem in Jericho substituerunt, donec barbae eorum crescerent, 2. Reg. 10. 4. 5.

Has duas ejusdem nominis urbes satis aperte distinguit Josephus de Bello 6. 5. c. 9. ubi ait huc adhuc tempore fontem quendam occurrisse prope veterem Jerichentem à Jone olim eversam, quo circumjacentia arva late irrigabantur. Post reparatam à Hiele hanc veterem urbem in ea sedem habere nemo venit: Elisæus et filii prophetarum in illa domicilium habere, ipsæque Elisæus illius fontis aquas prius amaras et salvas dulces et juveni potabiles efficit, 4. Reg. 2. 18. p.

Jesus prope Jericho coctis vinum reddidit, Matth. 20. 34. Marc. 10. 52. et Luc. 18. 43. Hi etiam Christus, Jesus apud Zacheum principem Publicanorum dicitur, Luc. 19. 1. p. Rosas Jericho Scriptura commendat Eccli. 24. 18. Alias etiam hujus urbis Savi præsertim Veteris Instrumenti Scriptores frequenter meminerunt.

2°. Emmaus Viciis 60. Stadiis seu 7. miliaribus Romanis cum dimidiis à Jerosolyma distans versus Septentrionem. Illuc ipsa resurrectionis Christi die tendentibus duobus illius Discipulis ipse velut iter agens se junxit comitem, ac ibidem cum ipsis comans se agnosendum illis præbuit necnon subito ex ipsorum oculis evanuit, Luc. 24. 13. p.

3°. Maspha, Masphath, Masphe, urbs clarissima Jos. 18. 26. 3. Reg. 17. 22. 2. Par. 16. 6. Hæc Israëlita juramento se obstrinxerunt, quod filii Benjamin uxores de filiabus suis daturæ non essent Jud. 21. 1. Olim in Maspha Hebraei orandi gratia convenire solebant, et coctus indicabantur, 1. Reg. 7. 5. 11. 16. 1. Mach. 5. 46.

4°. Maspha genericum nomen est. Sita erat in plaga occidentali regionis non atque locum in Sublimi positum significat procul à Gaboon, Jerosolyma ad caurum. unde in remotiora prospectus est, vigilesque locari soleant. Unde etiam plures hujus nominis urbes in Terra Sancta occurrunt.

4°. Gaboon Metropolis Gabaonitarum, qui post exisas à Jone urbes Jericho et Heli religionis specie illum et Seniores, Israëlitis in

4 Maspha genericum nomen est. Sita erat in plaga occidentali regionis non atque locum in Sublimi positum significat procul à Gaboon, Jerosolyma ad caurum. unde in remotiora prospectus est, vigilesque locari soleant. Unde etiam plures hujus nominis urbes in Terra Sancta occurrunt.

4°. Gaboon Metropolis Gabaonitarum, qui post exisas à Jone urbes Jericho et Heli religionis specie illum et Seniores, Israëlitis in

castris galgala adhuc moram facientes, deciperent
à longinqua regione se venire simulantes, foederis
cum populo Dei iituri, Jos. 9. 3. p.

Urbs Gabaon colli insidebat, quod ejus nomen
indicat, Gabaon enim collem significat, 40
Stadiis seu 5. miliaribus Romanis ab Jerusalem
versus Aquilonem. Aliquando Gabaa in
Scripturis sacris appellatur mutatis tantisper
litteris sed eodem sensu, 2. Reg. 9. 25. ubi dicitur
David percussisse Philistinos de Gabaa usque
Gazer, quod 1. Bar. 14. 16. repetitur his verbis
David... percussit castra Philistinorum
de Gabaon usque Gazer.

Gabaonita ab Hebraeis veteribus regionis habi-
tatoribus à quinque Chananaeis legibus obsequi
opem à Jove implorant, qui accurrens eo-
rum caso exercitu ipsos capit ac trucidat, Jos.
10. 1. p.

Gabaon Tabernaculum et Altare holocausto-
rum olim à Moysse conflata Gabaone erat
sub finem Regni Davidis et initium Salomo-
nis, cum Templum nondum constructum
esset, 1. Bar. 21. 29. 30. Salomonque regno
inito ibi ad offerenda sacrificia se contu-
lit, 3. Reg. 3. 4.

Gabaonita ab Hebraeis veteribus regionis ha-
bitatoribus genus dicebant, ac in eorum diti-
one, prater Gabaon ceterarum Metropolim
tres adhuc numerabantur Urbes, scilicet Cap-
ra seu Caphara, Beoth, et Cariath-jarim
qua Tribui Juda cessit.

5° Gabaa, gabai, gaba, et Gabee, ita
gabaath, et Gebeeth, necnon juxta pronun-
tiationem hebraicam Gibeà. Jos. 18. 24. 25. 26.
2. Reg. 7. 30. Urbs Scriptura testimonio
famosa; patria Saulis primi Israelitarum Regis
unde Gabaa Saulis dicitur 1. Reg. 11. 4. Haec
prouit à Rama posita erat ad occidentem,
Jud. 19. 13. Josephus de Bell. lib. 6. c. 2. et
Antiq. lib. 9. c. 2. viginti Stadiis, Hieronymus
vero ad c. 5. Ofce septem miliaribus à Jerusa-
ma distitam fuisse aperunt versus septentri-
onem.

Civium sceleribus notissima fuit, praesertim
violata junioris cujusdam Levitae, qui ad eam
veniens ibidem pernoctavit, conjugem, et
enecandi facinoris historia fuisse describitur
Jud. 19. et 20.

6° Rama editum quid sonat, hic eo nomine
intelligitur urbs Tribui Benjamin cessa Jos. 18. 25.
posita Gabaa inter et Bethel Jud. 9. 5. et 19.
Montes Ephraim versus 6. miliaribus à Jerusa-
salem juxta Eusebium in locis. et 7. juxta S. Hierony-
mum in Ofce 5. ad septentrionem. Via à Jeru-
salem ad Jerosolymam imminebat; unde Baasa
Rea Israel, sub cujus ditione erat, illam mun-
tionibus vadavit, 3. Reg. 15. 17. et 2. Bar. 16. 1.
quis unquam à ditione Juda in Israel transi-

q 1. Reg. 13. 3.

34
Nudum esse videtur delirium quin haec eadem sit² ai
Ramatha sive Ramathaim-Sophim patria Sa-
muelis Prophetae 1. Reg. 1. 1. 19. et 2. 11. item 7. 17.
Cumque in confinis Ephraim sita esset, utriusque
Tribus homines sapientias habebat.

In Rama Jeremias Propheta ex omnibus, qui
de Jerusalem et Juda in Babylonem captivi de-
cebantur, solus libertate donatur, Jer. 40. 1. Ra-
ma etiam designatur, ubi Dominus Rachelum
plorantem filios suos solatur, Jer. 31. 15. quam
prophetiam Matthaeus ad Luctum Rachelis
pro nece puerorum in Bethleem ab Herode
patrata interpretatur Matth. 2. 18. et cum
vulgata nostra apud Jeremiam loc. cit. in
excelsis habet, apud Matthaeum ponit in
Rama.

7° Bethel Urbs ad occidentem Hai, Gen. 12. 8. in
confinis Tribus Ephraim, 12. miliaribus Roma-
nis à Jerusalem versus messem Seius viam qua
ducit Sichem colorata. Tribui Benjamin
adscribitur legitur Jos. 18. 13.

9. 26. 35. 6. et 48. 3. Jos. 18. 2. et
18. 13.
Jacob iram patris sui declinans ac in Mesopota-
miam secedens prope hanc urbem post solis occa-
sum requievit, dormiensque Angelorum visio-
nem habuit, qua occasione urbs haec, quo prius
Luz nuncupabatur, Bethel, id est, Domus Dei
ab ipso dicta fuit, Gen. 28. 11. p. 19. q. De hac urbe
alias in Scriptura frequens fit mentio.

In defectione decem Tribuum Israel à Robo-
amo Rege Juda et Salomonis filio sub Jeroboamo
filio Nabath Ephrathaeo Urbs haec Regni Israel
facta est, atque in ea Rex iste vitulum au-
reum erexit, 3. Reg. 12. 16. .... 28. .... Tum filii
Juda, qui Domini David adhererant per con-
tentum eam loco Bethel, id est, Domus Dei
Bethaven, id est, Domus nihili seu iniquitatis
appellaverunt, Osee 4. 15. et 5. 8. item 10. 5.

Jona Verum jam ante tempora Jeroboami
nomen Bethaven in Scriptura usurpatum le-
gitur, quo vel urbs vel solitudo seu Campus
haud procul à Bethel designatur. Jona capta
Jerichunte mittit, qui Urbem Hai explorarent,
quo ad orientem plagam Bethel, juxta Betha-
ven sita dicitur Jos. 7. 2. et ibi. 18. 12. filii-
rum Benjamin termini per solitudinem Beth-
aven transeunt. 1. Reg. 13. 5. Philistaei in
Machmas vicis 9. miliaribus à Jerusalem
Raman versus ad orientem Bethaven castra
metati sunt proelium cum Saule inturo; et
ibid. 14. 23. vinti fuerunt Philistaei, et pugna
peruenit usque ad Bethaven.

8° Hai Urbs non procul à Bethel versus
orientem sita, Jos. 7. 2. Inter hanc urbem
et Bethel Abraham à Sichem veniens teten-
dit tabernaculum suum, et aedificavit alta-
re Domino invocans nomen ejus, Gen. 12. 6. 8.

Ad hanc urbem expugnandam Jona 3000
Selectissimos viros miserat, quos strenue
exipientes incolae in fugam vertierunt,
Deo ita permittente, ut violatum ab

Achan anathema in Hierichuntem prolatum
ulisceretur, cum scilicet ex praeda ejusdem
bis ipse sibi spolia eripuit, Jos. 7. 3. p. Expulsa
tandem crimine Urbs capta, direpta, et incon-
dis absumta est ab Hebraeis, omnes incola ter-
cidati, Rex quoque eorum in patibulo suspen-
sus, Jos. 8. 19. p.

9° Petra-Remmon rupes aut Urbs supra pro-
ruptum saxum posita, ad quam Benjamin-
prolis fracti se receperunt, Jud. 20. 47. Sita
erat non procul à Gabaa et Hai 15. milia
ribus à Jerosolymsa ad orientem.

10° Galgala locus celeberrimus ad occidentem
Jordanis et ad orientalem plagam Urbis Jeri-
cho, ubi Israelitae post trajectum hinc pede-
annum castra metati sunt, Jos. 4. 19.
Successu temporis Urbs ibidem condita est
rum gestarum memoria in Scripturis sacris
celeberrima. Hic Jome jubente Dominus
filios Israëel circumcidit, Jos. 5. 3. Manna
quoque defecit, ibid. 12. De Galgalis
ascendit Jome, ut Gabaonitas foederatos
suos à quinque Regibus obsepos liberaret,
Jos. 10. 9. p.

Judicium etate idola Galgalis fuisse memo-
ratur Jud. 3. 19. Hic Saul à populis in
Regem electus est, 1. Reg. 11. 15. Postea de
Saul immolatis ante Samuelis adventum
victimis Dei indignationem in se inuitari
1. Reg. 13. 9. p. quinet reprostationis senten-
tiam in se prolatam audivit, quod Jerrid
Amalaicis eorum Regem vivere permittit
opinamque spolia levasset contra Domini
praeceptum, ibid. c. 15. v. 2. 3. 12. 18. 23. p.

Post cladem Absalom David Regiam re-
petens transmissis Jordane venit in Galga-
la omni populo Juda comitante, 2. Reg.
19. 40.

Cum levare vellet Dominus Eliam per
tubinem in cochum, ibant ipse et Eliseus
de Galgalis, 4. Reg. 2. 1. Videtur, quod
Eliseus etiam in Galgalis domicilium ha-
buerit, ibid. 4. 30.

Vitulum aureum populorum cultui ibi
vel à Jeroboamo Rege Israëlis, vel ab alio
quodam ejus Successore erectum fuisse tes-
tatum fuisse videntur Propheta Iseet
3. et 9. 15. item 12. 11. et Amos 4. 4. et 5.

¶ Caput II.
De Samaria.

Samaria Terra Sancta vis Jordane
provincia Tribum Ephraim simul et ma-
riam Tribum Manasse complectebatur,
limitesque habebat ad ortum Jordane
ad austrum Judaeam propriam, ad oceanum
Mare Mediterraneum, et ad Aquilonem
Galilaam. Illius Longitudo ab or-
te in occidentem seu ad Jordane ad Ma-

¶ 10° Non hic patentermittenda est
Urbs Hobe, ^{non Nob} ~~pro Samaria~~. Videtur eadem esse
ae Anathoth, de qua Jos. 13. 18, quam in-
lebius vi Anathoth tribus nephtalibus ab
Hierusalem removet, quem sequitur
S. Hieronymus in Descri. 1. et 31. Jose-
phus vero Ant. 6. 10. c. 10. 20. Stadium ab ea
distantiam fuisse memorat, quod ferme ad
eamdem redit distantiam. id ~~videtur~~
quod videtur in 2. Reg. 2. 20.

Auctor libri 2. Esd. c. ii. v. 32. eas distinguere videtur, aut enim filios Benjamin occupasse Anathoth, et Nob. Verum quidquid ea de re sit sibi invicem vicinioribus, ab eis vicinia fuisse dici debent, ut unus idemque locus fuerint reputata.

Anathoth Jos. 21. 18. fit civitas confregit filios Lavon tributur. 2. Reg. 23. 27.

Inter triginta fortes exercitus Davidis venietur Abiezer de Anathoth. 3. Reg. 2. 26. Salomon Abiathar Sacerdotem filium Achimelech Sacerdotis in Nobe amantem Davit in urbem suam Anathoth f. unde colligi potest, hanc eandem esse ac Nobe, cum in Nobe Abiathar natus fuerit: 1. Esd. 2. 23. inter Israelitas, qui tunc Zorobabel e captivitate Babylonica reversi sunt in Jerusalem, viri urbis Anathoth 123. at 2. Esd. 7. 27. 128. numerantur. Isai. 10. 30. Urbs haec pericula vocatur. Fuit patria Jeremiae Prophetae, Jer. 1. 1. Convidibus suis, qui ei mortem minabantur, Nontia eos prophetaret, exitium praedicit, c. ii. v. 21. p. Insuper Sedia Regis Jerosolymis in carcere detentus agrum in Anathoth eruit, Jb. c. 32. 7. 8. 9.

Nobe seu Nob si non eadem cum Anathoth saltem ei abas vicina fuit, ut eam attingere videatur, atque etiam Sacerdotalis audit, quod in Anathoth profugus patria Achimelech Sacerdotis; id quod David a Saule profugus veniens ab eo gladium Goliath, qui ibidem operabatur, et panes propositionis quos Achimelech paulo ante e. levis mensuris subduerat, ad comedendum accepit; qua de re a Doeg Idumeo certior factus Saul, ipsum Achimelech et omnes Sacerdotes Nobe, interfecit, et omnesque populos ibi. 1. Reg. 21. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Abiathar tunc ex Achimelech filius fuga decessit, interfecit, 1. Reg. 21. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. Reg. 21. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. Reg. 21. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Mediterraneum erat civiter 63. miliarium Hebraeorum seu Romanorum; Latitudo autem à Meridie ad Septentrionem seu à Judea ad Galileam 33. civiter.

À Regno Israël, quod decem Tribubus, quae motus Salomone à Regno Juda secesserant, constabat, distincta non fuit, atque primum Samaria nomen adeptæ est ab Urbe Samaria ab Amri Rege Israël à fundamentis extorta atque totius Israëlitiæ Regni Metropoli facta. Unde Samaritanorum nomine ceteri possent decem Tribuum Israëlita, qui Regnum hoc universim tenebant: ut consueto Savorum Auctorum Ptole, illi duntaxat Samaritani vocantur, qui Tribum Ephraim et dimidiam Manasse incolunt, et quos Salomanasar Rex Assyria occupatis hisce duabus provinciis, earumque omnibus incolis ad longinquas regiones in captivitatem abductis, e remotissimis transseptentrionalibus regionibus in illas deduxit, 4. Reg. 17. 24. Hi cum veri Dei cultum ignorantes falsa sua numina colere pergerent, à Leonibus subito inventibus devorabantur, unde e captivitate missi, ad eos Sacerdos Dei Israël, à quo Hebraeorum religionem edocuerant, quam ita amplexi sunt, ut pristinam Idolorum religionem retinentes cultum veri Dei cum veteri superstitione jungerent. 16. v. 28. et Reg.

Quamdiu is rerum Status permanserit, incertum est: post regressum tamen e captivitate Idola jam abieciisse videntur; tum cum Israelitas etiam atque etiam rogarent, ut in adificatione Templi se socios adhiberent, testati. e. Jam à diebus Asor Haddan Regis Assyria, qui Salmanasari successerat, eosque veram Religionem persecutos esse, 2. Esd. 4. 1. 2. Neque sane usquam Scriptura cultum Idolorum populi istius exprobrat, quamquam aliorum civium eos insimulat, veluti invidi in Judaeos animi, atque instigatorum in illos fraudum et calumniarum, ut Regia edita contra illos obtulerent, 2. Esd. 2. 10. 19. et 4. 2. item 6. 1. p.

Postmodum ipsi sibi Templum vero Das dictum in Monte Garizim extorserunt, qua de re differimus supra part. 1. c. 2. §. 2. n. 70. Eundem montem et Templum indicavit Samaritana cum Christo miscens Sermonem Joan. 4. 20.

Samaria frumenti, vini, variorumque fructuum, necnon pascuorum feracissima fuit; Samaritensis Regio, inquit Josephus de bello lib. 3. c. 2. inter Judæam et Galileam sita est. . . . natura nihil à Judæa discrepat, nam amba montosa sunt et campestris, agrisque colendo moles, atque optima, necnon et arboribus plena: pomisque tam

Sylvestribus quam mansuetis abundant, eo quod
natura sint acida, imbrumque satis habent
ant: Dulces autem per eas supra modum
sunt aqua, Bonique graminis copia; pro-
ter alias earum pecora lactis abundant
quodque maximum virtutis est, utque opu-
lentia specimen, utraque visus referta
est. At modo Samaria plerumque
deserta est et inulta.

Hujus regionis nomen non raro occurrit
apud Sacros N. T. Scriptores: Transibat Jesus
per mediam Samariam; id est, per regio-
nem Samaria, Luc. 17. 11. Oportebat au-
tem eum transire per Samariam, Joan. 4.

4. Venit in civitatem Samariae quae
dicitur Sichar, ibique cum foemina Sa-
maritana collocutus est, Joan. 4. 5. p.
Post necem S. Stephani Discipuli per Urbem
Judaea et Samariae disperserunt, Act. 8. 1.

Samaria, ut jam dictum, binas continet
provincias Tribum Ephraim nempe et
et dimidiam Manasse, quas binis S. S. ex-
penditur.

S. I. De Tribu Ephraim.

Tribus Ephraim inter Tribum Benja-
min et dimidiam Manasse collocata
est, haec ei ad aquilonem, illa ad austrum
est. In ea notari merentur loca se-
quentia

id est Samaria Metropolis Regni ejusdem
nominis sive decem Tribuum, ab Ami Rege
Israelis condita 3. Reg. 16. 24. atque ex ma-
tis ~~causa~~ ~~edificavit~~ Somerum, quem du-
rum talentorum Argenteorum pretio a viro
quodam Somer nomi dicto emit, et cum
illam inadificavit, nomine Samariam
dixit. Igitur in collis amoni et ulte-
riori parte porta erat 12. miliaribus Romanis
a Dotthaim, totidem a Merom, et qua-
tuor ab Atharoth, et 36. a Jerusalem verso
Septentrionem.

Sunt, qui ante Amri aetatem jam initia
quodam urbis ejusdem nominis existisse
picentur, ut cujus ante ea tempora mentio
occurrat 3. Reg. 13. 32. At alii volunt hoc
locus virum Dei per prolepsin seu anticipati-
onem de Urbibus Samariae locutum fuisse.

Verum quidquid ea de re sit, illud sane
constat Samariam non nisi post Amri aeta-
tem fuisse; neque antea, quam post
illam aetatem Sedes Regni in ea constituta
fuit, quae prius Thersa erat.

Eius gloria augenda qua munitioni-
bus, qua divitiis Reges Israel totis in-
venere viribus. Ahab eburneas aedes
habet ebore instructissimas edificavit in

adificavit, 3. Reg. 22. 29. praedictam urbem hujus
ideam etiam sub Jeroboam II. etiam exhibet
Amos 3. 15. et 4. 1. 2.

Fora publica seu vias Benadad Rex Syria suis
impensis Samaria adificaverat, 3. Reg. 20. 34.
forte ut commodis suorum Mercatorum ibi
negotiorum causa versantium servirent.
Benadad ejus filius annis eam invasit, sed pro-
lis victus obsidionem solvere coactus est, 3. Reg.
20. 1. .... 20. cumque anno sequenti reparata
enerit bellum adintegraret, novo proelio fac-
tus annis aliquot se continuit, 3. Reg. 20. 26. p.
His elapsis Sennacherib Samariam ante obsidione
proffit adeo, ut dira fame cives veniente mater
inventu sit, quae filii sui carnibus veneretur.
tandem non sine Dei prodigio fugientibus hostibus
a presentissimo periculo Urbs liberata est, 4. Reg.
6. 26. p. et 7. 1. p. Denique post trienna-
lem toleratam obsidionem omnis Salmanasa-
ris Regis Assyria cepit, passimque a victori-
bus non in urbem tantum, quam secundum
Michaeam prophetiam c. 1. v. 6. in turrem lapi-
dum redegerunt, sed et iuxta dictum Osee c. 10.
v. 4. in cives dire levitum, ~~quodammodo~~ ^{quodammodo} captivitate abducti, 4. Reg. 17. 6. p. Deserta
regio ~~involens~~ Chutais aliisque Babilonia
populis ad incolendum tradita est a Rege Assy-
ria, ib. v. 24. qui, ut narrat Josephus Antiq. lib. 7.
c. ult. reversam urbem negligentes, Sichem
regni metropolim constituerunt. Non tamen
Samariam adeo neglexisse videntur, quin sub
Ipsam Israelitarum a captivitate regressum
quaedam illius aedificata conerentur,
1. Erod. 4. 17. et 2. Erod. 4. 2. Denique He-
rodes magnus pristino illam splendore resti-
tutam, in honorem Augusti Imperatoris
Sebastem latine Augustam dici voluit,
Josephus Antiq. l. 15. c. 11.

Philippus Diaconus ad hanc urbem veniens
plurimos ad Jesu Christi fidem traduxit, qui-
bus S. Spiritus idipsum confirmandis Petrus et
Joannes in illam se contulerunt. Ea occa-
sione Simon Magus jam a Philippo Bapti-
zatus munus conferendi Spiritum S. pecunia
oblata comparare sibi ab Apostolis tentavit,
Act. 8. 9. pp.

Eslovi corpus Abdica Propheta sepultum fuisse
vulgò creditum tradit S. Hieronymus in Abdica 1.
ut et sepulchra Elisei et S. Joannis Baptista
ibi fuisse ait in Mich. 1. et in Osee 1. nempe
Epist. ad Macedam.

2° Sichem Urbs refugii et Levitica posita
in confiniis Manasse Jos. 17. 7. ac in monte Ephra-
im Jos. 20. 7. prope montem Garizim, 10. milia
tribus Romanis seu Hebrais a Silo ad aquilonem
40. a Jerusalem pariter ad Aquilonem, et 5 2.
a Jericho ad Eus-aquilone-mesem.

Hebraei per Darisum eam Sichem vocant quod

4 in ea Urbe versans, et

abrietatem exprimit, forte iuncta huius nominis occasione ex eo, quod Isaias Ephraimites Siccirim, id est, abrios nuncupat c. 38. i. Va corona Superbia abris Ephraim. Incola eam Mastha seu Marmotha dicunt. Sicut Romani, postquam Iudaeos penitus opprimerunt, urbem hanc munitionibus instruxerunt, atque Neapolim vocaverunt, quod nomen hactenus servasse videtur.

Abraham prociante Dominus relicta patria venit Sichem usque ad locum Sichem ibique altare Domino edificavit, gen. 12. 4. 7. Jacob agrum apud eam urbem emit, gen. 33. 19 in quo ossa Iosephi, quae Hebraei de Aegypto tecum tulerant, sepulta fuisse Jos. 24. 32.

Sichem filii Jacob occisus habitatoribus occidit, gen. 33. 25. p. Restauratam Abimelech filius Gedeon ex concubina oppugnavit, interfectisque habitatoribus destruxit ita ut, alim ea dispergeret Jud. 9. 45. Postmodum restituta fuit, ad eam enim venit Roboam filius Salomonis ut ab Israelitis ibidem congregatis in regem eligeretur, ubi cum ipsorum postulatis annuere recusasset, denique ipsis respondisset, tum eo abdicato Jeroboam filium Nabath Ephraim sibi regem constituerunt, qui Sichem penitus restauravit ac aedificiis auxit, sedemque suam fecit. 3. Reg. 12. 1. p.

Post eversam a Salmanasare Rege Regis Aegyptiae Samariam Sichem regionis Samariae Metropolis facta est, idemque privilegium aetate Alexandri Magni huius urbi mansisse auctor est Iosephus Antiq. l. ii. c. 8.

Iuncta hanc urbem fons seu puteus Iacob extabat, cui Iesus Christus assidens, cum muliere Samaritana sermonem habuit, Joan. 4. 5.

93° Mello iuncta vulgatam nostram Jud. 9. 6. Urbs eorum prope Sichem, cuius Incola una cum Sichimitis Abimelech Gedeonis ex concubina filium Regem salutarunt. Verum textus Hebraeus pro Urbe Mello legit Domum Mello, unde credunt aliqui Mello nomen esse visi Sichimita, seu vicinibus Urbis Sichem. Et sane nulla alias in Terra Israelitica Urbs huius nominis occurrit, cuius Scriptura, si vulgatam nostram loc. cit. exquiras, meminere.

94° Ischarioth vicus ad orientem Sichem, de illo Scriptura quidem non meminit, meminere autem Eusebius, et S. Hieronymus in Isai. 28. 1. in eo natus creditur Judas Proditor. Alii vero Carioth in Tribu Iuda Urbem, cuius meminit Jos. 18. 25. Josue c. 15. 25. ei patriam fuisse volent, alii denique eum in Tribu Issachar fuisse putant, atque Ischarioth nuncupari, cum Issachariotes dicitur deberet.

95° Baalhasor Urb. sita in plaga maritima Tribus Ephraim in confinis Benjamin versus Jordanem. In ea tondabantur greges Absalom filii David, ibique amovit alter filius David. Ovidi ab ipsius iussu est in vindictam stupri Thamar sorori suae idati, 2. Reg. 13. 23. --- 28.

96° Ephraim seu Ephrem Baalhasor ad occidentem in confinis Benjamin. Ad hanc urbem Christus passus ante passionem

Inam se recepisse videtur, Joan. 11. 54. 57

7° Silo Ubs celebrata Jos. 18. et 19. item 21.

Miliaribus 12. iuxta Eusebium, et 10. tantum iuxta Thieronymum à Sichem supra montem hunc ubi posita, inter Bethel ad aquilonem et Sichem ad meridiem, in via ab illa urbe ad istam ducente. Lebona* ad Euronotum seu meridiem prout notatur Jud. 21. 19. Quam ajunt eam etiam Rama, quod loco edito celebrata erat s. Rama enim editum quid significat: sora tam fuisse.

* Lebona ad Septentrionem seu Can-
nem, Silo Sita ubi et Sichem
ad meridiem.

Hic coactis à Josue populo de Secunda Terra promissionis divisione actum est, Jos. 18. 1. p. Ibi etiam fuit Orca, et Tabernaculum post fixas à populo in Chanaanitide Sedes ibi 8. v. 10. et 19. 51. ibique ipsa mansit, donec paulo ante mortem Hely Summi Sacerdotis à Philistinis capta fuit, 1. Reg. 4. 11. 12.

Ibidem Samuel clare cepit 16. c. 5. v. 19. p. et Ahias propheta sedem habuit, 3. Reg. 14. 4.

Jeremias Templum Domini ad eam eandem quam Silo, desolationem et devastationem redigendum ait, c. 7. v. 12. 14. et c. 26. v. 6. 9.

Quando autem haec Ubs Silo devastata fuerit nullibi Scriptura exprimit, nisi forte id tum factum fuisse intelligatur, cum Sal-manasar rex Assyriorum totam regionem peragratus est, ac devastavit, 4. Reg. 17. 5.

Certa S. Thieronymi aetate nihil de veteri huius urbis gloria reliquum fuit, nisi rudera Altaris holocaustorum eo tempore erecti, quo Tabernaculum ibidem erat, Thieronymus in Sophon. 1. et in Epitaph. Paula.

8° Bethoron. Scriptura duarum hujus nominis Urbium meminit, quarum unam Bethoron Superiorem alteram Inferiorem nuncupat, Jos. 16. 3. 5. Utraque à Sara filia Ephraim edificata dicitur, 1. Par. 7. 24. Ambe etiam terminos Tribus Ephraim constituisse videntur Superior ad Aquilonem in confinis Tribus Manasse; Inferior vero ad Meridiem in finibus Tribus Benjamin, Jos. 16. 3. 5. Haec ad orientem Gader seu Gazara ponitur 32. miliaribus a Jersalem teste Josepho de. Seb. l. 2. c. 11. et Antiq. l. 20. c. 14. Tribus Ephraim cepit Jos. 16. 5. inde facta urbs refugii et levitis tradita, 1. Par. 21. v. 21. 22. et 1. Par. 6. 63.

Bethoron Superior communiter ad Aquilonem Inferiorem collatur in confinis Benjamin, ut dicitur, dei itinere à Bethoron Inferiori disita. De ea, sed paulo obscurius meminit Josue 16. 5. Ubi factus est, inquit, terminus filiorum Ephraim in ..... contra orientem Bethoron ad Astaroth usque Bethoron Superiorem.

* Astaroth adur Ubs erat Tribus Ephraim sita in confinis Benjamin inter Jannoë et Jericho, Jos. 16. 7. Jannoë vero urbs erat ejusdem Tribus ad fines Dimidie Tribus Manasse posita, Jos. 16. 6. Eusebius illum Jannoë vocat, et 12. miliaribus à Sichem removet.

1. Mach. 7. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

fugientesque persequitur usque Gazara unius diei
itinere, ib. v. 45. Bakhides munit Bethoron
Inferiorem, 1. Mach. 9. 30.

Etate Eusebii et Hieronymi ambae urbes ad vici-
nam conditionem redactae jam fuerant. Sic enim
ille scribit in Onomastico, sicut ~~cas~~ duo esse vici
12. Milliaribus ab Alia seu Jerusalem versus Nisep-
lin seu Emmaum, quorum unus à situ dicitur
Bethoron Superior, quem edificavit Salomon,
alter Bethoron inferior datus Levitis in posses-
sionem. Josephus de Bello l. 2. c. 11. et Antiq.
lib. 20. c. 4. centum circiter stadiis Bethoron
locat; et 5. Hieronymus in Epitaph. S. Paula
apertit, S. Paulum à Birkem seu Neapoli Ierosoly-
man pergentem per utramque Bethoron tran-
sisse, urbes esse à Salomone constructas, sed varia
postmodum belorum tempestate delatas, et
in Sophon. c. 1. ait: Rama et Bethoron et reli-
quae urbes nobiles à Salomone constructae, per
vi viculi demonstrantur.

* ex 3. Reg. 9. 17. et 2. Par. 8. 5.

At Eusebius nimis vicinas sibi invicem vicinas
has binas ponit urbes, ut qui utramque 12.
Miliaribus à Jerusalem miliaribus distans asse-
rat, cum certum sit tum in Jos. 16. 3. 5. tum
ex 1. Mach. 7. 45. eas longius à se invicem
distans remotas esse, necnon Bethoron
Superiorem ab Inferiori diei itinere quem
admodum Gazara sicut quae sub eadem cum
ipsa linea paulo versus orientem sit consti-
tuta, distans esse. Quod ergo hic Eusebius
de ambarum urbium seu vicorum à Jeru-
salem distantia loquitur, intelligi dum
taxat debet de Bethoron Inferiori.

Quod denique Salomon dicitur has binas
urbes edificasse, cum impertum sit, ea
jam diu ante hujus Regis aetatem stetisse
id ita accipiendum, ut nempe eas restau-
ravit atque munitionibus instruxerit,
qui loquendi modus in sacris libris admodum
frequens est.

9° Thammath-Saraa Urbs quam filii Israëli
Josue, postquam singulis Tribubus Teram
promissionis sorte diripisset, dederunt in posses-
sionem, Jos. 19. 50. Abique motus est ac sepul-
tus. Jos. 24. 30. et Jud. 2. 9. ubi Urbs haec
Thammath-Saraa nuncupatur. Sitae erat
in plaga septentrionali montis gazara
inter et Bethoron inferiorem, in confinis
Tribus Benjamin.

10° Gazzer seu Gazara, item Gazara, seu
Urbs sub Charandis regia, cujus Regem
Josue una cum populo ipsius percussit ad
internecionem, Jos. 10. 33. et 12. 12. Urbs
refugii facta est et Levitis assignata Jos. 21.
21. Nec tamen Charandis excepta fuit, sed
ipsam retinuerunt, suorumque Ebronit-
tarum tributarii, Jos. 16. 10. et Jud. 1. 29.
Charas postmodum illam oppugnavit et in-
cendit, deinde filia sua, quam Salomoni
uxorem dedit, tradidit, dedit in dotem, cum

Salomon restauravit, 3. Reg. 9. 16. 17. ⁵⁸ Diei
itinere, ut supra dictum, à Bethoron Superiori
distabat pontaggin confiniis Benjamin quatuor
miliaribus Romanis ab Emasa seu Nicopoli
ad Septentrionem inter Jerusalem et Joppem.

1. Bar. 4. 16. Gezer nuncupatur, et 2. Reg. 5.
25. Gezer, tandem 1. Mach. 4. 15. Gezeron.

11. Lydda seu Lyda, vel Diospolis, hebraice
Lud sive Lod, 12 vel 15. circiter miliaribus
Romanis à Joppe ad Avromotum. ad Tri-
bum Ephraim pertinebat, at post captivi-
tatem Babylonicam a Beniamitis frequen-
tata creditur ex 2. Esd. 11. 34. ubi ipsi in Lod
fuisse dicuntur. Una est ex Toparchis à
Samaria dimissa atque Judaeis tradita, 1. Mach.
11. 34. Hic S. Petrus Aeneam paralyti-
cum sanitati restituit, Act. 9. 33. 34.

12. Ramatha Ubs sita Lyddam inter et
Joppem 17. circiter miliaribus à Joppe, et
3. à Lydda, quae ipsi ad latus est versis mesem,
in plaga meridionali Tribus Ephraim et in con-
finiis Tribus Dan. sive inter Jerusalem et
Joppem 38. miliaribus Romanis à Jerusa-
lam. Postmodum et jam aetate Christi

Arimathia seu justa vulgatam nostram
Arimathaea fuit nuncupata, nomen à
Ramatha, quod celebritudinem significat, de-
rivatum. Patria fuit Josephi viri poten-
tis et Deumionis, necnon Christi Discipuli
oculti, qui laudatur ab Evangelistis Matth. 27. 57. p. Marc. 15. 43. p. Luc. 23.

50. p. Joan. 19. 38. p. Luc. 23. 51. ci-
vitas Judaea vocatur, non quod in Judaea
propria situm habuerit, sed quia aetate
Christi, et post reditum Hebraeorum à cap-
tivitate Tribus haud amplius distincta
fuerint, et Ubs ista 1. Mach. 11. 34. ubi
Ramatha vocatur, è ditione Samaria
seu Tribus Ephraim avulsa Judaea ad-
jecta dicitur. alias etiam Rama vocatur.

13. Joppe Ubs maritima in patenti agro
Jammiam inter et Caesarem Balestina.
seu Turrim Stratonis, et Ramatha, quae qua
6. vel 7. miliaribus distat, interjacet.
Portum habet Scopulis in eo prominentibus
satis infestum. Jos. 19. 46. Limites Tri-
bus Dan Joppem usque protenduntur. In
Joppem appelebantur rates Hiram Regis Ty-
ri, quae Salomoni ligna in monte Libani

caesa pro Templi Hierosolymitani constructione
advehebant, 2. Bar. 2. 16. Hebraei è cap-
tivitate reversi iterum Sidonios et Tyrios
mercede condusserunt, qui ligna ad novi Tem-
pli aedificium de Libano Joppem adveherent,
1. Esd. 3. 7.

Jonas Ninivem pergere à Joppe
jussus imperium detrahit in Joppe navem
consequitur Tharsum Cilicia fugitivus, Jon. 1. 1. 2. 3.

Jonathas Machabeus Joppem oppugnat, i. Mach. 10. 75. 76. alias etiam frequens est huius Urbis in libris Machabeorum memoria, ut i. Machab. 11. 6. 12. 33. 34. et alibi. S. Petrus hic

Tabitham mortuam suscitavit, ac multis diebus commoratus est, Act. 9. 36. p. Iudei Caracaram à Cornelio gentili cohortis Italiae Centurione accersitur, Act. 10. 1. p.

Joppe una à vetustissimis mundi Urbibus creditur et à Japhet Noë filio fundata. Jaffa seu Japha, et Jufa à media etatis et novissimis Scriptoribus nuncupatur.

34. Saron seu Saronia Urbs aliquibus videtur ad Septentrionem Joppe et non procul à Mari ad orientem collocata. Josue Regem Saron prole victum et captum interfecit, Jos. 12. 18. i. Bar. 27. 29. armentis, quae pascuntur in Saron propositus fuit Saroni Saronites. Act. 9. 35. Saroni habitatores convertuntur ad Dominum. facile tamen in iis nomen regionis, non Urbis exprimitur, Vid. qua de Saroni descriptione parte I. c. 8. n.

35. Saroni habitatores convertuntur ad Dominum. facile tamen in iis nomen regionis, non Urbis exprimitur, Vid. qua de Saroni descriptione parte I. c. 8. n.

~~36. Saroni habitatores convertuntur ad Dominum. facile tamen in iis nomen regionis, non Urbis exprimitur, Vid. qua de Saroni descriptione parte I. c. 8. n.~~

§. II.

De Dimidia Tribu Manasse.

Dimidia Tribus Manasse posita est inter Tribus Ephraim et Issachar; haec ei Septentrionalis est, illa meridionalis, ad orientem Jordanem attingit, et ad occidentem à Mediterraneo abluitur. Hos limites ei tribuit Josephus Antiq. l. 5. c. 1. At Relandus l. 1. c. 2. p. 156. ex Jos. 17. 10. alios eius fuisse terminos contendit, illamque ad orientem habuisse Tribum Issachar duntaxat, et ad boream Tribum Aser, adeoque ad Jordanem usque non pertigisse. Verum potuerunt portiones horum Tribuum limites ita mutari, ut Tribus Manasse in fuerint aetate Josephi, quos illi adscribit; Et sane post assignatos à Josue huius Tribui terminos, quos Relandus eidem attribuit, idem Josue eodem cap. 1. v. 7. 8. 11. ex Tribu Aser ipsi varias Urbes adscribit, quae Tribui Issachar fontem suam Terram Saphrae qua versus meridiem Jordanem attingit, et ex Tribu Issachar Urbem Bethsan, qua pariter versus boream huius fluvii iungitur. Unde quid ea de re sit nos hic consultum et commemorandum ducimus Tribui Manasse terminos ad

quos procul dubio ipsius aetate habuit. mentem Josephi tribuere, et In ea regione sequentia loca à nobis notantur

30. Thebes Urbs Ephraim, deinde Dimidia Tribui Manasse adiecta, 13. millibus passuum à Sichem Bethsan seu Sytopa lina versus, Abimelech eam obsidens, per in eum à muliere mole fagine occidit. Jud. 9. 50. p. Abimelech filii Carsoval

31. 24. Conjectura est esse Teblath

9 15. 0 Thapsa Urbs non procul à Samaria. Sciso à Sallum filio Iobes Zacharia Rege Israelis vacuum regnum Manahem Dux copiarum ejusdem Regis occupavit: cumque huius Urbis cives ipsi obsisterent, Urbe circumquata, tanta crudelitate in eos saevit, ut nec foetibus ipsi dissecto matrum utero pepercerit, 4 Reg. 15. 10. p.

9 15. 0 Thapsa Urbs non procul à Samaria.

9 inter quas Dor quae maxime borealis est; et ex Tribu Ephraim

9 quos procul dubio ipsius aetate habuit.

9 gideonis ex concubina filius

ita, dicitur cum... in Te...

aqua illa, de qua Jud. 7. 23. ubi narra-
 tur, quod cum Madianita in Valle Jazrael
 seu Campo magno contra Gedeonem castra
 locarent, versis in se armis effusa fuga
 ad Bethsettam, et crepidinem Abelme-
 hula in Tebbath profugerint.

2° Thessa Ubs primum Ephraimitica,
 diuinde Tribus Manasse facta. Res Thessa
 Josue cuius esse prohibetur, Jos. 12. 24. Thessa
 fuit Sedes Regum Israelis seu Decem Tribu-
 um a Regno Jeroboam filii Nabath usque
 ad Ami, 3. Reg. 14. 17. 18. 21. 23. 16. 6. 9. 15.
17. 23.

Sita erat 12. millibus passuum a Pava-
 ria versus orientem.

3° Taphua Ubs pariter Ephraim sed et
 Tribui Manasse attributa Jos. 17. 7. Sita
 fuit ad fontem seu Torrentem ejusdem
 nominis, illiusque regio Terra Taphua
 dicitur ib. v. 8. in Utriusque Tribus fini-
 bus non procul a Jordane in quem Tor-
 rens ille influit.

4° Ephra Ubs in confiniis Ephraim,
 quam aliqui eidem adscribunt, Thessam
 inter Taphuam, patria Gedeonis, ubi
 ipse ex manibus aureis, quibus Israëlitæ
 Madianitas spoliaverant sibi Ephod con-
 fecit, quod eius domui factum est in Uni-
 nam. Jud. 6. 11. 8. 24. .... 27. et 9. 8.

9. 3. Reg. 4. 12.

5° Abelmechula Ubs Sita non procul a
 Bethsan 7. a qua 16. millibus passuum cum
 Eusebius removet versus meridiem. Madia-
 nite Gedeonem fugientes ad hujus Ubs
 crepidinem se receperunt, Jud. 7. 23. fuit
 patria Elisei, 3. Reg. 19. 16.

6° Aenaron locus prope Jordanem orto
 passuum millibus a Bethsan versus me-
 ridiem juxta latum et Jordanem, ubi
 Joannes baptizabat, Joan. 3. 23.

7° Bethsan Ubs primum Tribus Issachar,
 sed Tribui dimidia Tribui Manasse adje-
 ta Jos. 17. 11. 16. Jud. 1. 27. Sita erat in plaga
 Septentrionali ad Jordanem et in finibus cam-
 pi Magni Sexcentis Stadiis seu 65. miliaribus
 Romanis a Jerusalem ad Euro-aquilonem, 2. Mac.
12. 29. Josephus de vita sua 120. Stadiis seu 15.
 miliaribus cum dimidio a Tiberiade ad austrum
 eam locat. Post pugnam Galloë Philistæi
 cadaveres Saulis et Jonathanæ potiti illud
 in moenibus Bethsan suspenderunt; at ha-
 bitatores Jabes galaad Ubs transjordanica
 noctu venientes illud sublatum honorificè
 condiderunt in nemore prope Jabes una cum
 cadaveribus filiorum suorum, 1. Reg. 31. 10. p.
 qua postea David inveniit etque sepeliri cura-
 vit in terra Benjamin in Sepulchris Patris Saul
ib. 2. Reg. 21. 13. 14.

4 quod nomen jam aetate Maabaeorum invaluerat, nam 2. Mach. 12. 29. Civitas Scythorum, et ibid. v. 30. Cives illius Scythopolita nuncupantur; ~~quod nomen~~ idemque Bethsan seu Scythopolis potissima fuit inter ~~urbes~~ Decem Urbes, à quibus legio illarum Decapolis dicit vocata fuit, cuius apud Matth. 4. 45. et apud Marcum 5. 20. et 7. 21. ^{fit mentio:} quod urbes, water Bethsan trans Jordanem circa Hippum, Bellam, et Gabaram teste S. Hieronymo colorata fuerunt. Hippus et Bella non meminit Scriptura; Hippus tamen celebratur à Josepho velut Hippenes modica regis metropolis, lib. 3. c. 2. De bello. Ultra lacum Genesareth 30. Stadiis (9) habuit, à Tiberiade, et 60. à Gabara eam reperit ~~De itinere~~ lib. De vita sua. Bellam vero Plinius in jucundis aquarum fluentis laudat, lib. 5. c. 16. ~~Josephus~~ Eusebius de in Onomast. v. Anioth. 60. miliaribus à Jabos inter ipsam et Gerasam collocat.

* Strato Graecus quidam fuisse creditur, qui constructam à se ~~urbem~~ hinc turrim de suo nomine appellavit Stratou. Novella 103. in corpore Juris Casarei

Ubs haec postmodum Scythopolis dicta est à Sythis, et quidam ~~antiqui~~ qui imperante Jovia filio Amos Rege Juda Palaestina in-vasere, Jerusalem quendam autem ment. 4.

8° Beth-zecha Ubs decem circiter miliaribus a Bethsan ad occidentem. Eam invadens Bacchides plerisque ejus incolas in puteum projecit, 1. Mach. 7. 19. Fors eadem est a Bepeth Decima Jud. 1. 4. 8. et 1. Reg. 11. 8.

9° Dothain Ubs 12. miliaribus a Samaria ad Septentrionem. Hic Joseph à fratribus venditus est Ismaelitis mercatoribus ex Galaaditide venientibus, Gen. 37. 25. p. Holofernes castra à Dothain usque Chelmon urbem prope Eubelon ~~pagum~~ in Tribu Machar 9. Jud. 7. 3. Ubs haec etiam vocatur Dothan, ubi Eliscus fuit, quando Regis Syria iridias Regi Israël detexit, 4. Reg. 6. 8. .... 13.

10° Merom è regione Dothain ad occidentem, ac etiam 12. miliaribus versus Merom à Samaria prope torrentem seu aquam Merom, ubi Jome exercitum Jabin et foederatorum Regum Sclerit Jos. 11. 5. 7. Sita urbs. Jud. 5. 18. Merome vocatur ubi duae Tribus Zabulon et Nephthali Galileam subierunt.

11° Dor Ubs maritima cum portu satis incommodo Casarea Palaestina inter et montem Carmelum posita, et 5. seu, ut quidam volunt, 9. miliaribus ad boream ab illa distans. Saepè apud antiquos Scriptores inter Phoeniciae Urbes recensetur. Proprium habuit legem, Caputque fuit Regni, quod ab illa nomen habebat, Jos. 11. 2. Idam Jome obtinuit Rege illius interfecto ac dimidia Tribui Manasse tradidit, Jos. 17. 23. et 17. 11. quae Chananaeos veteres illius incolas seum habitare permisit, atque postea sibi tributarios fecit, Jud. 1. 27. In hac Urbe Antiochus Smetrii filius Phonem Syria Tyrannum obcredit, 1. Mach. 15. 11. 13. 25.

12° Casarea Palaestina, antea Turo Stratonis dicta. Hanc urbem Herodes Magnus in honorem Augusti aedificavit eo loco, in quo olim Turo Stratonis castrum nebat. Sita erat ad orientale Mare Mediterranei latus; 600. Stadiis seu 82. miliaribus à Jerusalem ~~remota~~ ad Septentrionem remotam tradit Josephus, De Bell. l. 1. c. 5. Antiq. l. 13. c. 19. cum portu satis commode. Hujus Urbis frequens est in Novo Testamento mentio. Hic Rex Agrippa populi laudibus turbae Deo gloriam referens à Deo percipere ait, Act. 12. 25. Cornelius Centurio

ibidem baptisatus est à S. Petro, Act. 10.1.p. Casarea domicilium habebat S. Philippus Diaconus quatuor virginum pater, Act. 21.8.9. Ibi Agabus propheta

Paulo Apostolo carcerem et vincula Ierosolymis imminere praedixit, ib. v. 10. 11.

Tandem idem Apostolus in hac urbe tam diu custoditus fuit, donec Romam abduceretur, Act. 23. 35. et 24. item 25.

Hac urbs semper intelligitur, quoties in Scriptura nomen Casarea sine addito legitur.

13° Tanach urbs q. miliaribus à monte Carmelo versus orientem, nec procul à Merom et Dothain ad Septentrionem posita; facta est civitas refugii ac Levitis concessa Jos. 21. 25. Eadem est

ac Thanae, cuius Rex à Josue interfectus dicitur Jos. 12. 21. Jud. 5. 18. 19.

Reges Chanaan in Thanach iuxta aquas Mageddo pugasse memorantur. 1. Bar. 6. 70. Aner vocatur, atque Levitis ex familia Gaath tradita dicitur.

14° Mageddo urbs Thanach inter et Bethoron Superiorem sita priori ad meridiem nec procul ab ea; nec etiam multum à Merome abfuisse conjicitur ex Judic. 5. 18. 19. ubi duo Tribus Zabulon et Nephthali pugnae animas suas obtulisse in regione Merome, et Reges Chanaan pugnae in Thanach iuxta aquas Mageddo duntur in Canticum triumphali et gratiarum actionis Sebbore et Barac post victoriam de Sisara ad radices montis Thabor reportatam, Jos. 7. 24. 25. Ilius Regem interfecisse dicitur Josue, cunctae Tribui Manasse aperuisse, Jos. 12. 21. et 17. 11. Manassei Chanaanos tecum in Mageddo habitare permiserunt Jud. 1. 27. quos deinde tributarios fecerunt, ib. 28.

à Salomone noviter edificata seu restaurata perhibetur 3. Reg. 9. 15. Urbs hac etiam caede exercitus Josia Regis Iuda ejusque lethali vulnere à Nechas Rege Aegypti inflicta celebratur 4. Reg. 23. 29. 30 et 2. Bar. 35. 22. ubi Josias in campo Mageddo dimicasse dicitur. Cum enim Nechas Rex Aegypti Assyriis bellum illaturus et Chanaanis urbem ad Euphratem positam occupaturus mari cum exercitu, ut credibile est, trajecto,

* Imperante Josia nulla auxilio, abductis nempe decem Tribubus in Assyriam 4. Reg. 17. distinctio fuit inter Regnum Iuda et Israelis, sed utroque imperabat Josias, ut qui non in Iuda tantum, sed et in urbibus Samariae, 4. Reg. 23. 17. in urbibus Manasse, Ephraim, et Simeonis usque ad Nephthali cultum veri Dei restituerit, 2. Bar. 34. 6.

reuerentiam, tum denique quia metuebatur, ne
Egyptii si victores in Aegyptia essent, feroces
effecti graves sibi magisque metuerent forent.
Hac pugna curio esse videtur, quo Jona fu-
resta fuit.

15° Machmethath urbs sita in confinijs
Ephraim et Manasse e regione et in cons-
pectu Sichem, Jos. 18. 6. et 17. 7. ubi Tribus
Manasse ascribitur.

Caput III. De Galilea.

Galilea ampla Terra Sancta provin-
cia plagam ipsius Septentrionalem potissi-
mum occupans a planitie Scilicet Jezra-
el sive campo magno, Limites habebat
ad Meridiem Samariam; ad Orientem
Jordanem et lacum genesareth seu Mare
Tiberiadis; ad Septentrionem Montes Libani
Sidonem usque potensam fuisse scribit Jo-
sephus Antiq. l. 8. et ad occidentem Mare
Mediterraneum.

Dividebatur in Superiorem et Inferio-
rem; hac binas Tribus Issachar et Zabulon
completebatur, Illa vero Tribubus
Aser et Nephthali circumscripta erat,
atque etiam Galilea gentium nun-
cupata fuit, sive quod, prout alibi jam
annotavimus, inter Hebraeos quamplurimi
in ea numerarentur Ethnici, sive Phoe-
nices, Syros, et Arabes Idololatrias finitimas
haberent. Hanc J. Calmet ultra Jor-
danem et Mare Tiberiadis ad Orientem
Trachonitidem, Libanum et Bathanea-
am versus enumerasse vult his praecipue

argumentis: quod Judas gaulonites in Actu
Apostolorum c. 31. et apud Josephum Antiq.
l. 20. c. 3. Galileus dicitur, Gaulonitis ve-
ro autem trans Jordanem sita sit. Quod
Bethsaida urbs Galileae fuerit, ut e-
qua oriundi Apostoli Galilaei dicti sint,
eam autem Josephus trans Jordanem collocat
De Betho l. 2. 13. Quod Eusebius in Isai-
conceptis verbis Galileam in Transjorda-
nica sitam aperat. Quod Septuaginta
in Isai 33. 9. pro Basan, quod habet
vulgata nostra, qua regio transjordanica
est, vertant Galilaea. Et

Verum respondet Relandus lib. 1. c. 31. p. 11.
Hujus Judae nomen triplex dari potest
ab urbe natali scilicet, a loco educa-
tionis, et habitationis. Judae patrum
fuisse Gamalaeam Gaulonitidis urbem
at eum in Galilea domicilium habuisse
Ipsam Josephum, qui sollicitus Galilaeam
et Gaulonitidem distinguit, Ant. l. 13.
3. eundem Galileam appellare; eum pro
scilicet lib. 18. 1. Gaulonitem dicitur

Et qua in re nomen partis pro toto usu-
posse illos S. Hieronymus animadvertit
in Comment. ibid. unde habetur
illius etiam opinione Galileam ad
Basanitidem enumerasse. His addi
potest quod Isaias c. 9. v. 1. Gali-
laeam gentium trans Jordanem
collocat.

* Judas iste auctor fuit Sectae, qua quibusdam
post Christi ortum annis audiri
coepit. Secta seu haeresis occasionem
praebuit census Imperii Romani subdi-
tionum ab Augusto imperatus, Luc. 2. 1.
Prætenebant hi seditiosi solum Deum
tanquam Dominum esse agnoscendum,
proinde insignem fore Israelitis
alii, preter ipsum, quidquam pen-
dere, unde nec Imperatori tribu-
tum esse pendendum. Hanc
Judam perisse, eique adhaeren-
tes dissipatos fuisse aperit qui-
dam Phariseus Gamaliel nomi-
ne in Actu Apostolorum c. 5. v. 37.

Attamen dum post ipsum Gamalie-
lem Sectarium hunc superfuisse
ait Calmet in suo Dictionario
Biblico V. Judas XII. quavis quo
tempore quove mortis genere ob-
it ignotum sit.

Quia Christus ac ejus Discipuli e Gali-
laea erant, in hujus Sectae suspicio-
nem adducti fuerunt, unde Pharisei
piscerunt, qui ab eo quæverant, num

ligerat dare tributum caesari, Matth. 21. 16.
17. ut inde, quod advertit S. Hieronymus,
occasione caperent eum accusandi; at-
que id praestiterit, coram Pilato, afferentes:
Hunc invenimus subvertentem gentem
nostram et prohibentem tributa dare
Caesari. Luc. 23. 2. At sunt, qui si-
cant, hunc Judam Seditiosum iunta-
xat fuisse, qui factionem fecerit, non
verò Seditarium qui haecim commen-
tatus fuerit.

ligerat tributum dare caesari, Matth. 21. 16.
ut inde, quod
Bethsaidam vero Josephi non eandem
esse cum illa, quam scriptores laevi com-
memorant, hoc visum est, Jordanem sitam
esse, postquam videtur, quod praeter Jordanem
et ad Jordanem sitam sitam sitam sitam sitam
esse, quod postea ostendimus sit. cetera
D. Calmeti argumenta praeterit. Nos ubi
nobis de urbe Bethsaida sermo erit, situm
illius expendemus.

Galilaea nomen habere videtur ab
Hebraeo gelilath quod limites seu confi-
nia significat, atque hinc regione forsi-
tan inditum, quod confinia Terra Sancta
attingeret. Ex eo Graeci et Latini
Galileam effecere.

Primum in S. Scriptura Galilaea nomen
occurrit Jos. 13. 2. 20. 7. et postea 1. Reg. 9. 2.
2. Reg. 15. 9. 1. Bar. 6. 76. Isai. 9. 1. ubi
Galileam gentium memorat, atque hic
primum gentium nomine vocatur, ex quo
conjecti potest, id nomen ei tunc primum
fuisse inditum, postquam nempe Reges
Aegypti Israelis destructo regno, deporta-
tisque in Orientem Hebraeis, eorum loco
Syriorum et Aegyptiorum colonias in illud de-
duxerunt. Aut forte ipse Isaias primus
eam hoc nomine nuncupavit. Tobias c. 1.
sit mentis Galilaea superioris. Alibi etiam
tam in Veteri, quam in Novo Testamento
Galilaea saepius memoratur, at in Novo
frequentius adhuc quam in Veteri.

Galileos ingenio esse bediosos, audaces,
et impravidos, qui finitivis nationibus vali-
da Pompei manu restiterint, ait Josephus
lib. 3. de Bell. c. 2. Adit imper Gali-
leam et soli natura, ut quae tota fru-
tuum ferax sit, et egregia cultura uberi-
simam esse, vivisque alere solertes et la-
boriosos, Urbes in ea et vicis frequentissimas,
occurrere incolis refertos, adeo ut omnium
minimus vicus 15000 incolas exhiberet.

Galilaei nomen Jesu Christo ex Nazareth
Galilaea urbe, ubi pueriles annos exegit,
inditum fuisse constat. Apostoli vero,
quod in Galilaea essent, eodem et ipsi cogno-
mento appellati sunt, quod et in ceteros
Discipulos et Fideles omnes derivatum est,
ut colligitur ex Act. 2. 7. Galilaei quidem
nunquam spectatae religionis viri sunt habiti,
neque ex illis Prophetarum proditorum unquam
Judaei arbitrabantur Joan. 7. 41. 52. Disci-
pulis à ceterorum Judaeorum diversa utebantur
quo inditio Betrus Galilaeus agnitus est Matth. 26.

73. Haec generatim de galileis et ipsa galilaea, modo singulas ejus provincias seu Tribus expendimus.

S. I.

De Tribu Issachar.

Tribus seu Regio Issachar, de qua Jos. 19. 17. una ex fertillioribus Terra Sancta provinciis seu Campum Magnum seu Vallem Jezrael in Galilaea inferiori sita limites habuit ad Meridiem dimidiam Tribum Manasse, ad Orientem Jordanis et laeus Jenepareth partem, ad Septentrionem Tribum Zabulon, et ad Occidentem Mare Mediterraneum ubi Montem Carmelum adit.

Relandus l. i. c. 28. p. 158. contendit hujus Tribus regionem non ad ipsum Mare, sed usque ad portionem Tribus Manasse borealem et Maritimam duntaxat pertigisse, nam alias, inquit, Aser non contigisset Manasse ab Austro, quod legitur Jos. 17. 10. Verum, quod jam sup. §. 2.

n. ubi de Tribu Manasse nobis locutus erat, annotavimus huc tempore, imo jam ipsa Josue aetate horum Tribuum limites mutatos fuisse, unde facile evenire potuit, ut Regio Issachar eo protensa fuerit, ut ad occidentem Mare Mediterraneum etiamnum attigerit: hanc quoque opinio à plerisque Geographis communiter adoptata est, quam et Nos huc sequi commodum arbitravimus. In ea notatur

Jo. Jezrael seu Jezrahel Urbs primae Tribui Judae afferta Jos. 18. 55. Deinde Tribui Issachar Jos. 19. 18. celebris et Regia, necnon, ut ait S. Hieronymus Com. in Osee 1. Samaria Metropolis, prope quam sunt campi latissimi et valis nimis vastitatis, quae plusquam ad decem milia passuum tenditur. Nempe sita erat in Campo Magno seu in Campo Jezreel, atque ut dicitur Jos. 17. 16. mediam vallem possidebat, in confiniis Tribus Manasse non procul à Dothaim, et ad radices Montis Gelboë versus Occidentem, ubi fons habitavit, cujus aquae prope Bethsan in Jordanem labuntur.

Ad hanc Urbem castra sua metati fuerant Madianita et Amalceita, cum eos Gedeon seu Jerobaal fudit, Jud. 6. 33. et 7. 16. p. In hujus etiam Urbis conspectu, et prope fontem illius Juvilita castra habebant, quando Philistaei eos fugaverunt occisis Saul et ejus filius, 1. Reg. 29. et 31. 1. p. Hic etiam Achab Re-

Israël salutem habuit, iuxta quod erat in
 re Naboth Jezraelitica, quam cum ^{neg} per
 mutationem ^{neg} pecuniam ab ipso obtinere posset,
 Jezabel eius uxor curavit, ut ~~Naboth~~ ini-
 qua ~~sententia~~ sententia tanquam blas-
 phemus lapidaretur, tunc Achab vineam
 hanc occupavit. 3. Reg. 21. 1. p. Item
 Achab prolians adversus Syros prope Ramoth
 Galaad lethale vulnus accipit et moritur
3. Reg. 22. 34. 37. Ochozias ejus filius
 iterato adversus ~~Syros~~ ~~in~~ ~~obsequio~~ ~~in~~ ~~obsequio~~ ~~in~~ ~~obsequio~~ ~~in~~ ~~obsequio~~
 Juda Joram, qui in obsidione Ramoth
 Galaad, qua interque iterato contra Syros
 bello, urbem hanc invenerat, accepto vulnere
 in Jezrael deportari se fecerat, ut curaretur,
 inuisens à Jehu interceptus, illicque urbem
 egressus occisus ab eo in agro Naboth Jez-
 raelitica occiditur, 4. Reg. 9. 18. p. Deinde
 Jehu urbem ingressus Jezabel Ochozias
 matrem per fenestram in plateam proci-
 pitari iussit, aspersaque ~~ejus~~ sanguine ejus
 pariete equorum ungulis conculcata est,
 canesque illius cadaver devoraverunt, ib.
33. p. Cives Samaria Jusu Jehu
 Septuaginta filios Achab interfecerunt, et
 eorum capita ad eum in Jezrael mittunt,
4. Reg. 10. 6. p. Regio, qua huic urbi adja-
 cet, ipsius nomine valis Jezrael, item Cam-
pus Endelon vocatur.

2° Sunem seu Sunam, item Sulem Urbs
 Tribui Issachar adscripta Jos. 19. 18. Sita in
 Campo magno 5. miliaribus à monte Thabor
 versus austrum, nec procul à monte Gelboi
 ad occidentem. Philistaei cum Saule
 praeliaturi ad hanc urbem castra habue-
 runt, dum Saul ~~huc~~ ad montem Gelboi
 sua constituerat, 1. Reg. 28. 4. Ibi, quod alibi
 memoravimus, fuit est Saulis exercitus, ipseque
 et filii sui occiderunt, ib. 31. 1. p. Abitag
 virgo illa à Davide bene, quo ab ipsa foreve-
 tur, ducta ex hac urbe originem ducit, 3. Reg.
1. 23. 15. et 2. 17. 21. 22. Eodem nomine in
 Scriptura vocatur mulier illa, quae Eliseum
 prophetam, quoties Sunam venisset, hospitio
 recipiebat, 4. Reg. 4. 8. p.

3° Rameth Urbs non procul à Sunem ad
 orientem. Tribui Issachar cedit Jos. 19. 21.
 Eadem videtur esse ac Jaramoth Jos. 21. 29.
 et Ramoth 1. Par. 6. 73. fuit Urbs Levitarum

4° Endor Urbs quamvis in Tribu Issachar
 collocata, tamen Tribui Manasse attribu-
 ta, Jos. 17. 11. 4. miliaribus à Monte
 Thabor posita meridiem versus non procul
 à Naim: ~~quis~~ ~~orientalis~~ ~~partes~~ Hic Sisaram
 à Gedeone fuisse immi videtur Eff.
82. 11. vid. Judic. 4. 6. p. Endor sedes

4° seu Casaloth live Cesleth Thabor
 urbe ad pedem ~~montis~~ hujus montis
 collocata, de qua Jos. 19. 12. 18.

4° ad Cives Ramoth Jona de prada sua
 misisse dicitur David. 2. Reg. 30. 27.

Pythoniæ fuit, quam Saul ante prælium gelboe consuluit, 1. Reg. 28. 13.

5° Naim Urbs sita in confinis Tribus Zabulon duobus miliaribus à monte Thabor propè ad meridiem propè ~~Thabor~~ non procul ab Endor, Ibi Christus vidua filium, qui ad tumulum efferebatur, ad vitam revocavit, Luc. 7. 12. p. Toremus Cison inter Thabor et Naim fluit ad Jordanem pergens.

6° Aphec Urbs, ~~in valle Jezrael~~ sita non procul à Jezrael et ad idius Septentrionem, ubi primum castra metati sunt Philistai, cum Saul, ejusque exercitus viciniam Jezrael, et montes gelboe occupabant, 1. Reg. 29. 1. p.

§. II.

De Tribu Zabulon

Tribus seu regioni Zabulon communiter hi designantur termini, scilicet ad Meridiem Tribus Issachar, ad Orientem Mare Tiberiadis, ad Septentrionem Tribus Aser et Nephtali, et ad occidentem Mare Mediterraneum.

Hic demum obmunitat Relandus lib. 1. c. 28. p. 159. ubi, non putarem, inquit, hanc Tribum Zabulon: usque ad Mare extensam ob illa, quæ leguntur Jos. 19. 10. et 19. 26. ad Orientem fuit Mare generareth et pars Jordanis Matth. 4. 13. ad boream Nephtali Jos. 19. 34. ad austrum Issachar. Thabor erat in confinis Jos. 19. 12. 22. Hæc Relandus. Verum, quod

alibi jam diximus, non iidem semper fuerunt singulorum Tribuum limites, quos ipse initio Josue assignavit ~~Josue~~, immo ipse adhuc vivente quidam id eorum mutati fuisse videntur: præterea limites hi, quos assignat Josue, tanta involuntur obcuritate præsertim quia gloria, quæ velut Tribuum terminos recenset, vel nusquam amplius extant vel nomen mutarunt, ut ex eis certum quid pro statuendis dictorum Tribuum limitibus erui haud possit.

q. pleraque

Certe gen. 49. 13. Jacob prædicit Zabulon in littore maris habitaturum, et in statione navium portaturum usque Sidonem, proinde illius terminus occidentalis Mare Mediterraneum haud improbe assignatur. Et quamvis Matth. 4. 13. dicatur Capharnaum esse in finibus Zabulon et Nephtali, non tamen inde sequi videtur

Tribum Zabulon ~~contingens~~ præter Mare Tiberiadis etiam attigisse Jordanem. Denique Jos. 19. 26. et 19. 27. dicitur Zabulon ~~contingens~~ ad mare usque, et ad Jordanem usque, quod non potest intelligi nisi de limite orientali, qui ad mare et ad Jordanem pertinet.

equidem dicitur Jos. 19. 34. Zabulon esse
ad meridiem Nephthali, at id non obest,
quin etiam sit quoque ad meridiem Aser.
Hic recenseri merentur loca sequen-
tia.

1° Savid seu Sared ad Torrentem
Cison Sita^{Urbis} versus mare mediterrane-
um Jos. 19. 10. dicitur, quod Tribus
Zabulon limites usque Savid proten-
dantur, indeque versus orientem ad fi-
nes Ceseteth-Thabor vergant. forte hae
fines isti ad Mare Tiberiadis usque porrigi
intelliguntur, quod Tribus Zabulon
terminus est.

2° Nazareth urbs exigua in finibus
Tribus Machar versus Oriem. in latere seu radice
montis ubi ad quem iudaeus Endelon campus
desinit, 3000 passuum a Ierusalyma, 7. q^a Mari medi-
terraneo versus orientem, et 2. a monte
Thabor ad occidentem posita. Undique
montibus cingitur, qui tamen arva
habent frugifera, necnon pulchris ar-
boribus et plantis variisque salubribus
herbis luxuriantur, unde nomen Naza-
reth non incongrue quidam Interpretes
florem et succulentum seu germen ver-
tunt, atque hanc urbem et Christum Ser-
vatorem nostrum, qui in ea conceptus
est et educatus, Isaiam intellexisse ajunt
c. 11. i. ubi ait: Egredietur virga de radice
Jesse i. id est ex familia David: et flos
de radice ejus ascendet.

Urbis Nazareth in Veteri Testamento
nulla fit mentio, vel quia prioribus tempo-
ribus obscura admodum fuit, vel quia
forte nomen mutavit; at in Novo tan-
to magis celebratur. In ea enim Christus
homo Deus carnem induit, Luc. 1. 31. p.

atque pluribus annis eam incoluit, ac Josepho
et Mariae matris sua subditus vixit Luc. 2. 53.
necnon
atque ea eadem Nazaraei nomen accepit.

postquam predicare coepit, interdum in
ejus Synagoga concionatus est, Luc. 4. 18. p.

cum autem a suis popularibus, generis ipsius
ignobilitatem, ut qui fabri filius diceretur,
dedignantibus, minime ei fides praes-
taretur, prodigia ibi paucissima patravit,
Matth. 13. 54. p.

Cumque eos increduli-
tatis argueret, irati eum in montem, ad quem
Civitas erat edificata, supercilium duxerunt,
ut inde eum praecipitem agerent, Luc. 4. 23. p.

Inde alio transiit, ultimus
vite suae annis in Urbe Capharnaum habita-
vit, Matth. 4. 13.

Modo Nazareth non nisi vilis vicus est,
quem incolunt Arabes. 5. h. Minores de
observantia ibi conventum habent et Eule-
siam eo loco, ut ajunt, in quo Domus B. V. Ma-
riae fuit, positam.

q inter et Nazareth.

q miliaribus

3° Casaloth seu Ceseleth - Thabor, Jos.
19. 12. 18. Urbs ad pedem montis Thabor ver-
sus orientem posita. pro uno terminorum

Tribui Zabulon à Josue assignata, ib. 18.
4° Tiberias Urbs celebris sita ad litus seu
ripam occidentalem lacus Genesareth seu Ma-
ris Galilaeae, quod ab ipsa etiam mare Tiberia-
dis dicitur 12. circiter miliaribus à Bethsaida
et 18. à Capharnaum versus meridiem.

Ab Herode Agrippa condita dicitur an. Chr.
17. atque in honorem Tiberii Imperatoris
ipsius nomine Tiberias dicta. Non pro-
cul ab ipsa versus austrum in loco Emaus dicitur
fuisse condantia ex aquarum balnea.

Communis post Eusebium et S. Hieronymum
fuit opinio hanc urbem non relictam ab Herode
constructam fuisse sed restauratam. Iuxta
veterumque idius nomen esse Ceneseth seu Ge-
nesareth. at id admodum incertum est
inde colligi videtur, quod Urbs Ceneseth
ta fuerit in Tribu Nephthali Jos. 19. 35. Tri-
bus autem haec ad austrum ultra Capharnaum
ita sita non fuerit, Capharnaum enim
sita fuit in confiniis Zabulon et Nephthali
Matth. 4. 13. cum igitur Tiberias in

7 Tribus Nephthali

Tribu Zabulon posita longius ad austrum
à Capharnaum remota fuerit, Ceneseth
autem Urbs fuerit ultra Capharnaum ad
Boream colorata, certe non potuit esse
eandem ac Tiberias. De hac Urbe in
Novo Testamento non fit mentio nisi
occasione Maris, quod ab idius nomine
Mare Tiberiadis dicitur, Joan. 6. 1. 23. c.
21. 1.

5° Bethsaida ex vico Urbs sita creditur
ad ripam Maris Genesareth in confi-
niis Tribus Nephthali non procul à Ca-
pharnaum. At D. Calmet eam
ultra Jordanem ~~est~~ prope Jordanis
ostia ubi in idius mare influit collocat
fultus auctoritate Josephi, qui Ant. 6. 11.
13. et de Belo 6. 2. 13. eam trans Jordanem
in regione Gaulanitica ponit, atque à
Philippo Herodis Antipae fratre Iturae
Traconitidis legionis Tetrarcha resta-
ratam ornatum et auctam, necnon
antiquato ejus veteri nomine Juliam
seu Juliadum appellatam memorat.

Verum non in Traconitide aut Itu-
rea sed in Galilaea ad mare Genesae-
reth, proinde ad idius occidentale litus
Bethsaidam sitam fuisse testantur
Evangelista Marcus 6. 45. et 8. 22. Jo-
ann. 12. 21.

Equidem non ignoramus
quorundam tueri partem Gaulanitidis et
am Galilaam dictam fuisse, attamen
qua hanc in rem proferunt argumenta
non sunt omnino secretoria. Certe
Novi Testamenti Scriptores Evangelisti

universam Galilaeam cis Jordanem colorare videntur: Et navigaverunt ad regionem Gerasenorum, quae est contra Galilaeam, inquit S. Lucas c. 8. v. 26. Haec supposito Jo-

sephus, quem eruditi interdum oritantiis arguunt, commode cum Evangelistis nostris conciliari posse videtur, si bina ejusdem nominis urbes statuantur, quarum una cis Jordanem, altera vero trans Jordanem in Gaulanitide sita fuerit: De illa sermonem esse apud Evangelistas, hanc vero intellexisse Josephum, eamque ipsam esse, quam Philippus Tetrarcha restauratam, ornatum, et autam, antiquato ejus veteri nomine, Juliadem numpavit. Neque

etiam absurdum videtur, binas admittere hujus nominis urbes, quarum una cis-altera trans Jordanem seu Mare Tiberiadis sita fuerit, cum enim ~~Bethsaida~~ nomen Bethsaida ex hebraeo Beth quod domum, et tsaida quod verationem seu piscationem significat, compositum sit, quid obest, quin nomen hoc pluribus ad mare positis conveniat locis? Denique cum Evangelista Tiberiadis, quod etiam vocens nomen fuit, meminissent, Juliadis vero nunquam, quamvis tamen antequam

Christus predicandi munus exorsus esset, Philippus Tetrarcha Iturae p. jam fuerit, Luc. 3. i. nomenque Bethsaida in Juliadem mutavit, omnino verisimile est, quod ubi apud Evangelistas nomen Bethsaida occurrit, urbs cis-jordanica intelligi debeat: id manifestè colligitur, quod Luc. 6. i. p. Christus post

scollatum Joannem Baptistam à patria sua, quae cis Jordanem erat, exiens navi rectus trans mare Tiberiadis in desertum locum ~~loperit~~ cum Discipulis suis secesserit, Matth. 14. 13. Marc. 6. 32. quos postea

regredi atque navi ascensam transfretum ad Bethsaidam illum procedere iussit, Marc. 6. 45. Joan. 6. 17. Unde quando Luc. 9. 10. Desertus hic locus dicitur, quod sit Bethsaida, sensus non est, quod prope Bethsaidam fuerit, sed à regione illius trans Mare duntaxat.

Ad hanc urbem loape divertit Jesus, ubi etiam à deserto loco, ad quem se trans mare receperat, regressus eorum curavit, Marc. 8. 22. p. Ibi etiam quamplurima alia miracula edidit, quibus ut at sermonibus suis nihil permoti incola tandem aeternum ea ipsis imitantem audierunt, Luc. 10. 13.

Bethsaida Apostolorum Petri Andrea et Philippi patria fuit. Joan. 1. 44. et 12. 21.

6. Sephoris urbs celebris et Galilaeae metropolis, dein Diosassarca appellata, 18. vel 10. duntaxat milliariis à Tiberiade ad occidentem posita non procul à Thabor et à magno Campo. De ea in Sava Scrip-

7 Joan. 6. i.

4 Matth. 11. 21.

q illius

tura nulla fit mentis; cum tamen recensere
placuit, quoniam vobis amplissima pars ac vobis
in Palestina mediterranea sita, et post con-
cepam juniori Agrippa Galilaeae Metropoli
constituta fuit. optima quoque totius regionis
fuit habita est.

7° Geth-opher sive Geth-Epher, vel Geth
vobis inter Civitates Tribus Zabulon recensita
Jos. 19. 13. Ejus situm 2. miliaribus à Saphori
ad meridiem montem Thabor versus statuit
S. Hieronymus. fuit patria Jona Propheta
4. Reg. 14. 15.

8° Cana Galilaeae. Vobis Saphorim inter et Nazareth
6. Miliaribus à Saphori ad occidentem
et 4. à Nazareth ad Euro-Aquilonem vulgo
locata. Primo Christi miraculo, ubi aqua
in vinum mutavit, celebris, Joan. 11. 1. 2. p.

9° Jacanam sive Jaconam Vobis Tribus Za-
bulon assignata Jos. 19. 11. et Levitis ex fa-
milia Merari attributa ib. 21. 34. Ea-
dem est ac Jechanan Carmeli, sic dic-
ta, quod haud procul à Carmelo distat
ac fortè aetate Josue ei pro aliis vobis
proxima fuerit, cujus Regem Josue
interfecit, Jos. 12. 22.

q non procul à monte Carme-
lo ad Septentrionem.

10° Zabulon Vobis sita in confinis Tribus
Aser, Jos. 19. 27. q ~~procul à monte Carmelo~~
Abialoni Israelis Judex eam patriam habuit
ac in illa sepultus est, Jud. 12. 12. In-
ter vobes Tribus Aser numerata fuisse vide-
tur Jos. 19. 27.

S. III.

De Tribu Aser.

In designandis finibus Tribus Aser non satis
convenit inter Scriptores. Relandus ex Jos. 17. 7.
10. contendit eam ad austrum habuisse Tribum
Manasse, ad occidentem Mare magnum, ad
Boream fines terrae Israeliticae, et ad orientem
Tribus Zabulon et Nephthali ex Jos. 19. 34.

Calmet vero hos eadem terminos assignat:
ad occidentem Phoeniciam, ad septentrionem
Libanum, ad meridiem Carmelum et Tri-
bum Issachar, et ad orientem Tribus Za-
bulon et Nephthali; additque hanc Tribum
nunquam eum regionis tractum sibi attri-
butum totum possedisse, ut qui ultra Li-
banum ad Syria et Phoenicia portionem
perrectus fuerit, hujusque rei causam fuisse
sive hominum avaritiam et torporem, sive
crimina, sive haec omnia simul.

Cum autem legamus Jos. 19. 28 p. Tribus
haec pro termino assignari Sidonem ca-
quam, Tyrum, et Achzibum, quae vo-
bes Maritima fuerunt, merito arbitra-
mur eam versus occidentem mari con-
terminam fuisse. Nec tamen absum-
quis Josue aetate eam ad latus suum ori-

4 ei fuerint

entale exiguum terra spatium seu linguam, quae nos alibi Tribus Zabulon et Issachar adscripsimus, possederit usque ad Tribum Manasse, sique quantum ad hanc portionem amba Tribus Zabulon et Issachar fuisse orientales, quae tamen postmodum hisce Tribus ceperit.

Quidquid ea de re sit Nos hic eos sequimur, qui huic Tribui hos assignant limites, scilicet ad Meridiem Tribum Zabulon, ad Orientem Tribum Nephtali, ad Septentrionem Montes Libani, et ad occidentem Mare Magnum.

Regio haec solum habebat omnium maxime pingue; praecipueque, qui eam perfleunt, fluvii, sunt Belus seu Balanus, qui prope Stolemaidem, et Eleuterus, qui Tyrum et Sareptam inter in Mare influunt. In ea notari merentur sequentia loca

1° Stolemaidis Urbs maritima ad Belum sita, cujus vetus nomen hebraicum Acco seu Acco fuit Jud. i. 31. Anna Urbs, quae Jos. 19. 29. Tribui Aser assignatur, alio ignota, forte eadem est ac Acco, cujus nomen Annamensium invidia corruptum fuerit. Unde Stolemaidis dicta fuerit incertum est.

Veteres ejus incolas Tribus Aser, cui ipsa obtigerat, non deleuit, sed quietos et sub Chananaeorum seu Phoenicum ditione reliquit, Jud. i. 31. Sub nomine Stolemaidis ambo Machabeorum libri illius frequenter meminere, ut 1. Mach. capitibus 5. 10. 11. 12. 13. 2. Mach. c. 12. item act. Apost. c. 21. v. 7.

2° Cabul Jos. 19. 29. sive Chabul 3. Reg. 9. 13. Urbs non procul à Stolemaide ad meridiem Tyri posita. Ab hac Urbe Regem Tyri eas Urbes, quas pro exhibitis ad Templi constructionem subsidis à Salomone acceperat, Terram Chabul appellasse plerique autumant.

3° Anaph seu Stechapho Urbs cujus Regem Josue profligavit Jos. 12. 25. et quam Tribus Aser adscripsit c. 19. v. 29. Ad Mare Mediterraneum sita fuit Tyrum inter et Stolemaidem trium viciter horarum spatios itinere ab hac distita.

4° Tyrus Urbs Phoenices florentissima Iustitiae Zor seu Tzor, dicitur, Petra, Tribui Aser assignata Jos. 19. 29. ubi et ciuitas unitissima vocatur. Non tamen legimus hujus Tribus viros illius possessionem unquam adeptos fuisse, aut Chananaeos ea ca populasse. Sane Davidis et Salomonis aetate proprium Regem habuit, 2. Reg. 9. 11. 3. Reg. 5. 1. 7. 13. 9. 11. 12. 1. Par. 14. 1. 2. Par. 2. 3. alii

De ea tunc in Veteri tunc in Novo Testamento frequens est memoria. Sunt qui contendunt hanc urbem primum post statum Josue caelitatem fuisse necnon urbem Mikgar Dor, quam vulgata reddit ~~Civitas~~ Civitatem munitissimam Tyrum aliam esse à Tyro de qua num loquimur, et qua Isai. 23. 12. Sidonis filia dicitur Colonia numpatur, unde videtur esse Sidon recentior. Josephus ~~et~~ etiam tradit Tyrum nominari 240. ante Templum Salomonis conditam fuisse, id est 200. post Josue annis. Et Homerus solius Sidonis, nunquam vero Tyri meminit.

q. ant. lib. 9. c. 9.

Ut cum certum sit hoc eodem nomine duas venire urbes, quarum una Graecis Palatyrus Latinis Tyris antiqua, altera simpliciter Tyris dicitur, illaque in continenti ad litus Maris posita erat, altera vero in Insula cuius quo 30 stadiorum, ut Strabo memorat, vel 700. passuum, ut ait Plinius l. 5. c. 19. inter duas intervallo à continenti distincta, dicendum de Tyro antiqua sermonem esse apud Josue, in scriptura in libris Regum et Paralipomenon loc. cit. quod velint aliqui Ty alteram Tyrum necnon vel ipsa Salomonis aetate conditam fuisse: contra quam tamen contendit Josephus: et hanc ab Isai Sidonis filiam appellari. Josephus l. 1. c. 8. cont. Appian. et Dio et Menandro Ephesio Phoenices, historia scriptoribus refert Hiram Salomonis amicum aggere in Mari constructo urbem et Templum Herculi unicum in tota insula junxisse. et Plinius it. loc. eam opera Alexandri Magni, dum eam obsideret, continenti junctam fuisse ait.

4 forte

Tyri excidium prophetae praedixerunt Isaias c. 23. v. 1. Jeremias c. 27. 3. et 47. 4. Ezechiel c. 26. 2. p. 27. 2. p. 28. 2. 11. 29. 18. Joel c. 3. 4. Apoc. c. 1. 9. 10. Zacharias c. 9. 2. p. primum quidem à Salmanasare obsessa fuit et devastata; deinde à Nabuchodonosor, quam deversionem fuisse describit Ezechiel loc. cit. Denique ab Alexandro magno. Disceptant conditi an hae repetita et a Sanctis prophetis praenuntiatae obsidiones, et vastationes, de utraque urbe sint intelligenda an vero de una tantum. Parte utramque excisam fuisse comperimus habemus, novamque, quamvis saepius oppugnata tamen semper restauratam fuisse ac caput retulisse, proinde de ea intelligendum esse quod dicit Isaias c. 23. v. 15. 17. iam scilicet in oblivione septuaginta annis futuram, ac post eos demum restaurandam fore: veterem vero nunquam amplius fuisse restitutam, ejus nominis quaedam remanserunt vestigia, ut aquaeductum à continenti in Insulam aquas deducantium rudera; ac de illi potissimum locutus fuisse videtur Ezechiel c. 26. v. 21. ubi haec idam adloquitur: ~~Et~~

7 Tyri

nihilum te redigam et non eris, et requisita non
invenieris ultra in sempiternum. et c. 24. v. 36.
ad nihilum deducta es, et non eris neque in per-
petuum.

Apostolorum In libris Machabaeorum fit
etiam Tyri mentio, ut 1. Mach. 5. 15. et 11. 59.
Item 2. Mach. 4. 18. 32. 44. Item in Novo
Testamento Matth. 11. 21. 22. et 15. 21. Mar.
3. 8. et 7. 24. 31. Luc. 6. 17. et 10. 13. 14.

Apostolorum etate Tyrum ad Christianorum
Sera transivisse, atque in ea multos fuisse
fideles colligitur ex Act. c. 21. v. 3. 7.

5° Sarepta urbs Sidoniorum in Phoenicia
inter Tyrum et Sidonem 9. miliaribus à Ma-
ri 20. à Tyro et 10. à Sidone. Elias Prophe-
ta, cum famem regnum Israel die venisset,
ad hanc urbem veniens in domo pauperis viduae
divertit, cuius animum multiplicavit, ut
toto illo triennio, quo famem duravit, nullam
populi sit peruriam, illius quoque filium mor-
tuum ad vitam revocavit, 3. Reg. 17. 9. p. et 18. 1.

6° Maara Sidoniorum. Hoc nomine alii
urbem, alii specum, pratum, sive regionem
Sidoniorum intelligunt. Sarepta inter Sid-
onem et Sareptam hinc ad Euro-aquilo-
nem. Regionem intelligisse videtur Josue
c. 13. 4. Maara hebraice sonat cavernam.

7° Sidon urbs vetustissima simul et floren-
tissima, hodie Zaida nuncupata, à Sidone filio
Chanaan natu majori condita, prout alibi jam
advertimus. Sita est ad Mare Mediterraneum
in amano agro 200. Stadiis seu 25. miliari-
bus Romanis à Tyro ad Septentrionem, sicut
itinere à Baneade seu Dan, ubi fontes Jor-
danis, ad occidentem. Portu commodis in-
struita est, Imporiumque fuit celeberrimum.

Tribui Aser adscribitur Jos. 19. 28. ubi Sidon
magna vocatur, unde nata quorundam suspi-
cio, duas fuisse ea etate Sidones, quarum una
Magna altera parva dicta fuerit, quae seu
minor, cuius tamen apud veteres scriptores
et geographos altum silentium, adeoque
credendum, ob propriam suam distantiam ex-
cubentiam et sine ullo ad aliam minorem
respectu Jud. 1. 31. etiam in sorte Tribus
Aser recensetur; nunquam tamen factum
est, ut ea huius Tribus viri potiverentur.

Clarissima Sidoniorum Numina fuisse Baal
et Astarte, seu Sol et Luna, item Hercules.
Phoenicum seu Sidoniorum cultus saepe in-
ter Hebraeos inchoavit, potissimum post ductam
ab Achabo Rege Israelis Jezebel filiam
Etbaalis Regis Sidoniorum 3. Reg. 16. 31.

De hac Urbe in utroque Testamento fre-
quentissime loquitur Scriptura, ut Gen. 10.
19. et 49. 13. Jos. 11. 8. et 19. 28. Jud. 1. 31.

q sic à Jone nuncupatam
fuisse

et 10.6. item 18.7.28. 2. Reg. 24.6. Isai. 23.
2.4.12. Jer. 25.22. et 27.3. item 47.9. Ezech. 27.8. et 28.21.22. Jool 3.4. Zachar.
9.2. 1. Mach. 9.15. Matth. ii. 21.22. et
15.21. Mar. 3.8. et 7.24.31. Luc. 6.17. et
10.13.14. Act. 27.3.

q Rohob Urbs Tribui Aser aperta
Jos. 19.28. et Levitis de familia
 Gerson ad habitandum tradita
ib. c. 21.31. In via seu introitu
 Emath sita erat, Num. 13.22. et
2. Reg. 10.6.8. Civitas Laïs seu
 Dan in regione Rohob collocata
 fuit, Jud. 18.28. ab Hebraeis
Rochob nuncupatur.

§. IV.
 De Tribu Nephthali.

Tribus Nephthali regis frumentum, olei, et
 pammorum dives limitas habuit ad ortum
 Jordanem, ad austrum Mare Tiberiadis
 et Tribum Zabulon, ad occiduum Tribum
 Aser, et ad Aquilonem Montes Libani.
Jos. 19.32. p. Nephthalitis adscripta fuit,
 hique, ubi illius adire possessionem,
 non omnes Canaanos expulerunt aut dele-
 verunt, sed vestigales duntaxat sibi fece-
 runt, Jud. 1.33. cumque pro ceteris Tribu-
 bus maxime Septentrionales essent, hinc
 inter primos fuere, quos invasit Rex Syria
 et captivos abduxit, 4. Reg. 25.29.

Isaias c. 9. v. i. praedicit ipsos visuros lucem
 Christi, et iis annumerandos fore, qui pro-
 ves Evangelii lumine illustrarentur. Et
 profecto Christus Dominus frequentius et diu-
 tius quam alibi, in Galilea, et potissimum
 in Tribu Nephthali praedicavit, Matth. 4.13.
15. hic notari merentur sequentes
 Urbes

1) Emath Urbs ad radices Montis Libani,
 sita in confinis Provinciae Damasci. Veri-
 simile est eam ab Emath seu Amath, quem
 vulgata nostra Gen. 10.13. Amathum
 nominat, fundatam fuisse, ejusque no-
 men asumpsisse. Jos. 13. v. 5. Terminis Ter-
 ra promissa à Deo designatis ad Aquilonem
 designatis recensatur. Jb. 19.35. Tribui
 Nephthali tribuitur, qua tamen ibidem
 fuisse potitam Scriptura non meminit, pro-
 ut colligitur ex Judic. 3.3.

q in Scriptura sacra

Emath Caput fuit ejusdem nominis Regni,
 de quo non levis ac de ea frequens occurrit
 sermo: ut Num. 13.22. ubi à Moysse ad
 explorandam Terram promissam missi à
 Deserto Sin usque Rohob intrantibus
Emath, id est, usque ad confinia regionis
Emath, penetrarunt, et C. 34. v. 8. Ter-
 minus Septentrionalis ejusdem terrae pro-
 missae Emath à Moysse designatur, Jos.
13. v. 5. ut primus annotavimus, inter
 fines illius à Deo assignatos numeratur:
Donac ingradivis Emath. Jud. 3.3. inter
 populos, qui, sic disponente Deo, ab Isaac
 etis delicti haud fuerunt, recensentur

illi, qui in monte Libano habitabant... usque ad introitum Emath. 2. Reg. 8. 9. Thon Rex Emath amicitiam Davidis expetit et fovet. 1. Bar. 13. 5. David congregat unum

* Vid. Calmet in comment. In Jome, et Diction. V. Nilus 4 et 2. Bar. 7. 8.

tum Israel a Sichor^{in Aegypto}, est, a Nilo Aegypti flumine, usque dum ingrediaris Emath, ut ad daret Aram Dei de Carathiarum. 3. Reg. 8. 65. 9. Omnis Is-

rael, multitudo magna ab introitu Emath usque ad rivum Aegypti cum Salomone festivitatem celebrat. 2. Bar. 8. 3. 4. Salomon urbem

Emath obedit et obtinuit, ac in ejus regione munitissimas civitates edificavit. Post-

modum ab Assyriis occupata fuit, quibus Jerobram II. Rex Israel eam cepit, ac terminos Israel ab introitu Emath usque ad Mare Solitudinis seu mortuum restituit, ~~et ad mare~~

~~et ad mare~~ Denique labarante Israelis regno iterum ab Assyriis occupata fuit; nam 4. Reg. 17. 34. Salmanasar Rex Assyriae translatis

Israelitis in Assyriam, pro illis inter alios populos etiam eos, qui de Emath fuerunt, in civitatibus Samaria collocavit, qui sibi

Deum fabricaverunt Arima, id est, Hiram Silvestrem, ibid. v. 30. et c. 18. 34. Item Regis Emath rebus ab Assyriis jam longe prius

devisi fit mentio 16. c. 19. 13. Alias etiam civitatis usque ac regionis Emath saepius ~~meminerunt~~ meminerunt prophetae

ut Isaias c. 10. 9. c. 11. 11. c. 36. 19. et 37. 13. Jerem. c. 39. 5. c. 49. 23. et 52. 9. 27. Ezech. c. 47. 16. 17. et 20. Item c. 48. 1. Amos c. 6. 2. 15.

et Zachar. c. 9. 2. Pro introitu Emath, cujus in adductis S. Scripturae locis fit mentio, via fuit à Chanaanitide in Syriam per vallem Libanum inter et Antilibanum jacentem duens.

29. Rebla seu Reblata Urbs in Regione Emath posita, sed que situ, incertum. Num. 34. 11. ubi fines Septentrionales Terra promissa constituantur illius fit mentio. In

amoenissimo loco collocata gratissimam Regibus Babylonia sedem praebebat. Pharas Nebuchadonosor cepit et delavit. Isaias c. 46. v. 1. 2. Isaias c. 10. v. 9. loquitur de Carhamise, quae dicitur, Teglath

Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum Joachaz, regem Juda, substituto in ejus locum Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum

Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum

Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum

Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum

Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum

Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum

Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum Joachim, regem Juda, substituto in ejus locum

Coramis, Carchemis et Carenis urbs Asia ad Euphratem non procul a campo

Magids. Eam Nebus Rex Aegypti Assyriae Regem cepit, in eaque praesidium reliquit, quod quarto Regis Joachim anno

Nabuchodonosor cepit et delavit. Isaias c. Jer. 46. v. 1. 2. Isaias c. 10. v. 9. loquitur de Carhamise, quae dicitur, Teglath

phulasarem, eam, fatis Aegyptiis, cepisse. Verisimile est Carhamisem eandem esse ac Cerisium, seu Cerepsum

seu vel Cereium, quae in angulo, quem Chabrosus et Euphrates in sua conjunctio-

ne efficiunt, atque hodieum Alehaba vocatur, et haec est opinio Benjami

ni Tindalensis Itiner. p. 82. Grotii in Bar. c. 46. v. 2. et Berharti Chalaz. 4. 25.

3° Sabarim Ubs limes Septentrionalis Terra
promissae. Tam Ezechiel c. 47. 16. inter fi-
nes Emath et Damasci constituit.

4° Dan seu Lais in Tribu Nephtali Sita
sed ad Tribum Dan pertinens, qua loquens in
Scriptura fines seu extremitates ditioris Ibrae-
liticae versus Septentrionem designantur p.
vid. que de ea diximus supra Cap. 1. 8. 3.

5° Cades Ubs Tribu Nephtali tradita Jos. 19. 37
Civitas refugii constituitur et Levitis ex fami-
lia Gerson traditur ib. 20. 7. et 21. 32. Patria
fuit Barac, qui una cum Deborah Prophe-
tice Sisaram Principem militiae Regis Jabin
devicit, Jud. 4. 6. Sub Chace Rege Israel
Theglathphalassar Rex Assyriae eam occupa-
vit, ~~et~~ et universam Terram Nephtali,
et idius incolas transtulit in Assyrios, 4. Reg. 15.
29. Eusebius et S. Hieronymus eam 20. mil-
liaribus à Tyro prope Pancadem collocant.
Dicta est Cades Nephtali ad distinctionem
aliorum ejusdem nominis Urbium in aliis Tri-
bus collocatarum. Dominus Calmet q.

4 arbitratur, quod sit eadem ac
Nephtali patria Tobiae, Tob. iii.
Communiter tamen utraque
distinguitur. De Nephtali
mox erit nobis sermo.

6° Enan. De hac Ubs sic eloquitur Is-
met: forte eadem est ac Enna sive Inna
Propheta Ezechiel c. 48. 1. ^{de Enna} et prius versu
c. 47. 17. De Enon velut de limite notissime
ore Septentrionalis Terrae promissionis loqui-
tur. Apud Moysen haec verba occurrunt
Num. 34. 9. Istantque confinia: Terra pro-
missionis: usque ad Zaphrona, et Villam
Enan, hi erunt termini in parte Aquilo-
nis.

~~6° Enon Ubs, quod Josue non fit mentio.
At apud Moysen haec verba occurrunt Num. 34.
8. 9. 10.~~

6° Enan Ubs. Idius non meminit Josue
At Num. 34. ^{11. 9.} ubi Terra promissa situs et
limites, juxta quatuor Orbis plagas descri-
buntur, ~~et~~ villa nuncupatur, atque una-
cum Emath et Zaphrona velut terminus
aquilonaris terrae promissae constituitur.
Ezechiel quoque c. 48. 1. idem circa eam
statuit, quam c. 47. 15. ^{Enon} nuncupat.
^{credidit} eadem epla ac En-Haror quam
Josue c. 19. 37. Tribu Nephtali adscribit.

7° Nephtali Ubs posita in confinis Tri-
bus Zabulon, non procul ab Ubsi Naapron
versus orientem, et Sephet versus meridiem.
Patria Tobiae, Tob. i. i. Harum Urbium
nupiam alias in S. Scriptura fit mentio.

8° Capharnaum Ubs maritima, cujus
in Veteri Testamento nupiam fit mentio,
at contra in Novo frequenter ab Evan-
gelistis memoratur, ut Matth. 4. 13. 8. 5.
11. 23. 17. 23. Marc. 1. 21. 2. 1. 9. 32.

Luc. 4. 23. 31. 7. 1. 10. 15. Joan. 2. 12. 4. 46.
6. 17. 24. 60. Sita fuit ad Lacum Tiberiadis,
Joan. 6. 17. et in finibus Tribuum Nephtali et
Zabulon, Matth. 4. 13. ad eam ut incertum sit ad
quamnam pertineat. Quo autem proprie locus
posita fuerit, ignoratur; parum tamen a Beth-
saida eam abfuisse ex Evangelio discimus,
Matth. 11. 23. Luc. 10. 15. Hic Jesus spatio
trium suae praedicationis annorum ut plurimum
demonstratus est, Matth. 4. 13. 8. 5. 17. 23. Marc. 2.
1. 9. 32. Unde etiam civitas ejus dicta est, Matth.

7 Joan. 6. 60.

quam S. Petrus Iosimum habuit,
Matth. 8. 14.

9. 1. In hac urbe etiam plures ac in eius
Synagoga plures praedixit, plurisque miracu-
la adidit: verum quod Capharnaum parum
proficerent, tandem eis ultimum minatus est
et praedixit exitium, Matth. 11. 23. Luc. 10. 15.
Ibidem Matthaeus à telonio revocatus est, ut
Christum sequeretur, Matth. 9. 9. In ea eti-

9. Cenereth, Ceneroth, Genesar seu gene-
sareth Urbs Tribui Nephtali attributa, Jos. 19.
35. S. Hieronymus et alii crediderunt Cene-
rath eandem fuisse cum ea, quae Tiberias
postmodum dicta fuit, eò quod Mare Galilaea
antequam Tiberiadis nomine insignitum fuerit,
Lacus Cenereth seu Stagnum Genesareth, Luc. 5.
1. et Aqua Genesar, 1. Mac. 11. 67. nomen pa-
retur. At Relandus lib. 1. c. 28. p. 161. id

omnino incertum, si non falsum, esse videtur
demonstrare ex eo, quod terminus australis
Tribus Nephtali initium sumant à Capharna-
um, nam S. Matthaeus c. 4. 13. notat Caphar-
naum situm habere in finibus Zabulon et Nephtali;
Nephtali erat ad boream, Zabulon vero
ad austrum: cum itaque Tiberias multo aus-
tralisior urbe Capharnaum atque in Tribu Za-
bulon posita fuerit, apertum esse ait, illam
cum urbe Cenereth, quae in Tribu Nephtali
erat nempe ad eam pertinebat, minime con-
fundendam esse.

Verum hanc difficultatem momento soluisse
se arbitratur Joannes Christophorus Havenber-
gus Praepositus S. Laurentii Scheming. Is
etiam in sua, quam anno 1750. edidit, chorogra-
phica Terra Sancta Tabula, Tribum Zabulon
ad orientem à Mari Galilaea removet, ac secundum
illud à Capharnaum urbe: quam, ut in confi-
niis utriusque Tribus esse videatur, atque hoc ten-
turi Matth. 4. 13. Stat haec veritas, etiam ab eodem
Mari disjungit: terra lingulam ultra Tiberia-
den versus austrum protendit velut Tribus Nephtali
appendicem, sicque hanc urbem eandem
esse ac Cenereth statuit, ac in Tribu Nephtali
collocat.

Hoc solum Systema ex eo forte haurit, quod
Jos. 19. 34. dicitur terminum filiorum Nephtali
pertransire in Zabulon contra meridiem:
verum id non ita intelligi debere videtur, quasi
terminus Tribus Nephtali in ipsam Tribum Za-

bulon penetraret, sed quod ad eam usque pertinet
Sivet seu porigeretur, prout id ipsum etiam ibidem
de Tribu Aser intelligendum est, ubi terminus Nephtali
quoque in Aser contra occidentem pertransire
dicitur. Deinde Evangelista Cæs. sup. citatis
aperta innumere videntur Capharnaum Urbem in
altiore maris litam fuisse.

Quidquid ea de re sit, profecto Urbis Cenereth
haud procul à mari inò in illius ora sita fuisse
videtur, ut quod illius nomine nuncupatum
fuerit, idque inde conitur, quod cum Christus
et Discipuli eius Mare istud transfrastent, in
terram Genesar seu Genesareth, que eadem est
ac Cenereth, venerint, Matth. 14. 34. Marc. 6.
53.

10° Abel seu Abela Urbis illustis et Mater
in Israel nuncupata 2. Reg. 20. 19. In parte
septentrionali Terra Israëlita sitam fuisse
colligimus ex 2. Reg. 20. 14. Ubi Joab, cum ad eam
obviendam pergeret, à Jerusolyma ad septem-
trionem per omnes Tribus Israël progressus
fuisse scribitur. Civitas fuisse videtur ad occi-
dentem vel austrum Paneadis seu Dan, quod
inimè videtur 3. Reg. 15. 20. Ubi Benadad Rex
Syria qui regiam habebat in Damasco misit
Principes exercitus sui in civitates Israël, et
percusserunt Abion, et Dan, et Abel domum
Maacha, et universam Cenereth, omnes
Tribus Terram Nephtali.

Duplici nomine vocatur 2. Reg. 14. 18. nem-
pe Abela et Beth-Maacha; et 3. Reg. 15.
20. ut primum retulimus, Abel domus Ma-
cha; Domus Hebraice Beth dicitur; forsi-
tan ut ab aliis Urbibus Abela nomine di-
ctis distingueretur à locis vicinis Beth-Ma-
cha cognomen accepit.

In hanc se receperat Seba, qui rebellionem
adversus David suscitavit, 2. Reg. 20. 1. quo-
veniens Joab urbem inivit, suffragisque jam
moenibus, aggrationem parabat, cum mulier
quedam prudentia fama insignis ex alto
moenium Joab abovta, quaesivit, an ad urbem
excidendam venisset, neganti illi, seque ar-
ma in unum Sebam morisse profitenti, for-
mina statim ejus caput ad ipsum missuram
propondit; quo ejusdem mulieris persuasione
à populo peracto, Joab obsidione soluta
recepit. Die post Itra Rex Juda cum
Baasa Rege Israel similitates gerens foedus
inivit cum Benadad Rege Syria; hincque vi
foederis Urbem hanc una et tota Nephtali
regionem occupavit, 3. Reg. 15. 18. 20.

Hae Urbis videtur fuisse Metropolis parva
Cypriensis Abihina, cujus Lyraniam Tetra-
cham fuisse memorat S. Lucas c. 3. 1.

* Jam aetate Moysis nomen hoc Mare
Cenereth nuncupatum fuit, Num. 34. 11.
et Deut. 3. 17. ubi simpliciter Cenereth
nuncupatur. Mare Cenereth etiam
meminit Josue c. 13. 27.

Caput IV.
De Trachonitide
Sua

In Dimidia Tribu Manasse trans Jordanem.
Trachonitidis nomen, Sacer Scriptor memi-
nit nisi S. Lucas, qui Evangelii sui c. 3. v. 1.
memorat Anno Decimo quinto Tiberii Phi-
lippum Herodis Magni filium Tetrarcham
fuisse Ituræa et Trachonitidis; ubi Ituræa
nomine ambas Tribus Ruben et Gad, et per
Trachonitidem Dimidiam Tribum Manasse
trans Jordanem intelligit; hoc enim nomine
tunc veniebat tota illa Trans Jordanem regio,
quam delatis illius incolis Moyses et Josue
huius Dimidia Tribui tradiderunt, Num. 21. 35.
32. 33. Deut. 1. 4. 3. 1. 2. 3. 11. 13. Jos. 12. 4.
6. et 13. 29. p.

Igitur finis hi fuerunt termini, adorian-
tem Arabiarum desertæ montes Arabie Deserte
Sua Galaad, ad Meridiem Tribus Gad
Sua Ituræa, ~~in quo Jabes Gassitis ab oriente~~
trans, ad occidentem Jordanes, et ad Septen-
trionem Montes Libani.

Postmodum in varias provincias distributa
fuit, quarum præcipua, et quibus alia mino-
res continebantur sic vocatae fuerunt, nem-
pe Trachonitis, Batanaea, et Golanitis.

Trachonitis, ~~in quo Jabes Gassitis ab oriente~~
Tribus Manasse septentrionalem occupa-
bat; eam tamen omnem intra fines terra
Israëlitica, quam Moyses et Josue duode-
cim Tribubus assignarunt, constituere non
audet Relandus lib. 1. c. 23. p. 108. ad meridiem

Batanaea contamina erat. videtur Regio
nem Gessuri et Machati, de qua fit mentio
Deut. 3. 14. ubi dicitur Jair filius Manasse
possidere omnem regionem Argob usque ad termi-
nos Gessuri et Machati; et 1. 6. ar. 2. 23. legi-
mus eum Gessur et Aran, id est Gessur Syriae

nomine. Unde colligi potest, regionem, vel ad
Syriam spectasse, vel saltim si omnino iui-
nam fuisse. Huius regionis incolæ ab Israë-
litis non delatis fuisse sed in medio eorum ha-
bitasse, Jos. 13. 13. memoratur. ~~ubi dicitur~~

~~quod dicitur in 1. 6. ar. 2. 23. legimus eum Gessur et Aran, id est Gessur Syriae~~
Ishobeth filius Saul
Ara constituitur super Gessur p. 2. Reg. 2. 8.

2. Gessur Regnum fuit, cuius filia Davidi
nupta Absalon genuit 2. Reg. 3. 3. qui post
eodem patris ad eum confugit, ib. 13. 37.

videtur tamen Regnum hoc aliud fuisse
à regione Gessuri transjordanica, ea in
qua primus de Jair, et Ishobeth anno-
taviimus; quam in Trachonitide fuisse
quoque dicimus, quo nomine tota
Tribus Manasse postmodum nuncupata
fuit. Sicut tamen, qui voluit illud ab ea
minime distinctum fuisse.

* Haec regiones Agaveorum genti-
lium populorum ab Agar ancilla
Abraham sic ditorum fuerunt
e quibus filii Ruben, Gad, et
Dimidia Tribus Manasse eos pe-
tulisse dicuntur, 1. Par. 5. 12. p.

q a finis Trachonibus binis collibus,
quos Strabo l. 16. p. 756. in vicinia
Samasii colorat, sic dicta

q in se continuisse

* Aran regis, quam posteriores quasi
Syriam vocaverunt, et illius populos
Syros, qui prius Aramei dicebantur.

4 Trachonitidis nomine universa di-
midia Tribus Manasse trans Jor-
danem nuncupari coepit,

q venise,

q atque etiamnum propheta locis illius sub
hoc nomine meminere ut Isa. 67.23. 134.11. 135.20.

Isa. 2.13. 33.9. Jerem. 22.20. 50.19.

Ezech. 27.6. Mich. 7.14. Nahum 1.4.

Zach. 11.2.

q proinde prope ab aliquibus prope
montes galaad collocari videtur
et à mari Tiberiadis longius remo-
veri videtur.

q dimidia

quando autem profectus fuerit, ignota
est, fortè postquam à Chul et Shel-
glathphalnasar Assyria legibus dissipata
ejusque populi in Assyriam deducti fuere,
1. Bar. 5.26. tum enim etiam proprium
illius nomen antiquatum fuit. Certe jam
Christi aetate hoc nomine totam illam re-
gionem, quam Moyses et Josue Num. 32.33
Deut. 3.13. Jos. 12.4.6. et 13.29.p. dimidia
huic Tribui tradiderunt q testis Comptes est
5. Lucas c. 3. v. 1.

Batanea nomen usquam in sacris litteris
occurrit, sed ejus loco Basan frequenter po-
nitur, q Basan autem regnum fuit Amor-
rhaeorum, cujus ultimus Rex Og prodigiosa
magnitudinis gigas à Moyses devictus fuit,
regioque dimidia Tribui Manasse tradita
Num. 21.35. et 32.33. Deut. 3.1.2.3.11.13. Jo
12.4.6. et 13.29.p. Basan etiam regio-
nem Argob in se complectebatur, Deut. 3.4.16
et 3.29.4.13.

Batanea seu Basan Trachonitidi meridia-
lis fuit, nisi forte hanc in regione usque ad
Arabiam seu Galaad usque porrigebatur, et ad
meridiem usque ad fluvium Jabor, quò ab
Iturea seu Tribu gad separabatur. Denique
ad occidentem habebat Gaulonitidem, qua
à mari Tiberiadis usque ad Jordanis fontes ex-
tendebatur, q Gaulonitis autem olim strabus
q partem fuisse regni Basan habemus ex
Jos. 20.8. et 1. Bar. 6.71. Ceterum Bata-

naa seu Basan feras habebatur, ejusque
pro ceteris pasua, quercus, et armenta Scrip-
tura commendat, Deut. 32.14. Haec se-
Trachonitide seu Tribu Manasse gen ejusque
provinciis generatim, modo praecipua illius
loca et urbes expendimus. Igitur occurrit

1° Jabes Galaad urbs sita ad radices mon-
tis galaad in plaga meridionali Trachoni-
tidis seu dimidia Tribus Manasse gerasani
versus. Hanc urbem diripere Israhelitas,
quòd cives roma in Benjaminis una cum ipsis
experta injuriam seivita alianus unori in ga-
baon idatam ultoris capere remiserunt, Jud.
21.8. Eandem postea obedit Naas Rex

Ammonitarum, qui à civibus exoratus, ut
eos satis conditionibus reciperet, respondit,
se non alia conditione eos accepturum, quàm
ut urbe dedita dentis oculo orbati pate-
rentur. Illi septem dierum inducias petie-
runt, intra quos, nisi hypetia farentur,
illius arbitris committunt se spondendum.
Interim Rex Saul hujus urbis intellactis
angustus cum exercitu superveniens, hosti-
bus caris, ditionem solvit, 1. Reg. 11.1.p.

Beneficium hoc Inocentius Jakes eidem respon-
derunt, cum illius cadaver moribus Bethsan
à Philistinis oppreſſum clam hſtulerunt, et
in nemore ubi proximo ſepultura manda-
runt, i. Reg. 31. 12. p.

2. Gerara Ubs ad orientalem oram Maris
Tiberiadis poſita in playa meridionali Si-
midis Tribus Manaſſe ſeu Trachonitidis,
caput Regionis quo ex ipſius nomine Gerara
norum dicitur. In eam cum veniſſet Jeſus
binos homines à demonibus obſeſos obriam ha-
bit, à quibus etiam reliquos hos ſpiritus eje-
cit, qui accepta ab ipſo facultate in porcos, qui tunc
ibidem pabulabantur, intrantes illos in ma-
re precipites egerunt, Matth. 8. 28. 37. Marcus
c. 5. i. p. et Lucas c. 8. 26. 27. unius duntaxat
demoniani meminerunt, quia hic ferocior erat,
et forte in ea regione notior.

Gerarum aliquibus iudem fuiſſe videntur
ac Geryſarai, de quibus Gen. 15. 16. et 15. 21.
Deut. 7. 1. Jos. 3. 10. et 24. 11. i. Bar. 1. 14.
et 2. Endr. 9. 8. In graecis S. Marci, 5. 1. 9

et S. Luca 8. 26. necnon in quibus etiam
graecis S. Matthaei 8. 28. exemplari-
bus gadareni vocantur. Unde et
Ubs gerara, geryſara, itam Ga-
dara nuncupata invenitur.

3. Magedan Ubs trans Mare Tiberiadis
prope Geraram ad Septentrionem. Post-
quam Chriſtus quaſi quatuor milia homi-
num ſeptem panibus et paucis piſciulis pa-
viſſet, tranſiſſo mari in huius Ubs fines ve-
nit; ibi Pharifſei et Saduſei ab eo lignum
de caelo petierunt, quibus increpatis, navi
conſenſa demum abiit trans fretum Matth.
15. 32. p. et 16. i. p. Marci 8. 10. 11. 12. 13. In

ubi hic Evangelista loco Magedan, quod habet
Matthaeus, ponit Dalmantha, atque Chriſtum
in partes Dalmantha veniſſe. S. Auguſtinus
arbitratur unum idem eundemque fuiſſe lo-
cum ſed binomium; at forte fuerunt duae
urbes ſeu oppida ſibi mutuo vicina, in quo-
rum fines Chriſtus venit.

4. Canon Ubs in Galaadide ſeu terra
Galaad poſita Jakes Galaad ad Euro-
conne meſem. In ea Jair Index Iſrael
ſepultus eſt, Jud. 10. 5.

5. Cedar. Graeci Interpretes nomen hoc
Galaad vertunt; ex quo apparet illo re-
gionem Galaad ſeu Galaaditidem designa-
ri, qua ad orientem Jordanis et ad radices
Montium Arabiae deſerta imò intra hos mon-
tes, qui etiam Montes Galaad nuncupantur,
ſita fuit. Auguſtinus Calmet ait Ceda-
renos Arabiae deſerta regionem tenuiſſe

* Nabathai, à Regione Nabajoth,
quam Iſaias c. 63. v. 7. memorat, ſic di-
ci Arabiae populi, Machabeorum
amici, i. Mach. 5. 24. et 9. 35. ubi
Nabathai vocantur. Epiphanius
Harv. lib. 10. vel. 90. Ebionitas proci-
pua à Nabathaa et Peneide auerſit.

Nabathai* proximam. Adit difficile eſt
certum huius populi domiciliū reperire,
cum nec in urbibus, nec in domibus ſed in
tentoriis duntaxat viverent, ut habetur Gen.
1. 4. Iſai. 42. 11. atque ſedem frequenter nu-
5. Hieronymus ait regionem hanc
nomen auerſiſſe à Cedar ſecundo genito Iſ-

maëlis filio, de quo Gen. 25. 13. et 1. Bar. 1. 29.
 fit sermo. Sunt, qui velint, sine teste
 tamen, Cedar fuisse urbem ad orientem Jor-
 danis sitam; quidam ajunt, eam supra
 montem collocatam fuisse, quod nomini
 Cedar, quod obscurum significat, non latius
 convenit. Cedar alius etiam meminit
 Scriptura Judith 1. 8. Est. 119. 5. Isai. 21. 16.
17. 42. 11. et 60. 7. Jer. 2. 10. et 49. 28. Ezech.
27. 21.

6° Corozain Urbs Decapoleos ad ripam ori-
 entalem Jordanis ubi Mare Tiberiadis in-
 trat è regione Capharnaum sita. Sunt
 tamen qui post S. Hieronymum, eam in Ga-
 lilee ad latus occidentale ejusdem maris
 bis mille passibus à Capharnaum versus
 septentrionem collocant. Christus
 Jems pluribus editis miraculis, ac repetitis
 predicationibus hanc urbem exivit; ve-
 rum cum frustra se laborare intelligeret,
 ultimum ei minitatum exitum Matth.
11. 21. Luc. 10. 13. alius milibz in Scriptu-
 ra hujus urbis est memoria. Jam dis-
 pentes excisa fuit, ut nullum ipsius catet
 vestigium. forte jam S. Hieronymi aeta-
 te non amplius supererat; unde non mi-
 rum, quod circa situm illius Scriptores
 inter se discrepent.

7° Argob Urbs Caput ejusdem nominis re-
 gionis in Basanide, in qua occurrunt 60
 illae urbes Haroth Jair, id est villa Jair
 appellata proceris moenibus et firmis por-
 tis notissima, pluraque alia oppida et vici
Deut. 3. 4. 14. et 3. Reg. 4. 13. Eusebius
 urbem Argob 15. miliaribus à Gerasa ad ori-
 tem collocat.

8° Gessur Urbs Caput ejusdem seu
 nominis regionis in Trachonide non
 procul à monte Libano inter fontes Jorda-
 nis et montem Hermon sita; de qua
 supra n. egimus.

9° Gaulon Urbs celebris, quo Gaulonitidis
 modica regioni nomen indidit. Tribui
 Manasse transjordanica cepit Deut. 4. 43.
 ubi Golan nuncupatur. ac deinde Levitis
 è familia Gerson, et inter urbes refugii de-
 putata Jos. 21. 27. In hac urbe ortum
 dicit quidam Judas, qui in Actis Apost.
 c. 5. v. 37. Judas Galileus nuncupatur. de
 quo egimus sup. c. 3. n. in not. Certus
 10° Mospha Urbs in montibus Galaad
 posita. Hic foedus inter Laban et Jacob
 initum est Gen. 31. 49. p. Item aliud inter
 Sephte ejusdem urbis in solam et Israelitas

4 De qua Superius,

9 ejus Situs ignoratur.

* Sephte patrem habuit nomine Galaad et
 matrem unam ea ipsius conubina; à fra-

1124
tribus, legitimo conjugio natis, velut hereditatis
incapax, in regionem Tob se recepit, ubi collecti-
tia ac prodonum manu coacta plurimum inuoluit
unde vocatus à galaaditis Brimeys eorum consti-
tutus est Jud. ii. 1. 2. 3 p. Tob autem ~~ha~~ fuit
Regis in ora maximè Septentrionali sortis di-
uidia Tribus Manasse Transjordanica. Hujus
regionis nomen 1. Mach. 5. 13. Tubin, atque
incola Fabianis 2. Mach. 12. 17. dicitur Tubianesi
appellatur.

Transjordanicos, qui ab Ammonitis acriter
premebantur, à quibus in suam Duceam clau-
tus est. Igitur Jephthe coactis copiis in Am-
monitas morit, illosque proelio fregit, cum
prius voto se Domino obstrinxisset, post ubi
victoriam de hostibus se in holo-
caustum oblaturum eum, qui è domo sua
egressus prius sibi occurrisset; tum victor
domum revertenti prima ipsi occurrat uni-
ca filia sua, cui postquam ipsa duorum
mensium spatii in montibus virginitatem
suam planxisset, fecit sicut iurauerat, Jud.
ii. 1. 2 p.

Circa hoc Jephthe votum non conveniunt
S. Scripturae Interpretes: S. Patres et Doctissi-
mi quique Commentariorum Scriptores agno-
verunt Jephthe re ipsa filiam suam Domi-
no in holocaustum obtulisse, Idque aperte
innere videntur clare testis verba,
nihilominus ea aliter, lib et contra men-
tem Veterum, sibi exponenda suscipiunt
recentiores quidam Interpretes, atque
conantur evincere à Jephthe filiam hanc
minimè fuisse immolatam. Verum hæc
de re videri potest Commentarius noster
in s. 31. c. ii. Jud. De Jephthe nihil

ultra meminit Scriptura, nisi quod post-
quam Sexennio Rem publicam administrasset,
mortuus fuerit ac in Maspha civitate sua
sepultus, Jud. 12. 7. ubi vulgata nostra
omisso vocabulo Maspha cum simpliciter
civitatem Galaad nuncupat; atque postea, eti-
am Jephthe inter viros Veteris Testamenti
fidei merito insignes recenset; Heb. ii.
32.

Josue ii. 3. Havaorum incolentium re-
gionem Maspha ad radices montis Hermon
sit mentis, p. Quidam arbitrantur hic
intelligi regionem Urbis Maspha, de qua
proximum egimus.

11° Abel seu Abela vel Abila Urbis duo-
decim miliaribus à Gerasa seu Gadara versus
orientem. Jud. ii. 33. Legitur Jephthe immo-
nitas ab Aroir Urbe usque Mamith, et
usque ad Abal. Mamith et Aroir
urbes fuerunt in Tribu gad, que Jephthe
estate Ammonitis parebant.

12° Astaroth, seu Astaroth Carnaim,
vel tantum Carnaim, et Carnion.

Urbis sita ad meridiem Abilæ, et Abraæ
seu Edrai ad occidentem. Duo erant eju-
dem nominis loca in Batanea inter abi-
lam et Abraam sita novem circiter mil-
liaribus inter se distita, quod prohit in-
scribitur in Astaroth.

q. c. ii. v. ii. ait cum in Maspha in Duceam
populi Israëlitiæ electum fuisse; unde ha-
betur Urbem hanc ipsius patriam fuisse.

In hac urbe Og Rex Basan regionem habuit, Deut. 1. 4. Jos. 9. 10. 12. 4. 12. 12. Tribus dimidia Tribus Manasse attribuitur, ib. 1. 31. et urbs refugium constituitur, atque levites de familia Gerson assignatur 1. Cor. 6. 71. 1. Mach. 5. 26. Carnaim nuncupatur, Hostes Judaeorum. Dux Juda Machabaeus ab eis constitutus, illis projectis armis fugerunt ad fanum, quod erat in Carnaim, quam Judas occupavit, fanumque una cum eis omnibus, qui in idem se receperunt combussit, ib. 1. 43. et 44. 7. Mach. 12. 26. 27.

7 2. Mach. 12. 21. et 28. Urbs haec Carnion vocatur, in quam Timotheus cognito Judae adventu mulieres, filios, et reliquum apparatus praemisit, quod inaequabilis videretur et acceperit diffidit propter locum. 4. Dea Cornigera cum angustias 1. 21. nihilominus cum Judas occupavit interfectis hostium viginti quinque milibus, 1. 26.

hac Carnion vocatur, in qua viginti quinque milia hostium Judas interfectis videtur. Nomen Astaroth Carnaim ex cultu Astaroth derivatum creditur; liquidem Carnaim redditur Cornua. Prout debis hujus Deae fanum fuit, quod Judas Machabaeus in Carnaim flammis addidisse dicitur loc. sup. cit. Sicut autem Astaroth Dea Nemorum, Luna, Regina Caeli, Dea Coelestis, Venus Coelestis, Dea Syria, vel Venus Syria, Adonidis sponsa, Juno Isis, cujus simulacro vel caput bovis, vel cornu imponebantur. p. vid. Palmet in Diet. V. Astaroth.

13° Edrai Urbs duabus levis seu sex milibus ab Astaroth ad orientem. In hac urbe Og Rex Basan equum se in Astaroth regionem habuit, Deut. 1. 4. Jos. 12. 4. et 13. 12. Propriam hanc urbem Og Rex iste cum Israelitis impetiter pugnavit, quem una cum omni populo suo ad internecionem deperperunt, Nun. 21. 33. 34. Deut. 3. 1. 3. Urbs haec dimidia Tribus Manasse viris assignatur, Jos. 13. 31. et 19. 49. 1. Mach. 5. 37. alia hujus nominis Urbs memoratur, quae Tribus Nephtali assignatur, diversa utique ab illa, quam hic expendimus.

Caput V.
De Iturrae

Seu
De Tribubus Gad et Ruben.

S. Lucas Evangelii sui c. 3. v. 1. ambas Tribus Gad et Ruben sub Iturrae nomine comprehendisse videtur, post alibi jam advertimus. Haec Tribus Iturrae nomen accepisse videntur ab Iturrae Jetur Ismaelis filii Gen. 25. 18. 1. Cor. 1. 31. posteris, qui e sua regione ad orientem Bactrianam et ad meridiem Traconitidis propria posita profecti, in his Tribubus, inter reliquos post illarum devastationem, inter reliquos populi Israelitici resederunt. 1. Mach. 5. 19. 20. Manassitis, Gaditis, et Rubenitis.

7 qui ad orientem galuaditidis sebes ha-
bent

itis contra Agarcos ab Agar Abrahami
Ancilla sic dictos populos dimicantibus auxi-
lium praebuisse dicuntur; at nonnulli hunc
Scriptura locum sic intelligunt, ut Ithu-
rai Agaris duntaxat contra harum
Tribuum viros auxilium detulisse vi-
deantur.

Ithuraa etiam alio nomine à profanis
Scriptoribus Berea dicitur à voce graeca
περας qua trans significat, quòd trans
Jordanem posita sit; item Auranitis u-
jus sub Auran nomine meminit Ezechiel
c. 47. v. 16.

Nonnulli Ithuraam
à Berea distinguunt juxta binas Tribus
gad et Ruben: priorem Ithuraam
nuncupant, posteriorem vero Beream;
quos hic sequi placet. Igitur hujus Ca-
pitis duo erunt §§. in quorum primo
de Ithuraa propria seu Tribu Gad; in
secundo autem de Berea seu Tribu
Ruben differemus. Sit

§. I.

De Ithuraa propria
seu
Tribu Gad.

Ithuraa propria seu Tribus Gad hi sunt
limites ad orientem Montes Galaad, ad
Meridiem Berea seu Tribus Ruben,
ad occidentem Jordanes, et ad Septentrio-
nem dimidia Tribus Manasse.

Post devictos Amorrhæorum Reges Og et
Sehon Tribus gad et Ruben, et dimidia Ma-
nasse eam sibi regionem concedi postula-
runt passim divitem, qualem ha Tribus peritibus
abundantes exigebant, Num. 32. 1. p. Acquisivit
Moyses ea tamen lege, ut trajecto aureo pretio
suos in obtinenda Chanaanitide adjuvarent, Num.
32. 28. 29. Tribus igitur gad et Ruben,
quibus dimidiam Tribum Manasse adjuvit
regna Sehon Regis Amorrhæi, et Og Regis Ba-
san tradidit, c. 33. 4 ac Tribui gad ea pars
obtinuit, cujus limites primùm expressimus.
In ea notari merentur

1.º Urbis Ubsi tanquam terminus utriusque
Tribus designatus, Tribui gad ad meridiem et
Tribui Ruben ad septentrionem, in confiniis
Ammonitidis et Moabitidis sita ad ripam
ad non fluvii Jordanis fontes
c. 32. 34. ga-
lita dicuntur eam extenuasse, id est, restan-
tasse, nam prius jam oppidum seu Urbem erat,
Dent. 2. 26. Depte videtur prope hanc
urbem cum Ammonitis dimicasse, quos inde

7 Quod Josue repetit c. 13. v. 8. p. ubi
singulis limitibus constituit fines suos,

7 et Amorrhæorum

7 Dent. 2. 26. et 3. 12. Item 4. 48. Jos.
12. 2. 13. 9. 16. 25.

q. Urbis Tribus Gad in ripa Septentrionali
torrentis Bonon sita,

Urbis Metropolis Ammonitarum, ad ⁷³radi-
ces montis galaad non procul à fontibus
Bonon fluminis sita, ad Septentrionem
Avvör contra quam seu in conspectu cuius cam-
ponit Jome c. 13. 25. Jam Moyses et
ta celebris habebatur, ibique ferrens lectus
Og Regis Basan editisse traditur, Dent. 3. 11.
David suscepto in Ammonitas bello, ad hanc
urbem Joab cum exercitu misit, in cuius
obvione Urias occulto Regis hujus, infra
ingruentibus hostibus desolatus interiit,
2. Reg. 11. 1. 15. 16. 17. 1. Bar. 20. 1. Adulti-
mas redactam angustias David expugnatus
ad eam urbem veniens obtinuit, 2. Reg. 12. 26. p.
enimvero Regum Juda imperium possedit.
Sibi filius Naas de Rabbat filiorum Ammon
inter illos, qui Davidi filium suum Absalom fu-
gienti occurrerunt, eique stratoria, tapetia,
vasa fictilia, frumentum, hordeum, farinam,
polentam, fabam, lentem, et ficem ciner
in urbe Manaim, quam vulgata nostra Castra
nuncupat, obtulerunt, numeratur, 2. Reg. 17. 27.
28.

Sub Roboam Salomonis filio Urbis hae eodem
ac cetera Tribus Transjordanica fato Regi Israël
cepit: Labente autem Rege Israël cum
Teglathphasar abductis in captivitatem
pluribus ejus regionis incolis praesidio idam
indisset, Ammonita in reliquos debachati
sunt: hinc Propheta Jeremias et Ezechiel
futuram in Rabbat Metropolim Ammonita-
rum ultionem nuntiati sunt, Jer. 49. 2. 3. Eze-
ch. 21. 20. et 25. 5.

Ptolomaeus Philadelphus Rex Aegypti ille ipse,
qui Graecam Septuaginta Interpretum S. Scriptu-
rae versionem curasse dicitur, Urbem hanc de
suo nomine Philadelphiam appellari voluit.
Apocalypsis c. 1. v. 11. inter septem Ecclesias, ad
quas scribere jubetur Joannes Apostolus Phi-
ladelphia recensetur, ut et c. 3. v. 7. ad eam
etiam directa creditur S. Ignatii Martyris
paulo ante obitum suum data epistola.
Videtur quoque eadem esse ac Abel vicinis
consita, de qua Judic. 11. 33.

3° Jazer Urbis sita ad radices montis galaad,
8. vel 10. miliaribus à Rabba versus Occasum
justa ejundem seu nominis torrentem, quem
Jordanes suscipit. fuit Ammonitarum. Num.
21. 32. mittit Moyses viros ad eam explorandam,
qui eam et viculos ejus occupant, p. Eam
tenantque ipsius sibi dari postulant. Rubeni-
ta et Gadita; Gaditis traditur, hique eam
restaurant, Num. 32. 1. 3. 35. Jos. 13. 25.
Levitis de familia Merari traditur, necnon
urbis refugii constituitur, Jos. 21. 34. 37.

Joab et principes exercitus David, missi ab
ipso ad numerandum populum Israeliticum

* hae de re vid. Tom. i. Theol. nost. Tract. i.
part. i. c. 7. pag. 60. n. 99.

3. per Jazer transierunt in Galaad, 2. Reg. 24.
 Ro 6. Cives habuit fortissimos i. Bar. 26. 31.
 terra cum vinea fuerunt, quarum emissionem
 per metaphoram predicunt Propheta Isaias
 c. 16. v. 8. 9. et Jeremias c. 48. 32. Ex eo,
 quod apud Jeremiam loc. cit. haec legantur: De
 planctu Jazer plorabo tibi vinea Sabana: pro-
 pagines tuae transierunt mare, usque ad mare
 Jazer pervenerunt, plerique colligunt prope
 hanc urbem laum fuisse, qui Mare Jazer
 diceretur. At hoc non adeo certum esse
 ait Relandus, lib. 3. p. 825. v. Jazer. nam,
 inquit, in hebraeo vox Jazam quod antea den-
 tia referri potest et legi ad Jazer pervenerunt,
 prout habet Isaias cit. c. 16. v. 8. ubi sic legitur:
 Vineam Sabana Domini gentium exciderunt:
 flagella: id est propagines: ejus usque ad Jazer
 pervenerunt, nulla hic de Mari Jazer men-
 tio. Siquate et per metaphoram locuti
 sunt hic Prophetae, si per flagella seu propa-
 gines intelligunt Sabana et Jazer populos,
 quos in captivitatem abduendos predicunt:
 Nos vobis horum Prophetarum textus sic ex-
 poni posse scilicet Isaiam dicere voluisse: po-
 pulum et fugitivos Sabana usque Jazer per-
 venire, atque postquam in deserto ab omnibus
 deserti aliquandiu errassent, tandem capti
 trans mare in captivitatem abductos fuisse.
 Jeremiam vero: incolas Sabana ultra
 mare abductos fuisse, cives vero Jazer us-
 que ad mare dentant, ubi post haec verba
 usque ad mare, se intelligenda videtur
 non propagines, quasi diceret Propheta
 usque ad mare propagines Jazer pervene-
 runt. Vel quod hic vox Mare redundans
 sit, atque ad antecedentia referri debeat
 juxta Relandum; et sic textus hic Jeremia
 cum iis, quae Isaias loquitur, omnino con-
 veniat. Et sane mirum videri potest,
 quod cum Scriptura satis frequenter Urbis
 Jazer meminerit, nusquam tamen de Mari
 aliquo, quod prope eam sit, loquatur, ex uni-
 co hoc Jeremia textu, qui forte ex librari
 alicujus incuria quoad hanc vocem Mare men-
 dosus est, plerique valint Mare aliquod pro-
 pe Jazer existisse.
 Horum binorum Prophetarum vaticinia
 in Moabitas directissima sunt, qui post abductas
 à Bethel et deinde à Thebathphalnasar
 in captivitatem Tribus Gad et Ruben, p. i. Bar.
 5. 26. eorum urbes occupaverunt.
 Jos. 21. 36. sit mentis Urbis Jazer contra seu
 à regione Jericho in Tribu Ruben sita tan-
 quam civitatis refugii et levitis ex familia
 Merari cepta; unde colligitur duas fuisse trans
 Jordanem hujus nominis urbes; vel forte eadem
 est, quae quidam expta Rubenitis traditur.

q qua latine Mare significat

q erraverunt in deserto, propagines ejus volute. se
 transierunt mare.

q arbitramur

3° Ramoth galaad urbs celebris non procul à Jabor seu Jabor fluvio in montibus galaad ad orientem Beth-San, et 15. miliaribus à Rabba. versus orientem sita ditioris Tribus Gad, et urbs refugii necnon Levitarum facta, Deut. 4.43. Jos. 13.26. et 20.8. item 21.37. 1. Par. 6.80.

Salomon in ea habuit unum ex duodecim Praefectis super omnem Israël constitutis, qui ei et Domui suo annonam praebant, 3. Reg. 4.13. Postmodum sub Regibus Israël floruit; deinde Regum Damasci seu Syria facta est: unde inter hos et Reges Israël bella intercesserunt, conantibus Israëlitis ejus imperium ab hostibus, qui eam tenebant, vindicare; Achab igitur Rex Israelis ante eam into cum Syris proelio occisus est, 3. Reg. 22.3.p. 2. Par. 18.3.p. et 33.34. Joam ejus filius instaurato adversus Syrios bello urbem hanc Damis obsidet, ubi accepto vulnere in Jezrahel defertur, 4. Reg. 8.28.29. 2. Par. 22.5.6. interim Jahu filius Namsi Supremus Joam Bellidua à Propheta quodam, quem Eliseus ad id miserat, ~~inducitur~~ in castris apud Ramoth galaad in Regem Israelis ungitur, 16. c. 9. 1. p. et 2. Par. 22.7.

4° Phannel urbs, juxta torrentem Jabor et intra illius duobrachia, 3. miliaribus à Manaim ad orientem distita, et 12. à Beth-San. Cum Jacob à Mesopotamia redire ad torrentem Jabor substitisset ante auroram alterius diei, universa ejus familia torrentem transgressa, ipse solus in adversa ripa manens Angelum obvium habuit, quorum ad auroram usque hucatus est, eumque tenens dimittere noluit, et si obijfo rogatus, nisi accepta prius benedictione; ex hoc locum hunc Phannel, quod faciem Dei significat, nominavit dicens: Vidi Deum facie ad faciem, et salva facta est anima mea, Gen. 32.22. Successive temporis urbs ibi sub eodem nomine condita fuit, quae Tribui Gad cepit.

Gedcon à caede Madianitarum redire urbem hanc exivit, atque in cives ultimos caeterminis laevit, quod antea sibi suisque copiis insultassent, et comuncatum denegassent, Jud. 8. 8. 17. Eam postea Jeroboam filius Nabath restituit, 3. Reg. 12.25.

5° Soroth, Sahot, et Socoth urbs non procul à Jordane ad Jabor fluvii meridiam sita. Jacob à Mesopotamia veniens transmissis torrente in Soroth venit, ubi edificata domo fixisque tentoris locum hunc Soroth, id est, Tabernacula appellavit, Gen. 32.17.

Urbs haec Tribui Gad obvinit, Jos. 13.27. Hujus urbis Optimates Gedcon, quod annonam pro exortu suo ipsi denegassent, spinis ac tribulis contrivit ac comminuit, Jud. 8. 9. p. Eam

7 Inter hanc urbem et Satham seu Saxe-
satham in campo circa Templi vasa ingentis
oparis sub Salomone conflata fuerit, 3. Reg.
7.46. et 2. Par. 4.17.

postea Jeroboam filius Nabath Rex Israel restituit
3. Reg. 12.25. 9

Non confundenda est cum ejusdem nominis locis
ad quem Israelita Egyptum desertes à Ramesse
venerunt, Exod. 12.37. et Num. 33.3.5. Urbs
Seroth Tribui Juda assignatur Jos. 15.48. forte
eadem ac Lousille.

6. Manaim, Mahanaim Urbs ad septentriona-
lem Jabor fluminis ripam non procul a Phannul
versus occidentem posita. Tribui Gad assi-
gnatur, fitque Urbs Levitarum de familia Mea-
ri Jos. 13.26.30. et 21.37. 1. Par. 6.30. Nomen

Manaim, quod Castra significant loco inditum
est à Jacob à Mesopotamia revertente, in
Angeli ibidem occurrunt, Gen. 32.2. Vul-
gata nostra eam Urbem hanc interdum Mana-
im et Mahanaim, interdum vero Castra vnum-
pat.

7. Isboeth post Saulis patris sui obitum
Schem regni sui in hac Urbe constituit, 2. Reg. 2.
9.12. David Absalom filium suum fugiens
in eam se recepit, 2. Reg. 17.24.27. et non procul
ab ea, nempe in Saltu Ephraim ipse Absalom
victus et interfectus est à Joab ib. c. 18. v. 6. 7. 14.

Tum David hac Urbe relicta transiitque
Jordanem reversus est in Jerusalem, ib. c. 19.

7. Adom Urbs ~~Satham~~ Manaim inter et
Satham collocata. ~~Jos. 3.18.~~ Israelitis
Dum Jona vada Jordanis tenentibus, aquae
illius, ~~steterunt~~ ipsae illius transitum facilem
suisque pedibus effectura steterunt, atque mon-
tis instar intumuerunt ita, ut procul videri
potuerint ab Adom videlicet usque Satham,
Jos. 3.18.

8. Satham, ~~Satham~~ Sadata, Urbs ad
ripam orientalem Jordanis, Laeni Tiberiadis ad
meridiam, 9. Quidem, ^{ad hanc} ad hanc Jordanis ripam
occidentalem collocant ex eo, quod, propterea
memoravimus, Israelitis vada Jordanis
tenentibus aquae illius steterunt, ac montis
instar intumuerunt, adeo ut procul videri po-
tuerint, ab Adom videlicet usque Satham.

at inde hoc duntaxat colligitur, nempe
Satham vicinam Jordani et ad ejus ripam
collocatam fuisse, Adom vero longe ab ipso
remotam. Satham autem, de qua
hic nobis est sermo, ad orientalem Jordanis
ripam sitam fuisse manifestum fit ex 3. Reg.
4.46. et 2. Par. 4.17. ubi legitur in agro ~~tem-~~
regione campestri inter Seroth et hanc Ur-
bem vasa circa ad usum Templi Salomonis
conflata fuisse.

~~Ut supra diximus, ita et~~ unde, quemad-
modum Seroth, quod supra diximus, ita et
Satham trans Jordanem sita fuerit ne-
cesse est: absurdum quippe omnino videtur
hinc campo cis Jordanem quereve limitem,
qui Jordanes esset non Satham, si haec

7 prope Jabor.

civitas ad occidentalem ejus ripam sita fuisse.
Equidem 3. Reg. 4. 12. memoratur Sarthana
urbis ad occidentem Jordanis posita, juxta quam
Beth-san regio esse dicitur; sed profecto haec
alia est à Sarthan seu Saredata nostra. Ibid.
etiam c. 11. v. 26. p. et c. 12. 20. p. Sareda fit mentio
patria Jeroboam filii Nabath Ephraim, qui
rebellavit adversus Salomonem, ac post ejus mor-
tem regnum Israël obtinuit; nec ista con-
fundi debet cum Sarthan.

9° Ephron urbs minutissima non procul à Sar-
than et ad meridiem Sooth posita. Juda Ma-
chabeo ab expeditione in Timothaum Syriorum
Ducem redeunti transitum denegans ab ipso
capta fuit et direpta, nempe incolarum,
qui ex variis erant nationibus 25000. prostra-
ti, i. Mach. 9. 46. p. 2. Mach. 12. 27. p.

Non confundenda est cum alia Ephron tribus
Benjamin, et in confiniis Tribus Ephraim posi-
ta, quam Abia Rex Juda Davido Jeroboamo
Rege Israël inter alias occupavit, et Regno Jude
denique offeruit, 2. Bar. 13. 19.

10° Dabir urbs in confiniis Tribus Ruben
versus Jordanem collocata, Tribui Gad assigna-
ta Jos. 13. 26. Minime confundenda est cum
Dabir seu Cariath-Sepher Tribus Jude, de qua
alibi egimus.

11° Ataroth, urbs, quam Davitis Amonheo-
rum Regibus Schon et Og, inter alias sibi Davi
postularunt tradita, et obtinuerunt, Num. 32. 3.
34. Jos. 13. 26. Sita fuisse videtur in confiniis regio-
nis illius, qua Rubenitis attributa fuit non
procul à Dabir et Dibon huic ad Septentrio-
nem illi vero ad Orientem. Septentrionem

Minime confundenda est cum alia ejusdem
nominis urbe cisjordanica et Tribui Ephraim
adscripita Jos. 16. 5. quae non in confiniis Dima-
dia Tribus Manasse versaretur non procul à
Jordanis sita, cuius jungitur Addar, atque
Ataroth Addar dicitur, unde vix haec no-
mina eandem urbem denotare videntur
Jos. 18. 13. Ataroth Addar denique memoratur
atque filiorum Benjamin limes designatur,
nec procul à Bethoron inferiori collocatur: haec
non eadem videtur esse ac prior.

Josue 18. 3. inter Urbes Tribus Jude assignatas
fit mentio urbis Addar.

12° Ethroth urbs in plaga meridionali ac
confiniis Tribus Ruben. Quidam volunt eam
idem esse ac Atharoth, sed perperam, quippe
quae ab invicem aperte separantur, atque dis-
tinctim filius Gad adscribantur, Num. 32. 34.

13° Mennit urbs quatuor miliaribus ab Epe-
ron in via Habbam seu Philadelphiae versus
posita. Olim Ammonitarum erat tunc
scilicet, cum Jephtha adversus eos bellum sus-
cepit, quos ab Aroer usque Mennit percussisse
dicitur, Jud. 11. 33.

7 Josue eam occupat ac vastat Jos. 10. 38. 39.

probat id. ibid.

De Beraa seu Tribu Ruben

Beraa seu Tribus Ruben limites habet ad orientem terram Moabitarum, ad quos ipsa haec regio pertinet antequam ab Israelitis occuparetur; ad meridiem torrentem Arnon, qui illam à Madianitide separat; ad occidentem Jordanem et partem aliquam Maris mortui, et ad septentrionem Tribum Gad, à qua torrente Jazer separatur. In ea notatur

1° Bosor urbs valida et ampla quatuor dierum itinere à Damasco versus meridiem, in camperti solitudine intra montes Galaad Jerichunti ad orientem sita. Tribu Ruben adscribitur, filiqua urbs confugii Dent. 4. 43. Jos. 20. 8. et 21. 36. i. Bar. 6. 78. Machabaeorum aetate à Syris seu Moabitis incolebatur; in eaque multi Israelitae captivi detinebantur, at mox Judas Machabeus illam affulsa cepit ac incendit caesis in ea omnibus viribus, i. Mach. 5. 28. 36.

Sub nomine Bosra memoratur Gen. 36. 33. et i. Bar. 1. 47. ubi Jobab filius Zava de Bosra in Edom, Dent. 2. 12. Idumaea regnasse dicitur. Plerique autem hunc esse Job, quem velut patientiae speculum Sava Biblia speciali libro nobis exhibent. Isaias c. 34. v. 8. 7. 8. Idumaea ut

nominatum ubi Bosra minatur exitium. c. 63. v. 1. induit virum de Bosra tinctis sanguine vestibus venientemq; ~~quod~~ Interpretes nostri Christum Senatorem intelligunt. Jeremias c. 48. v. 24. Bosra, quam Moabitarum urbem nuncupat, exitium praedicit, ut et c. 49. v. 13. et 22. ubi Vulgata nostra illam Bosran nuncupat. Idem praestat Rmos c. 1. 12.

Dubitant aliqui num haec Bosra eadem ubique sit ac Bosor, quae Moabitarum fuit, quod alibi, in generi scribit, et apud Isaiam, p. Urbs Edom seu Idumaea dicitur. Verum, si is fides, qui in ea regione, quae postmodum Moabitarum facta est, Idumaea partem, quae Idumaea vetus, in qua Esau residit, ab ipsis vocatur, collocant scilicet difficile est intelligere, utroque hoc nomine eandem urbem designari: quod si vero Idumaea magis ad austrum removeri debeat, prout à plerisque fit, eas distinctas urbes dici oportet.

2° Sabana urbs 500. iuxta passibus ab Hebron versus septentrionem distans, Tribu Ruben adscripta Num. 32. 38. et Jos. 13. 19. Vincas Sabana ab hostibus Moabitarum vastatas significat Isaias c. 16. v. 8. 9. Fama urbem Sabaman, ceteraque Rubeniticas Moabita post abductas in captivitatem à Teglatphalassarum decem Tribus, i. Bar. 5. 26. occupaverant, Jerem. 48. 32. Eadem videtur esse ac Saban Num. 32. 3.

3° Dibon urbs legum Schon Regis Amorrhaeorum, cujus deserti regionem Israelitae occupaverunt, Num. 22. 24. 25. Tribu Gad à Moyse assignatur, Num. 32. 3. 34. 35. postea Ruben

7 Per hunc virum indicasse videtur Propheta
Judam Machabaeum, qui Bosor seu
Bosram occupavit, ac eam fenestras delectam
vit, i. Mach. 5. 28. prout primum dicitur
mus. Hic etiam

7 non procul a torrente Arnon, forte
illi ad orientem.

7 que vox domus transitus interpre-
tatur

7 ejus civis filii Jambri viri urbis
hujus potentis

7 filiam

itis eam tradit Jone, Jos. 13. 9. 17. 16. Sitafuisse
videtur in utriusque Tribus confinis ad austrum Tor-
rentis Jaber et Jorais. Videtur etiam
eandem esse ac Dibon-gad, ubi Israelita ex Agypto
profecti castra metati sunt, Num. 33. 45.

Urbis hac etate Prophetarum Isaie et Jeremiae
Moabitarum erat, cujus exitium predicunt, Isai.
15. 2. 9. Jer. 48. 18. 22.

2. Esdr. 11. 25. memoratur urbs Dibon Tribus Juda:
at hac videtur eandem esse ac Dabir seu Cariath-
Sapher in eadem Tribu. Vid. Cariath-Sapher.

4° Bethania. Urbis ad Jordanem et ad occidentem
tam Hesebon, ubi Joannes baptizabat, Joan.
1. 28. Origenes loco in Joan. 1. 8. S. Joannes Chry-
tostomus hom. 16. in c. 1. Joan. et Epiphanius l. 2.
advers. haeres. loco Bethania loquunt Bethabara 9
notantque eam fuisse, qua Israelita Duce
Jone Jordanem traiecit; et hanc communem
hujus fluminis radum esse ferunt.

9° Medaba et Madaba urbs in ora meridie-
nali non procul ab Hesebon sita, Tribu Ruben
tradita, Jos. 13. 9. 16. De ea etiam fit mentio
Num. 21. 30. Ammonita contra Davidem

cujus Legatos Hanon cum Rea contumelia affe-
cerat, pugnaturo ex Mesopotamia, Syria p.
copias conduxerunt, que venientes e regione
hujus urbis castra metati sunt, 1. Par. 19. 6. 7.

Isaie etate a Moabitis occupata fuit cujus exiti-
um ipse predicat, Isai. 15. 2. 1. Mach. 9.

35. p. narratur, quod, cum Jonathas Joann-
ni fratri Juba Machabsei ad Nabuthaeos profici-
enti occurrerent, illum trucidarunt; quam ca-
dem postea Simon et Jonathas Joannis fratres ultra
ri Jonathas eos contra Jambri filios nuptum viri
sua regionis clarissimi in domum sponsi Juduan-
tas improvisis adorti occiderunt.

6° Hesebon urbs celebris et munitissima,
et Schon Regis Amorrhoeorum, qui Moabitus
an ea populat, Exod. 21. 26. p. Regia, et capta
ab Israelitis, Deut. Num. 21. 26. p. Deut. 1. 4.
c. 2. v. 24. p. c. 3. v. 2. 6. c. 4. v. 46. c. 29. 7. Jos. 1. 4.
v. 10. c. 12. 5. 13. 21. Jud. 11. 14. 2. Esdr. 9. 22.

Eam inter alias urbes sibi deposcent gadita
et Rubenita, hi eam obtinent atque restan-
tant, Num. 32. 2. p. 37. Jos. 13. 17. 21. attu-
men ad Tribum Gad transisse videtur Jos. 21.
37. et 1. Par. 6. 81. ubi inter Urbes ex eadem
Tribu Levitis comessas recensetur.

Jephthe Judex et Dux Israelitarum Regi Am-
monitarum Hesebon velut suam repenti tre-
centorum annorum possessionem obtendit, Jud. 11.
11. 26. Achibz Dux Ammonitarum

sub Holoferne Nabuchodonosoris Imperio Babilo-
niae, eidem Bethuliam obidire volenti inter
egregia Hebraeorum facinosa omnes potentes,
in Hesebon eos prostrasse narrat, Judith. 5.
5. .... 20.

Post translatas trans Jordanem Iam Tribus
Civitas haec rursus in Moabitarem veterum ibi in-
colarum, quos, ut supra dictum, Schon expulerat,
potestatem tranxit, cuius introitum praedictum Isai
as c. 15. v. 4. v. 16. v. 8. 9. et Jeremias c. 48. v. 2. 34. 48.
et c. 49. v. 3.

Cant. 7. 4. Sponsus oculos Sulamitis Sponse sua
comparat piscinis ad portam Hesebon ubi populo-
sissima Sitis. 2. Mach. 12. p. sub nomi-
ne Casphin eius fit mentio, quam Judas Macha-
beus cepit, in eaque innumerae fecit caedes,
adeo, ut ei adiacens stagnum stadiorum duorum
scilicet 300. populum latitudinis sanguine interfec-
torum fluere videretur.

7° Cademoth Urbs ad orientem Torrentis Amon
e regione Hesebon sita, una e Stationibus He-
braeorum ea Aegypto venientium in deserto,
unde Moyses nuntios ad Schon Regem Hesebon
misit, qui ab eo peterent, ut populum Israe-
liticum pacifice per ipsius terram transire
permitteret, Deut. 2. 26. p. Rubenitis
assignatur Jos. 13. 18. ubi Cademoth nuncupatur
postea Levita Merari filii eam obtinent, 1. Bar.
6. 17.

8° Jara et Jafa Urbs ad meridiem non procul
ab occidentali Amon torrentis ripa. Haec Schon
Rex Amorrhaeorum a Moyses furtive fugatusque
fuit, Num. 21. 23. Deut. 2. 32. 33. Jud. 11. 20. 21.

Tribui Ruben cepit, Jos. 13. 18. ac deinde Levi-
tis, 1. Bar. 6. 78. ubi Jafa nuncupatur. Aetate
Isaia et Jeremias a Moabitibus tenabatur, cui
ipsi mala imminantur Isai. 15. 4. Jer. 48. 21. 34.

9° Nebo et Nebo urbs ad occidentem Jara po-
sita, et non procul ab eodem nominis monte
in quem ascendere a Deo iussit Moyses, ut ibi
moreretur, Deut. 32. 49. et 34. 1. Tribui Ru-
ben adscripta est, Num. 32. 38. Aetate Isaia
et Jeremias ea potiebantur Moabitis, cuius
etiam praesentiant, Isai. 15. 2. et 46. 1. Jer.
48. 1. 22.

10° Abel-Satim, item Settim, et Setim Urbs sita
in planitie seu campestribus Moab e regione
Jericho sexaginta stadiis seu septem milliaribus
vix dimidio a Jordane nec procul a monte Oke-
gor. Ibi Hebraei de montibus Abarim pro-
fecti castra metati ac morati cum filiabus
Moab fornicati sunt, ab atque ab illis in idolo-
latiam adducti: ob id Deus illos manu Levi-
tarum dure mulcavit, Num. 25. 1. 2. p. et
33. 49. De Setim Josue misit duos explo-
ratores, qui terram et urbem Jericho explor-
averunt considerarent, Jos. 2. 1. Inde Josue
castra movit ad Jordanem, ubi cum sacerdotibus
per tres dies substitit, Jos. 3. 1. Michas c. 6. v. 15.

populo Israelitico in memoriam revocat beneficia
ipsi à Deo collata à Bethim usque galgala.

11° R^o Moabitarum Metropolis posita ad flu-
vium Arnon, qui mediam interfluit. De ea fit
mentio Num. 21. 15. 28. Dent. 2. 9. Israelitae pro-
hibentur adversus Moabitas pugnare, unde in-
tactam reliquerunt, JB. 418. 29. ^{propheta-}
rum Isaia et Jeremiae minas capta est. Isai-
as c. 15. v. 1. cam R^o, et v. 7. et 11. ut et Jeremias
c. 48. v. 31. Kir. Hareset sive Kiriathares un-
cupant, quod hebraeum nomen vulgata nostra
per Muros seu Murum cocti lateris, item
murum fictilem reddit.

Cum Reges Israëel, Juda, et Edom, peritus post
desertatam omnem regionem, eam obsiderent
atque ad ultimas angustias redacta esset, Rex
Moab, initis consilio, primo geniti sui sanguine Divi
litar constituit, cujus rei indignitate percussis ag-
gressores, statim soluta obsidione recesserunt, 4. Reg.
3. 25. p. ubi vulgata nostra illam Muros fictiles
vocat.

12° Beth-Chogor Urbis Moabitarum ad septen-
trionem Arnon, ubi non Mari mortuus immergi-
tur, posita, in qua idolum Chogor colabatur,
Tribui Ruben tradita Dent. 4. 46. et Jos. 13. 20.

13° Asedoth-Charga Tribui Ruben asseritur
Jos. 13. 20. Asedoth planitiam significat, unde
urbis haec eo nomine dicta est, quod in planitie
esset ad radices montis Charga. Significat
etiam loca fauusta et irrigua, sub qua signifi-
catione dicitur Josue cis Jordanem percussisse
omnem terram montanam et meridiamam,
atque campestram, et Asedoth Jos. 10. 40.

14° Bethjesimoth ad austrum decem circiter
miliaribus à Jordane posita. Rubenitis traditur
Jos. 13. 20. etate Ezechielis à Moabitis occupaba-
tur, cujus ut et aliarum Urbium Moab exitium
praedixit c. 25. v. 9.

15° Baalmeon, et Baalmeon Urbis Tribus
Ruben, Num. 32. 38. et Jos. 13. 17. Haec Urbe-
nitae ereptam Ezechielis etate possidebant
Moabitis, cujus exitium praenuntiavit, c. 25. 9.

16° Mathana locus ubi Israelitae in deserto
castra habuerunt, inde in Nahaliel, hinc in
Bamoth perreuerunt, Num. 21. 18. 19. Eusebius
seus Arnon Nahaliel, et Mathana ultra Ar-
non ad orientem locat 12. miliaribus ab Urbe
Medaba.

17° Bamoth, Bamoth-Baal. Hebraei ex
Bamoth profecti sunt ad vallam, quae est
in regione Moab, Num. 21. 20. Jos. 13. 17. Ba-
moth-Baal vocatur, atque Rubenitarum fit
possessio. In agro sita, quem interfluit Arnon.

18° Adama una ex quatuor impiis ciuita-
tibus igne coelesti consumptis, Gen. 19. 14. et
Dent. 29. 23. reliquis orientalis ad mari-
dem Arnon aeforta ubi tomens iste Mari
mortuus immergitur, sita conjectura est eam

190 Nemra et Nemrim Urbis hinc mare
 motuum et ad eus orientem posita. Hanc
 sibi dari postulavit Gadites et Rubenitas
 Num. 32.3. וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁרָאֵל יִשְׁרָאֵל
 agrorum Moabitum inuenientur usque
 traditur ib. v. 36. ubi Beth Nemra dici-
 tur, ut at Jos. 13. 27. ubi Tribu Gad
 adscribitur, cum tamen in Tribu Ruben
 sita fuerit. Isaias 15. 6. et Jeremias
48. 34. mala Moabitum minitantes
 aquarum Nemrim meminerunt, quas
 desertas et pessimas nuncupant.

* Sinus Elaiticus factum fuit ab urbe
 Elan sive Hilan ad ripam orienta-
 lem maris Rubri sita nuncupatum.
 Elat sive Elan portus erat in tribu
 Maris Rubri, quorum primi duo
 Beonice, et Clyma appellabantur.
 Foris Elan sive Elat spatium 150. mil-
 liarium a Gaza distabat, iuxta
 Plinium, vel 1200. Stadium solum
 dum Strabonem et Plinium.

non omnino perisse, aut regionis illius accolas
 novam ejusdem nominis urbem in orientali
 Maris mortui littore et pene ad ostia Anonnis
 edificasse, quod iuxta Septuaginta Sacerdotum
 Bibliorum Interpretes Isaias c. 15. v. ult. probat
 cat Deum destructurum Moabitum, urbem Ar
 et reliquias Adama. Uid. quae diximus sup. h. c.
i. s. i. n. 14. 16. 17.

¶ Caput VI.
 De Idumaea seu terra Edom.

Idumaea Arabia provincia ab Elau Patiar-
 cha Isaac filio et ejus posteris post ejectionem Hor-
 ras priores illius incolas possessa, inter Juda-
 am, Aegyptum et Arabiam Petraeam sita, non
 tribus Edomitis abundans, inter quos praecipuus
 Scir fuit, qui illam a Iudaea sejungebat.

Edom, dicta quod nomen hebraicum est, di-
ta atque rupum significat, dicta est a
 cognomine Esau, qui quod rufus esset, Edom
 cognominatus fuit, et rufus illiusque re-
 gio terra Edom nuncupata, quam deinde Graeci
 Idumaeam dixerunt.

S. Calmet scribit: Esau primo in montibus
 Scir sedem fixisse; deinde in regionem Horrae
 rum ad orientem et meridiem Maris mortui mi-
 grasse. Posterosque ipsius Arabiam Petraeam,
 totamque regionem ad meridiem Palaestinae in-
 ter Mare mortuum et Mediterraneum late ha-
 bitasse. Quin et tempore captivitatis Baby-
 lonica, et cum Iudaea raris frequentaretur
 habitatoribus, plagam Iudaea meridionalem
 Habron usque occupasse. Quare, pergit illa,
 cum de Idumaea agitur, aetate distinguenda
 sunt: aeo Moysis, Josue ac Regum Iudae
 illam ad orientem et meridiem Mare Mor-
 tuum definiabat, ac Scir Mons versus sinum
 Elaiticum clauderat. Insuper tempore
 Idumaea in plagam australem Iudae possi-
 gebatur. Orientalis Idumaea Metropolis
 Bozra habebatur Edom versus sita; meri-
 dionalis vero Petra seu Jastael. Hanc
 duas Idumaeas, addit, orientalem et meri-
 dionalem Palaestinae non nos primi distin-
 ximus: alii quoque ante nos, Strabo, Bro-
 cardus, Bonferrius, Abichonius, Tornielus, ea
 distinxerunt.

At hi obmittunt alii, necnon Cellarius
 Not. Ob. Ant. III. 14. 23. specialiter Bonferr-
 rium binas statuentem Idumaeas refutat,
 simulque ostendit, regionem hanc initio
 non ita amplam fuisse, quia Israelita ex
 Aegypto migrantes illam facili negotio circui-
 re ejusque fines petransire valuerint. Post
 modum ac praesertim durante Babyloniae ca-
 puitate Idumaei fines suos longius postea
 distaxerunt etiam in Hebraeorum terram postea

Hebron et Eleuteropolim usque protende-
runt; unde factum ut hujus terra pars australis
tum in libris Machabaeorum, cum in Novo Testamen-
to Edom seu Idumaea nuncupatur.

Quos Idumaei Reges ante Judaeos habuerunt, Gen.
36. 31. p. Ex regionis sua admodum saxosa et mon-
tuosa proinde aequali difficili situ arrogantia tu-
mentas exterorum populorum dominationem nun-
quam prius toleraverunt, nisi cum David illos in suam
redegit ditionem, 2. Reg. 8. 14. quae impleta est Divi-
na promissio: Et major tenet minor, Gen. 25. 23.

4 Davide et Joab mortuis, nona fortis pars

Impositum à Judaeis jugum agrè sustinerent
Idumaei; quare ~~quod~~ ~~Idumaei~~ ~~Idumaei~~, Adad
Idumaeus, qui ab infantia in Aegyptum delatus fue-
rat, in patriam regressus Salomoni negotium
faciebat, 3. Reg. 11. 14. Deinde sub regno Joram
filii Josaphat penitus Idumaei, frustra quoque hic
ipsis bellum intulit, 2. Par. 21. 9. 10. Amarias fi-
lius Joas Regis Juda aliquibus incommotis illos affe-
cit: Petram urbem occupavit 15000. Idumaeorum
Idumaeorum prostravit, totidemque praecipites
egit à Scopulo, cui usque haec erat inaedificata erat,
2. Par. 25. 11. 12. at haec victoria parum profecit.

4 4. Reg. 14. 7.

Azarias seu Ozias ejus filius Idumaeos ex urbe Beth-
leu Ailath seu Elan et Elat expulit, 2. Reg. 14. 22
2. Par. 26. 2. Sub Achaz Azaria nepos et Joatham
filius Azaria Regis Syria eam occupavit atque ejus-
dem Judaeis ~~Idumaeis~~ Idumaeis ~~Idumaeis~~ Idumaeis resti-
tuit, 4. Reg. 16. 6. Illos Holofernes in ho-
stitium redegit, Judith. 3. 14. 15. Nabuchodo-
nosori Jerusalemam obsidenti Idumaei arma
conjuncterunt, Regemque ad eam funditus
vertendam instigaverunt, Esai. 36. 7. Jerem. 12.
6. et 52. 7. Thren. 4. 21. 22. Ezech. 25. 12. Ab-
dia. 11. at mali consilii authores debita poena
tributa est; siquidem Nabuchodonosor post
quinque annos ab Urbis Jerusalemae direptione
fortissimas nationes per circuitum Judaeae, nec
Idumaeis exceptis, subegit, Jer. 49. 7. 8. 9. 10. Ezech.
25. 12. 13. 14. Abdia. 1. 1. p. Judas Ma-
chabaeus pluribus victoriis illos fregit, 1. Mach.
5. 3. 4. 5. et 2. Mach. 10. 16. 17. 18. Joannes
Hircanus Simonis Sacerdotis Summi filius, 1. Mach.
1. 16. celebratus tandem eos edomuit,
de lege victoris circumcissioni, ac cetero-
rum legalium observantia subdidit, Joseph.
Ant. lib. 13. 17. Inde usque ad exitum
Jerusalemam per Romanos Judaeis paraverunt,
quibus in ejusdem Urbis obsidione, exitum
illius non expectantes, in Idumaeam praeda
onusti regressi sunt, Joseph. De Bel. 6. 4. c. 6.

4 Machabaei
1. Mach. 11. ubi Tobias
filius dicitur, quod Tobias
ejus avus fuerit, 1. Mach.
11. 1. 2.

Idumaeorum vetus Religio ignoratur.
Olim et ab exordio in obsequio veri Dei fue-
runt, tradente Esau, quam in domo patris
sui Isaac abiberat, Religionem. Job quo-
que Idumaeus ejusque amici, quorum scrip-
tura in libro Job meminit, Domino quoque

adhaerabant. Idumaei circumcisionem
abiecerant, cum à Joanne Hircano sub jugum missi
eos se iterum mysteris initiare, moerisque omnes
religionis Judaicae adoptare coacti sunt.

Modò Idumaea pene deserta est et inculta, ac
nomini quidam hinc inde dispersi pagi in ea
occurunt, adeo ut omnino impletum videatur
Jeremiae de ea oraculum: Et erit Idumaea deserta,
omnis qui transibit per eam stupabit, et labietur
sibilabit super omnes plagas ejus, Jer. 49. 17.

Videtur ea esse regio, quam Turcae Biduni
vocant, haec enim collocata est inter Terram
Sanctam ad septentrionem, Aegyptum ad occiden-
tem, Arabiam ad meridiem et orientem. No-
tatur hic

1° Bosra Urbs totius regionis caput et Sedes
Regum ipsius. Qui binas Idumaeas orientalem
scilicet et Meridionalem statuerunt, urbem hanc
in orientali collocant velut illius Metropolim,
necnon unam civitatem Bosor, de qua procedenti
cap. 5. 2. n. 1. agimus, confundunt. Relandus
tamen l. 3. p. 665. et 666. notat plures hujus nomi-
nis urbes fuisse, ut in Trachonitide seu Dimidia
Tribu Manasse Jos. 21. 27. ubi Bosram vocatur,
in Moabitide, in Idumaea, p. quae simul con-
fundenda haud sint, additque quòd, cum
nomen hebraicum Bosra seu, ut ipse loquitur,
Botzra locum munitum significat, mirum
non sit, illud pluribus urbibus commune fuisse.

Nos de Bosra velut Idumaeae Regia pro viribus
nostris cit. c. 9. 5. 2. n. 1. sufficienter speravimus,
ejusque situm juxta illorum opinionem, qui
eamdem esse ac Bosor volunt, assignavimus.
viderint modò ~~alii~~ qui huic opinioni obstant,
quo loco eam collocent.

¶ Urbs

2° Petra seu Jactahel in finibus Idumaeae
versus meridiem sita. Amasias Rex Juda
adversus Idumaeos movens in Valle Salinarum
ad ~~autem~~ austrum Maris mortui eos perdidit, at-
que victoriam suam usque ad hanc urbem
prosecutus est, quam et assultu cepit, nec-
non Jactahel, id est, Obadientia Dei appel-
lavit, ut ostenderet merito obadientia sua er-
ga Deum postquam de Idumaeis victoriam se
ausupto referre, 4. Reg. 14. 17.

Petra vox graeca rupem significat, ac
in Hebraeo Sela nuncupatur, quòd nomen
Urbi huic fortasse inditum est, sive quòd
rupi insederit, sive quia laevis undique cir-
circundata esset, sive tandem, quòd caeteras quam
plurimas in laeo excavatas haberet.

De ea nullibi aliis in Scriptura fit men-
tio, nisi fortè apud Isaiam c. 16. v. 1. et 42. 11.
incertum tamen est, an huic Prophetae de
haec, aut etiam alia ejusdem nominis urbes,
quas plures fuisse nonnulli geographi ani-
madvertunt, an verò de rupe quadam
sive laeo sermo sit. Incertum incertum

quibusdam videtur eam fuisse Idumaea meridionalis, sicut voluit, qui regionem hanc bifariam dividit; potuit enim, ajunt, Amasias regem quandam, in quam Idumaei forte se receperunt expugnare, quin inde argui debeat regem illam urbem fuisse, sed forte ei castrum quoddam insedisse: nobis tamen verisimilius videtur illam fuisse urbem, quam Amasias expugnavit, quamvis ignoremus an Idumaea Metropolis fuerit necne.

3° Dedan Urbis inter Petram et Mare mortuum hinc ad meridiem, et illi ad Septentrionem posita. De ea loquuntur, eique mala praediciunt Prophetae Jeremias c. 25. v. 23. et c. 49. v. 3. ~~et~~ et Ezechiel c. 25. v. 13. et c. 27. v. 20. Isaias c. 21. v. 13. etiam hujus Urbis populorum meminit, quos Dedaniam vocat. Non confundenda est cum alia ejusdem nominis urbe, quam Geographi in Arabia Sabaei in litore Sinus Persici collocant, et quam Ezechiel c. 27. v. 15. et c. 38. v. 13. memorat.

4° Theman Urbis Dedan ad Africum et Petra ad Septentrionem posita. Creditur fundata à Theman filio Eliphaz et Esau nepote, unde fit mentio Gen. 36. 11. Ibidem v. 34. et i. Par. 1. 45. memoratur Theman de terra Themanorum in Idumaea regis successor Jobab. Jeremias c. 49. v. 7. Insuper sapientiam in Theman ait, ubiqueque dissipandam praenuntiat v. 20. Disciplinam et sapientiam ab ipsius habitatoribus recepisse ait Baruch c. 3. v. 22. et 23. Igne delendam praedicit Amos c. 1. v. 12.

Quidam volunt in hac urbe litterarum Academiae fuisse, quibus tamen alii obmucant. 5° Luz Urbis aequali fere intervallo Mare mortuum inter et Rubrum ~~est~~ posita. Eam quidam civis Urbis Bethel, quae prius Luz vocabatur, condidit. Hic Ephraimitis Bethel obsidentibus occultum in eam aditum ostendit, per quem illi urbem ingressi, eademque potiti civem hunc ejusque cognationem cognatos omnes vita et libertate donatos, dimiserunt, qui huc progressus urbem aedificavit, quam veteri civitatis huius nomine Luzam nuncupavit, Jud. 1. 24. 25. 26. Quidam volunt eandem esse ac Leran, quam velut terminum meridionalem Chanaanitidis designat Moyses Gen. 10. 19. quod si verum sit, civis iste Urbis Bethel eam restaurasse duntaxat dicendus erit; porro Scriptura loquitur de ea, quae restauratur, aedificari dicit.

Aliis etiam videtur eandem esse ac Alus, ad quam Israhelita, cum in deserto Sine morarentur, Daphnia egredi venire, Num. 33. 13.

6° Pharan Urbis tridui itinere ab Ela Sen Ailat, orientem versus, ex qua novam desertum Pharan inditum. Cordolabomor

federatiq[ue] Reges, bello Regibus Pentapoles illatis,
regionem usque ad arva Pharan vastarunt, Gen. 14
6. Agar à domo Abraham pulsa in deserto
Pharan unacum filio suo Ismaele sedem finit,
Gen. 21. 21. Israëlita à Sinai moventes in eodem
deserto castra metati sunt, Num. 10. 12. et 13. 1.
Inde Moyses ea singulis Tribubus principes viros ad ex-
plorandam terram Chanaan Num. 13. 3. 4. De
monte Pharan Dominum apparuisse ait Moyses
Deut. 33. 2. Baria apud Habacuc c. 3. 3. legun-
tur. In Pharan juxta Maon et Carnalium
David Saulam persequentem delinquit, 1. Reg. 28
1. 2. Viri illi, qui Adad filius Ismaelis, Idumaeus,
cum in ea Joab omnes masculos occideret, subduerunt,
idem per Pharan in Aegyptum exierunt.
Detulerunt, 3. Reg. 11. 18.

7° Aila, Ailath, Elath, Elath, et Elan,
urbs posita in finibus Idumaeae ad sinum Maris
Rubri, qui ab ipsa Sinus Elaniticus dicitur, secun-
dum passuum milibus à Petra secundum Eusebium
in locis Hebr. v. Elath. et 1200 Stadiis seu 150. mi-
liaribus à Gaza juxta Strabonem et Plinium
orientem versus. Israëlita per viam
campestrem de Elath et Aniongaber ad iter
venerunt, quod dicit in desertum Moab, Deut.
2. 8. David victis Idumaeis, 2. Reg. 8. 14.
Ailath quoque procul dubio subegit, quippe
quod ex ea Salomon ejus filius naues mise-
rit in Ophir, qua inde 450. talenta auri
ad eum detulerunt, 2. Par. 8. 17. 18.

Idumaei sub Regis Joram filii Josaphat
libertatem suam recuperarunt, necnon usque
ad Odiam seu Azariam, qui hanc urbem
demum obtinuit ac restauravit, 4. Reg. 14. 22
et 2. Par. 26. 2. Postmodum sub Achaz Regi
Juda Resin Rex Syria illam occupavit atque
Judaeos eiecit, tunc iterum Idumaeorum facta
est, 4. Reg. 16. 6. Urbs haec apud veteres
profanos Scriptores plura alia nomina sortitur
ut Elan, Elana, Elas, Aelan sive Elon.

8° Aniongaber Urbs etiam ad sinum Elani-
ticum prope Ailath sita. Israëlita
post longiorem moram in Hebrona tandem
venerunt in Aniongaber, indeque moventes
ad desertum Sin, in quo urbs Cades sita fuit,
transierunt, Num. 33. 35. Deut. 2. 8.

In hujus etiam Urbis portu Salomon classem
instituit instruit in Ophir mittendam, ut
inde aurum referret, 3. Reg. 9. 26. et 2. Par.
8. 17. 18. Eadem intentione postmodum
Josaphat Rex Juda classem intenuit, sed frus-
tra, ut quae in hujus Urbis portu confecta fue-
rit, 3. Reg. 22. 44. eo quod in curando hoc ne-
gotio societatem iniussit cum Ophiozia imperio
Rege Idumaeae, 2. Par. 20. 35. 36. 37. ubi Ophio-
thasis nuncupatur.

Trivis.

